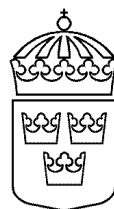

Riksdagens protokoll

1998/99:106

Torsdagen den 3 juni

Kl. 12.00 – 17.25

Protokoll
1998/99:106

1 § Omval av ställföreträdande ombudsman vid JO-ämbetet

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Konstitutionsutskottet har berett frågan om val av ställföreträdande ombudsman vid JO-ämbetet.

Konstitutionsutskottet föreslår enhälligt

att riksdagen – för tiden den 1 september 1999 till den 31 augusti 2001 – till ställföreträdande ombudsman omväljer f.d. president Leif Ekberg.

Stockholm den 1 juni 1999

På konstitutionsutskottets vägnar

Per Unckel

Kammaren biföll konstitutionsutskottets förslag och omvalde därmed under tiden den 1 september 1999–31 augusti 2001 till

ställföreträdande ombudsman vid JO-ämbetet

Leif Ekberg

2 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 28 maj.

3 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Motioner

1998/99:N18 till näringsutskottet

1998/99:Ub17–Ub28 till utbildningsutskottet

1998/99:Kr37–Kr41 till kulturutskottet

1998/99:U17 till utrikesutskottet

1998/99:Sf16–Sf18 till socialförsäkringsutskottet

4 § Beslut om utskottsbetänkande som slutdebatterats den 2 juni

FiU23 Penningpolitiken och Riksbankens förvaltning 1998

Mom. 1 (utvärdering av penningpolitiken 1996-1998)

1. utskottet

2. res. 1 (m, kd, c, fp)

Votering:

166 för utskottet

133 för res. 1

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 119 s, 32 v, 2 fp, 13 mp

För res. 1: 69 m, 36 kd, 16 c, 12 fp

Frånvarande: 12 s, 13 m, 11 v, 6 kd, 2 c, 3 fp, 3 mp

Mom. 5 (avskaffande av ekonomipriset till Alfred Nobels minne)

1. utskottet

2. res. 2 (v, mp)

Votering:

252 för utskottet

46 för res. 2

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 119 s, 68 m, 36 kd, 15 c, 14 fp

För res. 2: 32 v, 1 c, 13 mp

Frånvarande: 12 s, 14 m, 11 v, 6 kd, 2 c, 3 fp, 3 mp

Lena Ek (c) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Meddelande om samlad votering

Förste vice talmannen meddelade att socialförsäkringsutskottets betänkande SfU12, finansutskottets betänkande FiU27 och bostadsutskottets betänkande BoU10 skulle avgöras i ett sammanhang efter avslutad debatt.

Föredrogs

Socialförsäkringsutskottets betänkande 1998/99:SfU12

Vissa frågor om det nya pensionssystemet (prop. 1998/99:98, 1998/99:73 delvis och 1998/99:93 delvis)

*Vissa frågor om det
nya pensionssystemet*

Anf. 1 SIV HOLMA (v):

Herr talman! "Jag har fått det orange kuvertet! Står ni bakom det här? Har ni sagt ja till det här?" frågade en ung man i telefon häromdagen. Han hade ångest i rösten. "Jag kommer att få 6 200 kr i pension. Hur ska jag klara mig på det?" Han är 25 år. När jag hörde ångesten i hans röst försökte jag, som inte står bakom det här pensionssystemet, att trösta honom.

"Pensionsbeskedet är bara en prognos, det kanske blir hög tillväxt och då får du ut mer." Men det hjälpte inte. Han hävdade att om tillväxten stiger har förmodligen hyrorna stigit och maten blivit dyrare och vem kan garantera tillväxten – han hade ju fått prognosen på nolltillväxt för att han skulle kunna bilda sig en uppfattning.

"Men du som är så ung har ju premiepension." "Vadå premiepension, tänk om jag satsar fel, tänk om just det jag satsar på spricker. Då blir det ingen premiepension heller." Jag tog till den sista utvägen: "Du måste nog se om ditt hus och satsa på en pensionsförsäkring." Han fnös: "Du hör ju vad jag får i pension, hur i hela friden tror du att jag ska ha råd att avstå pengar till en pensionsförsäkring. De behöver jag till mat."

När jag kommit hem den dagen hade mitt eget orange kuvert kommit. Jag öppnade det och tänkte: Det kan inte vara sant. Men det är sant. Och jag kan inte ens välja att satsa fel i premiepensionen för min del är så liten. Och skulle jag satsa på en pensionsförsäkring som skulle ge något, skulle jag förmodligen tvingas att betala in hela riksdagsarvodet varje månad i premie.

Jag ringde 020-numret för att få veta lite mer, t.ex. hur pensionsunderlaget är framräknat och hur jag skall kunna kolla det. Det gick automatiskt om man hade en knapptelefon, och det har jag. Men det var inte enkelt att välja mellan alla de alternativ som finns i den s.k. menyn. Vill du ha broschyrer, faktablad, blanketter så tryck 1, vill du ha ytterligare information så tryck 2. Vill du ha personlig service så tryck 3. Under knapp 3 på min telefon döljer sig en handläggare på försäkringskassan.

Jag presenterade mig för handläggaren och berättade att jag sitter i riksdagen och noggrant följt det nya pensionssystemet, men att jag hade svårigheter att förstå vad som stod i beskedet. Hon tröstade mig och sade att jag var inte den enda. Människor ringer för att de inte förstår vad som står, och en stor del av hennes tid går åt till att förklara. Men om jag med mina kunskaper inte förstår, hur skall den vanliga människan förstå? När vi avslutade samtalet sade hon: "Hela svenska folket befinner sig i ett chocktillstånd!" Och det är inte en glädjechock, det kan jag tala om.

Pensionsarbetsgruppen sade att det är viktigt att var och en varje år kan följa utvecklingen av sin pension via pensionsbeskeden. Varje pensionssparare skulle via premiepensionen få sin egen lilla aktieportfölj och intresserat följa utvecklingen på hans eller hennes egen pensionsfond. Ingen glömmar väl bilden av Margit Gennser efter hennes förtjänstfulla

arbete i pensionsarbetsgruppen när hon lyckats få med sig socialdemokraterna på att höja premiereserven från 2 % till 2,5 %. Hon strålade av lycka och sade: "Det här kommer att skapa många fler kapitalister."

Och nu är vi där – hela svenska folket har fått sina pensionsbesked och befinner sig, enligt handläggaren på försäkringskassan, i ett chocktillstånd.

Herr talman! Socialförsäkringsutskottets betänkande behandlar vissa frågor om det nya pensionssystemet. Jag kommer i mitt anförande att ta upp de förslag som Vänsterpartiet väckt under allmänna motionstiden 1998 om det nya pensionssystemet.

Det nya pensionssystemet innebär ett ideologiskt systemskifte. Den kritik som Vänsterpartiet framfört tidigare kvarstår. Den viktiga ideologiska förändringen är att det nya pensionssystemet innebär att vi lämnar ett system med stort offentligt sparande i AP-fonderna till förmån för ett sparande i en premiereserv där pengarna placeras i olika privata kapitalinstitut. Det är de sistnämnda som är de enda vinnarna i det nya pensionssystemet. Alla andra, dvs. vi som är de framtida pensionärerna, förlorar mer eller mindre i det nya systemet. Vi lämnar ett förmånsbaserat system till förmån för ett system där pensionens storlek bl.a. blir beroende av hur mycket vi som individer sätter in i systemet, den s.k. livsinkomstprincipen.

Det nya systemet är ogenomträngligt och obegripligt för den enskilde individen. Nivån på de nya pensionerna kommer att bero på hur många pensionärer som finns i samma åldersgrupp, landets ekonomiska tillväxt och på hur skicklig man är som individ på att placera sina pensionspengar.

Förutom att det nya systemet är ogenomträngligt innehåller det en hel del olösta problem att ta itu med. När vi väckte vår motion pågick det cirka tio olika utredningar med anknytning till det nya pensionssystemet. I dag när betänkandet debatteras återstår åtta utredningar. Viktiga beslut har fattats före valen både 1994 och 1998. Det är inte heller helt osannolikt att nästa viktiga principbeslut kan komma före nästa val, dvs. år 2002. Vi antar att det motiveras av ambitionen att vårda den gemensamma fempartiöverenskommelsen. I och för sig har Moderaterna redan i medierna deklarerat att de arbetar med ett eget pensionssystem vid sidan om Genomförandegruppens. Det nya systemet har de för avsikt att genomföra om det blir en borgerlig valseger 2002, så vi kanske får se nya principbeslut även efter valet.

Sedan 1997 pågår översynen av AP-fondernas organisation och placeringsregler. Vänsterpartiet anser att denna översyn omfattar mer än enbart genomförandet av det nya pensionssystemet. Därför borde det parlamentariska underlaget i utvärderingen utökas med Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Enligt pensionsöverenskommelsen kommer medel från AP-fonden att överföras till staten. Motivet bakom dessa överföringar är att det nya pensionssystemet sägs inte behöva den stora buffert som AP-fonderna utgjorde i det gamla systemet. För de närmaste åren, 1999 och 2000, föreslås att ca 45 miljarder kronor förs över från AP-fonderna till staten. Mycket talar för att dessa medel i huvudsak kommer att användas för att amortera av på statsskulden. Vänsterpartiet motsätter sig bestämt denna utveckling. Socialt och politiskt sett beskriver kapitaläggande i alla former

maktförhållandet mellan lönearbete och kapital. Vänsterpartiet menar att löntagare och offentliga institutioner aktivt skall engagera sitt långsiktiga sparande i näringslivet och därigenom utveckla en mycket mer aktiv ägarroll än hittills. Detta motverkas av systemskiftet med det nya pensionssystemet.

I reservation 6 under mom. 6 framför vi att det inte går att tappa AP-fonderna på medel förrän den s.k. bromsen är färdigutredd och förhållandet mellan skattehöjningar, sänkta pensionsnivåer och buffertfond är klargjort. Med en stor buffertfond blir systemet mer robust och stabilt. Men med en för liten buffertfond finns det en uppenbar risk, om det inte finns tillräckligt med pengar i systemet, att pensionsnivåerna kan komma att sänkas. Då bli alltför i stället beroende av garantipensionen som är värdeindexerad.

Herr talman! I reservation 1 under mom. 1 lyfter vi fram kravet på att det behövs en kartläggning av konsekvenserna av det nya pensionssystemet för personer födda mellan 1954 och 1960. Det är inte tillfredsställande att alla som är födda 1954 och senare, dvs. de som nu är 45 år eller yngre, kan förvänta sig att bara få 41 % av slutlönen i pension med det nya pensionssystemet. De som är födda på 50-talet har redan arbetat halva sitt liv och har mycket små möjligheter att påverka sin offentliga pension. De får inte heller tillgodoräkna sig pensionsrätt för studier eller för pliktjänstgöring. Vi anser att det är viktigt att synliggöra konsekvenserna för att kunna förändra så att de också skall kunna få den trygga ålderdom som regeringen och de borgerliga partierna utlovat.

Herr talman! För dem som tillhör mellangenerationen har riksdagen beslutat att pensionerna skall grundas dels på reglerna i ATP-systemet, dels på de reformerade reglerna. De skall få kompensation för de år de fått ATP-poäng. Det finns grupper inom den här åldersgruppen som inte kommit över nivån för att få kompensation. Det är ett vanligt förvärvsmönster för mellangenerationens kvinnor att de arbetat mycket kort deltid och många gånger med en lön som inte överstigit den nivå som skulle gett dem kompensation. Vänsterpartiet anser därför att de som inte kommit över gränsen skall kompenseras och att regeringen skall få i uppdrag att återkomma med ett sådant förslag.

Det är ett känt faktum, herr talman, att kvinnor har lägre pension än män. Det beror på att kvinnor arbetar mer obetalt än män och att kvinnor har lägre löner än män. För att det skall bli mer jämlikt och jämställt måste kvinnor arbeta mer och få högre lön, vilket är lättare sagt än gjort eftersom det här handlar om strukturella skillnader mellan män och kvinnor. Vi är medvetna om att ett pensionssystem inte kan kompensera för dessa strukturella skillnader. Men det är å andra sidan viktigt att konstruera system på ett sådant sätt att skillnaderna inte förstärks. En av vår viktigaste kritik går ut på att en pension på livsinkomstprincipen förstärker de strukturella skillnaderna, eftersom det manliga förvärvsmönstret gynnas framför det kvinnliga. Garantipensionens konstruktion innebär att för de flesta kvinnorna kommer det att vara svårt att arbeta mer eller att försöka få mer lön. Konstruktionen innebär att standardtryggheten i princip är borttagen för dem som tjänar under 18 000 kronor i månaden.

Ett annat förslag som slår mot kvinnor är att endast de år för vilka ATP-poäng räknas läggs till grund för beräkningen av folkpensionens

Prot. 1998/99:106
3 juni

*Vissa frågor om det
nya pensionssystemet*

basbelopp. När man ser efter i pensionsregistret framgår det att kvinnor har avsevärt fler år utan pensionspoäng än männen.

Dessa exempel talar för att det nya pensionssystemet inte till fullo har föregåtts av en ordentlig jämställdhetsanalys. Den jämställdhetsanalys som har gjorts gjordes inte på hela pensionssystemet. Det som ytterligare talar för att den gjorda jämställdhetsanalysen haltar är motionen från socialdemokraten Karin Wegestål. Hon tar upp studier och pensionsrätt. Wegestål anför i sin motion att den som är född 1954 säkert har slutfört det mesta av sina studier före år 1995. Därför är det inte rimligt att de skall sakna möjligheter att kompensera sig för den inkomst de förlorat vid studier. Hon påpekar också helt riktigt att nivån på pensionsrätten vid studier också är viktig eftersom många, särskilt kvinnor, inte kan kompensera sitt inkomstbortfall under studietiden med motsvarande högre lön i framtiden. Hon påpekar också att pensionsrätten vid värnplikts-tjänstgöring ligger på en betydligt högre nivå.

Herr talman! Jag ser att min talartid är slut.

Jag vill göra kammaren uppmärksam på att om inte Vänsterpartiet konsekvent och ihärdigt motionerat kring pensionssystemet, hade det inte blivit någon debatt i kammaren. Vi har 14 reservationer, och jag står självklart bakom dessa. Men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 3 under mom. 3, reservation 5 under mom. 5, reservation 6 under mom. 6 och reservation 8 under mom. 8.

Anf. 2 KERSTIN-MARIA STALIN (mp):

Herr talman! Med det nya pensionssystemet kommer svenskarna framöver att tvingas sätta sig in i och leva med upp till fem olika inkomstkopplade pensionssystem och dessutom, för många personer, två grundskyddssystem.

Miljöpartiet, som inte deltagit i pensionsuppgörelsen, förutspådde en svår, krånglig och dyr administration. Så blev det också. Vi kan i regeringens proposition *Vissa premiepensionsfrågor* läsa om svårigheterna. Jag kommer främst att hålla mig till just premiepensionen.

När premiepensionssystemet träder i kraft skall systemet administrera drygt 4 miljoner pensionssparares placeringar av pensionsmedel i olika fonder. Antalet sparare kommer därefter successivt att öka till ca 6 miljoner. Det är mycket stora transaktionsvolymen som premiepensionssystemen därmed måste kunna hantera, och det krävs avancerade datasytem.

I början av juli 1998 gjorde en arbetsgrupp inom ramen för Riksförsäkringsverkets och Premiepensionsmyndighetens gemensamma upphandlingsarbete en utvärdering av konsulters anbud. Man valde Computer Science Corporation, CSC. Utan att göra någon bedömning av om det var sannolikt att leveranser skulle kunna ske inom föreskriven tid rekommenderade arbetsgruppen att CSC skulle väljas. Så gick det som det gick. Man blev väldigt försenad. Man skyller på att Premiepensionsmyndigheten är ny och under uppbyggnad och på att nödvändiga nyckelpersoner inte fanns tillgängliga vid myndighetens inrättande. Det är mycket anmärkningsvärt. Det menar också Statskontoret. Sedan blev det så bråttom att man ville strunta i lagrådsremiss. Utskottet har emellertid inhämtat yttrande från Lagrådet.

Jag har många gånger i den offentliga verksamheten varit med om upphandling av stora, dyra datorsystem utan tillräckligt kritisk uppkollning av vare sig leverantör eller produkt innan man köper varan. I Dalarna var det flera skandaler i och med införandet av den s.k. Dalamodellen. Firmor med god försäljningsteknik charmade landstingsledningen gång på gång. Det är skattebetalarnas pengar det handlar om. Det måste vi komma ihåg.

Miljöpartiet har som sagt inte varit med i pensionsuppgörelsen. Vi menar ju att de fördelningspolitiska inslagen i den allmänna socialförsäkringen skall öka och att den mer bör få karaktären av grundläggande socialt skyddsnät.

Jag har i det här ärendet dels koncentrerat mig på det här med försiktighet med konsulter, dels vill jag också säga lite om orättvisorna i premiepensionssystemet. Människor har mycket olika kunskaper och mycket olika tillgång till information. Det skapar klassklyftor. Jag hörde ett radioprogram för några månader sedan. Det var en hel timmes program där man berättade om hur fantastiskt roligt det skulle bli i framtiden när familjerna skulle sitta vid frukostbordet och diskutera vilka fonder man skulle satsa sina pengar i. Men de här lyckliga familjerna som sitter vid frukostbordet är inte så många. Våldigt många vet inte alls vad det här handlar om och har inte heller kunskap om fonder, aktier och bankärenden. De kanske inte heller har vare sig knapptelefon eller Internet.

Jag deltar med Vänstern i några reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation 3 och reservation 8.

Anf. 3 RONNY OLANDER (s):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till hemställan i betänkandet och avslag på samtliga reservationer. Detta betänkande är mycket informativt och väldisponerat och ger en sammanfattande bild av det nya reformerade pensionssystemet. Av tidsskäl kan jag inte gå in på detaljerna, utan jag uppmanar alla att ta del av detsamma. Speciellt bör utskottets olika bedömningar och markeringar ge en intressant läsning.

Utskottet har inhämtat yttrande av Lagrådet. Utskottet tillstyrker propositionerna med någon ändring av mer redaktionell karaktär. Förslaget om särskild kontrolluppgift bör däremot inte antas. Utskottet anger att regeringen får återkomma med förslag i denna del och med en belysning av sekretessbestämmelsernas tillämplighet.

Herr talman! Sverige är inom området generell välfärd ett av de länder som först tar tag i att ordna ett nytt reformerat pensionssystem. Syftet är att över tiden ha ett stabilt och långsiktigt pensionssystem. Det reformerade pensionssystemet är som bekant en uppgörelse mellan fem av riksdagens sju partier. Vänsterpartiet och Miljöpartiet är av olika anledningar inte med i denna uppgörelse.

Ett pensionssystem är för dagens pensionärer och framtida generationer ytterst viktigt och värdefullt. Det är oerhört centralt att veta vilken trygghet som föreligger när man träder in i systemet likväl som att veta vilka regler som gäller under den yrkesaktiva tiden och vad detta ger i pension. Samhällets utveckling, olika placeringsregler i premiepensionsdelen och fondernas utveckling är andra faktorer påverkar pensionen.

Jag vill inledningsvis påpeka vad gäller motionerna som behandlas med anledning av detta betänkande att jag inte anser att det finns någon

som med all säkerhet, av naturliga skäl, kan förutse allt som kommer att hända i framtiden. Därför finns det anledning att ha en ödmjuk inställning till olika påpekanden som återfinns i motionerna även om vi vid detta tillfälle avslår dem alla.

Det ligger på något sätt, anser jag, i sakens natur att ha just den inställningen inför framtiden. Viktigt är också för de fem partier som har ingått överenskommelsen att, som det står skrivet i betänkandet och som har sagts i många uttalanden vid olika tillfällen, vårda överenskommelsen. Det är viktigt att markera och visa förtroende för det reformerade pensionssystemet som påverkar alla människor i Sverige.

Jag hoppas att alla och envar förstår att det vid utformningen av en förändring av ett pensionssystem måste till kompromissvilja, möjlighet att ge och ta och öppenhet mot andra – utan att man för den skull alltför mycket ger efter i fråga om sina egna visioner och sin egen ideologi vad gäller trygghetssystemen.

Med tanke på en nyligen gjord markering förstår alla vikten av att vårda en överenskommelse av detta slag. Detta innebär ett stort ansvar för deltagarna i överenskommelsen. De måste ha detta med sig in i framtiden när det politiska samtalet förs. Det ställer också stora krav på självdisciplin från de olika partiernas företrädare när de yttrar sig i exempelvis massmedierna. Jag har tvingats konstatera att så inte alltid är fallet, och det beklagar jag.

Herr talman! Jag avser nu att övergå till det mer formella innehållet i betänkandet. Jag vill jag ta upp de utestående frågorna. Det gäller bl.a. kvarstående frågor om pensionssystemet.

Flera frågor i det reformerade pensionssystemet återstår att lösa. Det gäller dels delar som mer direkt ingår i det reformerade pensionssystemet, dels närliggande frågor som har stor betydelse för det kompletta pensionssystemet. Avsikten är att samtliga återstående frågor skall vara lösta innan pensioner enligt det reformerade pensionssystemet börjar betalas ut med början år 2001.

Det handlar om pensionsrätt för inkomstgrundad ålderspension. Regeringen avser att lägga fram en proposition med förslag om ett nytt studiestödssystem under hösten 1999.

Vad gäller finansiering är frågan om avgiftsuttaget för finansiering av pensionssystemet inte slutligen löst. Frågan bereds med inriktning på en överenskommelse mellan de fem partierna före sommaren 1999.

Det handlar också om finansiell stabilitet och finansiell infasning. Utestående frågor är bl.a. utformning av den s.k. bromsen och gasen som skall stabilisera pensionssystemet samt buffertfondens dimensionering och AP-fondens organisation och placeringsregler. Förslag till en sådan automatisk balansering, vilket är den benämning som avses användas i fortsättningen, kommer att redovisas i en departementsstencil. Även förslag om AP-fondens organisation och placeringsregler redovisas i en departementsstencil.

Enligt riktlinjerna 1994 för pensionsreformen skall arbetstagare få lagstadgad rätt att kvarstå i arbete till 67 års ålder. Åldersgränsen för avgångsskyldighet bör i första hand bestämmas genom avtal mellan arbetsmarknadens parter. Herr talman! Jag tycker att detta är ett viktigt påpekande.

En särskild utredare har i betänkandet *Efterlevandepension, en anpassning till det reformerade ålderspensionssystemet* (SOU 1998:120) lämnat förslag till en ny konstruktion av efterlevandepensioneringen som harmonierar med det reformerade ålderspensionssystemet.

En särskild utredare i Ö-garpsutredningen har i betänkandet *Garantipension och boställstillägg för personer födda år 1937 eller tidigare* lämnat förslag till grundskydd för ålderspensionärer födda år 1937 eller tidigare, s.k. övergångsvis garantipension. Utgångspunkten för förslaget har varit att i princip ingen pensionär får ett lägre nettoutfall än med nuvarande regler. Jag tycker att detta är ett viktigt påpekande.

En särskild utredare i BTP-utredningen har nyligen avlämnat sitt betänkande *Inkomstprövning av boställstillägg till pensionärer*, SOU 1999:52. I uppdraget har ingått att bl.a. anpassa reglerna till det reformerade ålderspensionssystemet och att lämna förslag till finansiering inom BTP-systemet av den övergångsvisa garantipensionen.

Riksdagen har under 1998 godkänt riktlinjer för ett reformerat förtidspensionssystem som skall träda i kraft den 1 januari 2001.

Den närmare utformningen av förtidspensioneringen, som inte omfattas av pensionsöverenskommelsen mellan de fem partierna, bereds inom Socialdepartementet.

Jag skall också säga några ord om finansieringen av den nuvarande ordningen. Enligt de grundläggande principerna för det nya pensionssystemet skall värdet av pensionsrätten överensstämja med den avgift som tas ut. Tillgodoräknad pensionsrätt och avgifterna till det inkomstgrundade ålderspensionssystemet skall utgöra 18,5 % av pensionsgrundande inkomst och andra s.k. pensionsgrundande belopp som skall läggas till grund för pensionsrätt. Den avgift som lagts fast i samband med beslutet att reformera ålderspensionssystemet skall gälla även på lång sikt och skall inte behöva höjas då de demografiska påfrestningarna ökar efter sekelskiftet. Formerna för finansieringen har dock inte fått någon slutgiltig lösning.

Utskottet markerar särskilt: ”Vid en höjning av den allmänna pensionsavgiften är det utskottets bestämda mening att de yrkesaktiva skall kompenseras för höjningen.”

Herr talman! Jag vill avslutningsvis bestämt hävda att det nu gäller att noga följa och vårda denna överenskommelse. Och jag anser att riksdagen speciellt bör följa kvinnornas pensionssituation, den automatiska balanseringen, den s.k. bromsen och gasen, avgiftsväxlingen, buffertfondens storlek och utveckling, fondernas utveckling, ADB-stödet och IT-utvecklingen och de olika myndigheternas roll och ansvar samt, vilket har påpekats, 50-talisternas pensioner – de blir de första som fullt ut får sina pensioner enligt det nya reformerade pensionssystemet – och avgifternas storlek till PPM-systemet och se detta i förhållande till avkastningen.

Till sist vill jag än en gång hänvisa till utskottets olika bedömningar i de olika avsnitten samt helhetsbedömningen.

Anf. 4 MARGIT GENNSER (m):

Herr talman! Det har tidigare här i dag talats om oro, och Vänsterpartiet och Miljöpartiet har i sina motioner framfört oro för att systemet inte skall hålla, att det är feltänkt. Jag kan bara hänvisa dem till en av värl-

dens främsta pensionsexperter, Martin Feldstein och hans artikel i *The Economist* den 13 mars, där han föreslog att *Social Security* skulle omvandlas på samma sätt som det svenska pensionssystemet. I våra huvuddrag tror jag alltså att vi kan vara ganska lugna. Sedan kan detaljer alltid bli bättre eller sämre.

Vi har en uppgift, och det är att träffa detta pensionsavtal i enighet mellan de fem partierna. Och enighet tar lång tid, och det är väl egentligen därför som vi är fördröjda. Men om vi har en uppgift att komma överens skall den uppgiften också fullföljas.

Den ena sidan av enigheten är att man skall försöka närma sig varandra. Man skall ta hänsyn till den andra parten och hans eller hennes problem och försöka väga för och emot och ibland kunna bortse från sina egna ståndpunkter.

Den andra sidan av enigheten är att ett avtal alltid skall hållas. Och om det på något sätt har uppkommit något tvivelsmål att vi moderater skulle hoppa av en överenskommelse, så måste ni veta att detta är totalt fel, eftersom vi då skulle förlora vår själ. För Moderaterna, som tror på marknadsekonomi, är avtal något absolut fundamentalt. Och om man inte kan tro på avtal kan man inte heller ha marknadsekonomi. Detta gäller också den offentliga sektorn. Om vi inte kan hålla fast vid vad vi har lovat håller inte det hela, och då håller inte vår politik, och då kan vi sluta att vara politiker.

Men vi skall också alla vara besjälade av uppdraget att försöka göra saker och ting bättre. Och jag sade redan att detaljer kan vara lite felaktiga. Det betyder naturligtvis att vi skall följa utvecklingen mycket noggrant och att vi skall fundera på om saker och ting kan göras bättre. Men då finns det ett villkor, och det villkoret är att denna förändring måste göras under konsensus, under enighet, så att vi verkligen kommer överens. Och i detta sammanhang kan vi inte använda oss av vanliga majoritetsbeslut om vi har makten. Därför vill jag försäkra Ronny Olander att han inte skall vara ängslig över att vi inte kommer att fullfölja överenskommelsen.

Jag vill avsluta med att säga att tillit och förtroende betyder oerhört mycket för utvecklingen av ett lands välfärd. Det har nobelpristagaren North visat. Det har också Landis visat i sin ganska nya bok *The Wealth and Poverty of Nations*. Även Axelrod har visat det med hjälp av data-spel. Han har visat att det är genom samarbete och tillit som vi får välfärd och samarbete och inte sammanbrott.

Jag hoppas att vi kommer att klara det sista steget att överbrygga de stora motsättningarna som ATP-systemet en gång skapade. Då är jag mycket optimistisk om Sveriges och mina barns och barnbarns framtid. Och optimism är mycket viktig och kanske t.o.m. en förutsättning för att vi alla skall få det bättre.

Jag tror att även ni i Vänsterpartiet och Miljöpartiet kan vara optimistiska. Jag tror att detta kan leda till något bättre. Men det betyder naturligtvis att vi alla måste vara besjälade av att i detta fall faktiskt komma överens.

Anf. 5 RONNY OLANDER (s) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Margit Gennser för hennes mycket tydliga klargörande av var Moderaterna i dess helhet står. Det är ju flera som har

hört av sig på olika sätt och undrat just över tidningsartiklarna i Svenska Dagbladet och i Dagens Nyheter. En närstående kollega till Margit Gennser blev intervjuad och sade bl.a.:

”Moderaterna bildar en egen arbetsgrupp för att gå vidare med pensionsreformen. Uppdraget är att utforma förslag som kan sjösättas av en borgerlig regering efter valet 2002.

Framför allt gäller det att bygga ut delen med individuellt sparande, den så kallade premiereserven.”

Då kan man genom Margit Gennsers klargörande säga att någon, vilket ibland händer, har blivit missförstådd i tidningarna, även om det återfanns liknande uttalanden i både Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet.

Anf. 6 MARGIT GENNSER (m) replik:

Herr talman! Jag har lärt mig att man inte alltid skall tro allting som står i tidningarna. Det blir så lätt felaktiga vinklingar eller felaktiga nyanser, även om intervjuaren egentligen inte har gjort något fel.

Jag kan försäkra, Ronny Olander, att det – vi skall ju följa den här stora pensionsöverenskommelsen – aldrig kan vara så att denna fråga blir ett spel i den stora politiska holmgången mellan partierna. Överenskommelsen måste ligga fast. Om vi i framtiden ser att vi behöver göra saker bättre måste vi gå till varandra och säga att det kanske inte var den bästa lösningen och fråga om vi inte tillsammans kan hitta nya lösningar. Det är vad tillit och förtroende måste betyda i pensionssammanhang.

Varför är detta så viktigt? Jo, det är så långsiktiga beslut. Ett pensionssystem skall faktiskt hålla minst 80–100 år. Så lång är nämligen livscykeln för de blivande pensionärerna.

Jag hoppas att jag i dag har skingrat alla missförstånd. Jag hoppas också att vi alla verkligen funderar på, och försöker väga, våra ord väldigt noga i den här typen av frågor så att vi inte får misstro i stället för tillit.

Anf. 7 RONNY OLANDER (s) replik:

Herr talman! Jag vill tacka för lämnad upplysning. Ibland blir det fel, och det vet vi, men nu är det tillrättat. Tack så mycket!

Anf. 8 KERSTIN-MARIA STALIN (mp) replik:

Herr talman! Margit Gennser, också jag hoppas att det här blir bra. Jag är en ganska optimistisk person men jag blir inte optimistisk av att någon säger åt mig att vara optimistisk eller av att någon tror att jag skall vara optimistisk. Jag blir optimistisk när jag får fakta om att saker och ting skall bli bra. Men i det här fallet har jag skäl att lyssna på vad Statskontoret säger och att se till vad som står i propositionen liksom att lyssna till vad Riksrevisionsverket säger. Jag har alltså faktiskt skäl att vara lite orolig, och de tankarna måste fram.

I och för sig är det väldigt länge sedan men det var många som var oroliga för Titanic innan hon gav sig i väg på sin resa. Men man sade då att det inte fanns skäl att vara orolig.

Här är det viktigt att datorsystemen blir bra, för annars går det åt skogen.

Prot. 1998/99:106
3 juni

*Vissa frågor om det
nya pensionssystemet*

Anf. 9 MARGIT GENNSER (m) replik:

Herr talman! Ifall jag förstod rätt och hörde rätt var det oro igen, men jag vill säga att informationen inte varit riktigt fullödlig. En annan sak är att det ofta varit gamla systemfel som uppmärksammats i och med att man har fått sina pensionsbesked.

Anf. 10 KENNETH LANTZ (kd):

Herr talman! Det är med stor tillfredsställelse som vi närmar oss en av socialförsäkringens i särklass största reformer. Det gamla ATP-systemet kommer att plana ut och fram träder ett nytt och ändamålsenligt pensionssystem som på ett, förhoppningsvis, acceptabelt sätt skall kunna täcka försäkringsbehovet samtidigt som värdet på detsamma baseras på en ekonomisk tillväxt i Sverige.

Den s.k. genomförandegruppen har tack vare sin breda sammansättning förmått att arbeta fram en produkt som tillgodosett såväl de försäkrades som samhällets intressen. Förhoppningsvis täcker inbetalningarna försäkringskostnaderna framöver. Det är tillfredsställande att man har fått in ett inslag av fondsparande i försäkringen. Den nivå som skall investeras i en premiebaserad försäkring är blygsamma 2,5 procentenheter. Det är ganska lite, speciellt för unga människor, men självklart är det bättre än ingenting. Kristdemokraterna anser det vara riktigt med denna investering där försäkringstagarna själva kan bestämma risk och möjlig tillväxt på pensionssparandet.

Premiepensionsmyndigheten kommer att bli en ganska omfattande myndighet. Det är i stort sett omöjligt för kunderna att omfatta så många olika fonder som det totala erbjudandet kommer att bli. Det borde därför vara bättre med ett något mindre antal som i stället kunde koncentrera sig på att erbjuda förvaltningsmodeller med olika inriktningar på lägre risk, medelrisk eller högre risk.

Kristdemokraterna värderar fempartiöverenskommelsen mycket högt. Den skall vara en grund för ett långsiktigt system med tyngd och förankring i de olika partierna. Det är inte hållbart med alltför täta förändringar inom ett pensionssystem. Få investeringar gör vi människor på längre sikt än med tanke på vår kommande pension. Därför måste vi få känna trygghet och stabilitet i det nya pensionssystemet. Kristdemokraterna kommer med tanke på detta att stå fast vid överenskommelsen och solidariskt arbeta för ett system som gynnar samtliga försäkrade.

Herr talman! Kristdemokraterna har redan från början deltagit i förarbetet och i genomförandet av det nya premiepensionssystemet. Jag konstaterar att Genomförandegruppen har lyckats ganska bra. Kristdemokraterna har varit aktiva när det gällt att påverka resultatet. Visst skulle man kunna säga mycket om detta system men i det stora hela är resultatet ganska bra.

Låt mig ändå göra kammaren uppmärksam på några punkter som Kristdemokraterna gärna skulle ha sett förändrade. Jag tänker speciellt på komplexiteten i systemet. Det skulle vara tacksamt om vi hade kunnat enas om ett något enklare system för att bygga upp ett försäkringssystem som baserades på premiereservmodellen. Det är helt i sin ordning att pensionsavsättningarna baseras på premieinbetalningen. Att det blir "raka rör" mellan inbetalning och utbetalning är rätt. Sveriges ekonomi tillåter inte en pensionsmodell som helt byggs upp på bidrag som finan-

sieras av skattesystemet till hundra procent eller förmåner fristående från inbetalda premier. Därför är det tacknämligt med ett premiesystem som byggts upp omkring Premiepensionsmyndigheten. Jag vill emellertid höja ett varningens finger vad beträffar tron på att fondförvaltning skall ge stora rikedomar, vilket vi tidigare här i kammaren hört som ett varnande exempel. Även om vi haft en våldsam tillväxt under 80- och 90-talen inom aktie- och fondförvaltningsvärlden skall vi se på den ekonomiska framtiden med respekt.

Sammanfattningsvis: Premiepensionssystemet är bra och kommer att öppna för en frihet i val av personlig inriktning på det egna sparandet. Det kommer att finnas allt för alla människor – stora riskbenägna fonder för unga människor som tror på god tillväxt över tiden och trygga stabila förvaltningsmodeller med liten risk avsedda t.ex. för dem som blir pensionärer inom en femårsperiod.

Herr talman! Efter flera års arbete till förmån för många svenskar som valt att vårda sina barn själva i stället för att ”byta barn” med grannen har Kristdemokraterna tillsammans med övriga lyckats få igenom ett erkännande vad gäller dessa människors arbetsinsatser. Det är med stolthet som jag noterar att vård av egna barn är pensionsgrundande i det nya pensionssystemet.

Pensionsrätt för vård av barn är ett klart och tydligt erkännande av att vård av egna barn är en samhällsnyttig insats. Många föräldrar i vårt land har tacksamt noterat detta. Nu skulle det också bara behöva kompletteras med ett komplett vårdnadsbidrag men den frågan hör till en annan debatt. Vi får återkomma till den saken.

För studier och värnplikt erbjuds samma förmåner. Det är glädjande att notera att studier inte är att stjälja grunden för en värdig ålderspension. Genomförandegruppen har lyckats bra i sitt arbete med dessa frågor.

Kristdemokraterna har alltid talat för lika rätt mellan man och kvinna. Vård av barn eller hemnära tjänster har alltid varit en högt prioriterad fråga för oss. Vi har vid flera tillfällen drivit frågor till förmån för lika behandling av män och kvinnor. Utvecklingen i samhället har varit sådan att båda parter i familjen, eller hemmet, har tvingats till förvärvsarbete utanför hemmet.

Vi tror inte att den ekonomiska förlusten blir så stor och drabbar så hårt om endast en av parterna skulle stå för löneinkomsterna. Vårt skattesystem är emellertid ännu inte gjort för en valfrihet på detta område. Vad vore annars mer än en självklarhet att inkomsten delades mellan parterna i familjen. Men detta får bli ett debattunderlag vid annat tillfälle.

Tacksamt är emellertid att notera att Kristdemokraternas förslag om makars rätt att överföra pensionsrätt som intjänats i premiepensionssystemet nu är en rättighet. Det är en framgång för jämställdhetsfrågorna och framför allt en rättighet för barnen att föräldrarna erbjuds valfrihet och en verklig möjlighet att stanna hemma utan förlust av pensionsrätt.

Med tanke på vårt ansvar för såväl våra äldre som våra barn är det förståeligt med en uppdelning av premien så att 16 % av inkomsten går till dagens pensionärer och att 2,5 % fonderas på ett individuellt konto. Garantipensionen skall helst skattefinansieras.

Kristdemokraterna hävdar att detta system med en egenavgift även till den allmänna pensionen är en rättvisefråga över generationerna. Vi som arbetar i dag tar dels ansvar för vår egen pension, dels delar ansvaret

med dagens pensionärer som varit med om uppbyggandet av vårt samhälle. Det är bra att systemet kommer att knytas till den samhällsekonomiska utvecklingen. Därigenom får vi återbetalt i rätt penningvärde. Under många år bakåt i tiden har det varit alltför enkelt att komma upp i höga ATP-poäng. Men nu blir det ett mer rättvist pensionssystem, vilket varit intentionen från riksdagens kammare.

Som jag tidigare sagt anser jag denna modell vara en fördelaktig kompromiss som dessutom innehåller en tanke av solidaritet mellan generationerna.

Det är, avslutningsvis, en förmån att få ett dylikt pensionssystem i Sverige, samtidigt som många andra i Europa och på många andra håll också i vår värld med nöd och näppe får till dagens brödranson. Det är dessutom så att många andra länder ligger långt efter oss i uppbyggandet av ett adekvat pensionssystem för i stort sett hela befolkningen.

Herr talman! Jag finner anledning att till Siv Holma ställa en fråga. Jag är förvånad över det Vänsterpartiets företrädare sade, om det är så att Siv Holma och den av henne omnämnda personen förvånas över att pensionen redovisas i kalla siffror. Det är väl inte så naivt att man tror att pensionen hade varit högre om den hade varit dold, inte framtagen i kalla faktiska belopp. Kan det tolkas så att Vänsterpartiet hellre vill leva i en falsk drömvärld än att se det klara i vad vi har för uppgifter att vänta i framtiden?

Jag skulle vilja ha besked på det. Jag är förvånad över det chocktillstånd som Vänsterpartiet och tydligen jämlika befinner sig i.

Anf. 11 BIRGITTA CARLSSON (c):

Herr talman! För ett år sedan fattade riksdagen efter en mycket lång debatt beslut om det framtida pensionssystemet. Det råder en bred politisk enighet, där Centerpartiet är en av parterna i överenskommelsen. Det är bra med en bred politisk enighet. Man måste kunna lita på att systemet är hållbart och att de åtgärder enskilda vidtar för att påverka sin pension inte förändras i takt med olika politiska majoriteter. Enigheten är viktig för den ekonomiska utvecklingen och därmed för enskilda människor.

I dag debatterar vi återigen pensionssystemet. Det är bra. Systemet måste hela tiden granskas och följas upp så att det fungerar på ett tillfredsställande sätt.

Den breda politiska enigheten ger pensionsreformen en betydande trovärdighet. Det borgar för en stor trovärdighet för det framtida pensionssystemet. Alla partier som står bakom pensionsreformen har ett stort ansvar även i framtiden.

Det är viktigt att det nya pensionssystemet står för ekonomisk trovärdighet. Medborgarna skall kunna lita på det allmänna pensionssystemet, lita på spelreglerna i det mest långsiktiga av alla trygghetssystem och lita på att pengarna och tryggheten i ålderspensionen finns där när man skall ta ut sin pension. Man skall också kunna lita på att det finns en betryggande grundtrygghet som höjer pensionsnivåerna för alla dem som av olika skäl inte har så stora pensionsrättigheter.

Behovet av koppling till samhällsekonomin, ökat inflytande för medborgarna och en grundläggande ekonomisk trygghet på ålderns höst var centrala utgångspunkter för Centerpartiet i hela arbetet.

Nu har den s.k. genomförandegruppen, med företrädare för de fem partier som stod bakom reformen, i uppdrag att medverka i det fortsatta beredningsarbetet och att vårda denna överenskommelse.

Det finns några hörnstenar eller grundprinciper i pensionsreformen som jag vill påminna om.

- Livsinkomsten skall ligga till grund för pensionen.
- Barnår, värnplikt och högre studier skall vara pensionsgrundande, liksom ersättningar från a-kassa, sjukpenning eller andra sociala försäkringar.
- En god grundtrygghet skall finnas i form av garantipension.
- Pensionssystemet skall vara kopplat till den samhällsekonomiska tillväxten.
- Pensionssystemet skall vara stabilt, inte gå med underskott eller överskott, och helst stimulera landets ekonomiska tillväxt.
- Pensionsåldern skall vara rörlig, och individen skall så långt möjligt själv bestämma när och hur man vill gå i ålderspension.
- Pensionssystemet skall innehålla en del eget sparande i form av premiereserv, som individen själv har inflytande över och bestämmer sparform för.
- Det nya pensionssystemet införs successivt med lång övergångstid.

I det nya pensionssystemet får medborgarna varje år ett besked om intjänad pensionsrätt och underlag för att bedöma framtida pension vid oförändrad inkomst. Det har helt nyligen börjat att skickas ut uppgifter om vår kommande pension till alla som har pensionsrätt. Jag kan hålla med dem som tidigare här påpekat att det funnits vissa oklarheter. Men det har funnits möjlighet att ringa och fråga. Vi kan hoppas att vi i framtiden får klara och tydliga besked så att vi verkligen känner att vi förstår den information som ges till oss.

Det ges varje år underlag för att bedöma behovet av kompletterande pensionssparande, arbete för ytterligare inkomster och studier för att kvalificera sig för ökade inkomster.

Kort sagt: Det ger individen överblick och större inflytande över sin egen situation i pensionssystemet.

En av de stora nyheterna i det framtida pensionssystemet blir det egna sparandet, premiereserven. Den innebär att mellan 15 och 20 miljarder kronor varje år avsätts för individuellt sparande i det allmänna pensionssystemet. Sverige går från att vara ett land med ett mycket stort kollektivt sparande till att bli ett land med betydligt större andel individuellt sparande. Denna första överföring av premiepensionsmedel till fondförvaltare föreslås skjutas upp till år 2000. Det föreslår i betänkandet också andra ändringar i reglerna för premiepensionen som syftar till att för enkla det datasystem för den nya pension som Premiepensionsmyndigheten bygger upp. Det är beklagligt att det inte kan genomföras som först var planerat, men det viktigaste är att komma rätt från början.

Prot. 1998/99:106
3 juni

*Vissa frågor om det
nya pensionssystemet*

Centerpartiet har varit pådrivande för att få till stånd ett system med sparande i premiereservens form. Det ökar individernas inflytande och stärker ansvarskänslan. Det kommer sannolikt att bidra till en decentralisering av kapitalmarknaden.

Herr talman! Jag vill lyfta fram ytterligare några frågor som är viktiga i det nya pensionssystemet. Som Kenneth Lantz tidigare nämnde införs pensionsrätt för vård av barn, och vi i Centerpartiet känner stor tillfredsställelse med att det görs. Det görs retroaktivt från 1960. Det får stor betydelse främst för alla kvinnor som avstått från eller minskat sin inkomst för att ta ett stort ansvar för barnen. Systemet gäller självfallet för både kvinnor och män men får i praktiken störst betydelse för kvinnorna. Möjligheten för makar att dela pensionsrätt förbättras också.

Störst betydelse för kvinnorna får också det nya systemet för grundtryggheten. Garantipensionen ersätter dagens folkpension, pensionstillskott och särskilda grundavdraget för pensionärer. Det betyder dels en hygglig lägstanivå för ålderspension, dels ett bra tillskott till pensionsrätten för dem som arbetat deltid eller av andra skäl haft låga inkomster.

Att uppnå en god grundtrygghet har varit en av Centerpartiets utgångspunkter för arbetet med pensionsreformen. Genom kopplingen till den samhällsekonomiska utvecklingen blir det nya pensionssystemet ekonomiskt trovärdigt. Nivån på ålderspensionen blir därigenom också ett betyg på den långsiktiga ekonomiska politiken. Det blir ytterligare ett motiv för en ansvarsfull finanspolitik – faktiskt ett av de viktigaste motiven.

Sverige är ju ett av de första länder i världen som har reformerat pensionssystemet i en form som innebär ökad ekonomisk och politisk trovärdighet såväl för pensionssystemet som för landets ekonomi i dess helhet. Så skall det naturligtvis vara. Pensionssystemet är en stor och viktig del av vår ekonomi, och det påverkar i sig självt om vi får en bättre eller en sämre ekonomisk utveckling och därigenom en bättre eller en sämre trygghet för medborgarna.

Herr talman! Jag yrkar till sist bifall till utskottets hemställan.

Anf. 12 BO KÖNBERG (fp):

Herr talman! Vi har i dag att behandla ett antal frågor som rör det nya pensionssystemet, kanske framför allt frågor som gäller premiepensioner. Men det finns icke desto mindre reservationer om det mesta eller åtminstone om väldigt mycket.

Vad gäller de konkreta frågorna är den försening av sjösättningen av det nya premiepensionssystemet som har berott på datatrasel förstås bara att beklaga. Det har lagts fram en del förslag som syftar till att vi alldeles säkert inte skall få mer än ett års fördröjning av sjösättningen av det nya systemet. Herr talman! Jag yrkar bifall till de förslagen och avslag på reservationerna.

Trots de ändringar som föreslås kommer det nya premiereservsystemet att innehålla en mycket stor valfrihet för medborgarna. Jag tänker i mitt anförande koncentrera mig på huvudfrågorna i reservationerna. Först dock några ord om principerna för det nya pensionssystemet.

Alla inkomster skall räknas. Det finns ett beklagligt undantag för det när det gäller hälften av inkomsterna ovanför förmånstaket, men det ingår i den politiska kompromissen. Denna princip kompletteras med att

de fördelningspolitiska inslagen skall vara tydliga och genomskinliga. Den andra huvudprincipen är en följsamhet till vad som händer i samhällsekonomin men också till vad som händer i demografen, framför allt förändringar och förhoppningsvis förbättringar av medellivslängden.

Det finns en garantinivå i det nya systemet för dem som inte har haft inkomster under livet som har gett minst en viss nivå. Det är ett system med en mycket stor flexibilitet för den enskilde. Vi gör vad vi kan för att öka flexibiliteten i systemet ytterligare. Människor är olika, och de skall förstås i görligaste mån förstås kunna göra livsval som stämmer med deras egna önskemål.

Det är också ett system som kommer att innehålla oerhört mycket mera information än vad vi någonsin har varit vana vid. De kuvert vars innehåll kritiserades i början av debatten i dag från Vänsterpartiets sida ger ju för första gången någonsin i landets historia alla yrkesverksamma ett besked om deras intjänade pensionsrättigheter och en prognos för framtiden. Det kan säkert göras stora förbättringar i det. Vi får väl lära oss successivt under resans gång, men detta är som sagt första gången som något sådant här har skett.

En tung och viktig del i det nya systemet är premiepensionsinslaget. Det finns flera skäl till att ha ett sådant, såväl för att sprida risker och öka sannolikheten för en högre pension som för att stimulera den svenska ekonomin och ett decentraliserat sparande.

Det är förstås ett system som bygger på lika regler för män och kvinnor. Det har, som redan har betonats flera gånger i dag, tagits fram i bred enighet mellan fem partier i riksdagen, som väl representerar drygt 80 % av väljarna.

Herr talman! Man kan förstås vara för eller mot det nya systemet. Under resans gång har tre partier varit emot det, under den förra mandatperioden Ny demokrati och under den här mandatperioden Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Det finns anledning att notera att Vänsterpartiet och Miljöpartiet är emot det av helt olika skäl.

Vänsterpartiet är åtminstone på ytan anhängare av inkomstbortfallsprincipen – och somliga menar att det också gäller på djupet – medan Miljöpartiet däremot är helt emot denna princip och för något som brukar kallas grundtrygghet.

Vänsterpartiet har lyckats åstadkomma 14 reservationer. Man har fått med sig Miljöpartiet om ungefär en tredjedel av dem men står i övrigt ensam bakom dem.

Jag har en fråga till Miljöpartiet bl.a. med anledning av Kerstin-Maria Stalins inlägg nyss. Hon pläderade där för att man skulle ha mycket mer av fördelningspolitik i socialförsäkringarna. Så kan man tycka, men det innebär förstås att skatteinslaget ökar mycket kraftigt. Jag skulle vilja höra om Kerstin-Maria Stalin delar min analys att de förslag som Miljöpartiet lägger fram i de här sammanhangen och vid andra tillfällen när vi diskuterar socialförsäkringar innebär att skatten skall öka.

Så över till reservationerna. Det finns ett antal underligheter i de reservationer som har fogats vid betänkandet. En av dem gäller garanti-pensionen, som kritiserats både för att det finns en avtrappning och marginaleffekter och för att man inte, som det hävdas, förrän vid höga inkomster får en full standardtrygghet.

Herr talman! Detta innebär att man kritiserar systemet från två helt motsatta utgångspunkter. Det finns förstås en stor och viktig målkonflikt varje gång som vi diskuterar garantinivåer, nämligen vad som händer med dem som har tjänat in dem i alla fall. Vad blir deras insatser värda, så att säga? Det finns ingen perfekt lösning på det, och vi tvingas ständigt försöka hitta avvägningar mellan dessa önskemål. Vänsterpartiet intar dock en annan position och försöker kritisera det från bägge utgångspunkterna.

Det vore intressant att få ett svar på denna fråga – och det gäller för övrigt också för mina övriga frågor – från Vänsterpartiets representanter. Det bör, herr talman, vara ganska lätt eftersom det finns 30 minuter anmäld talartid från det partiet efter mig.

Det var den första frågan. Är man emot tanken på någon form av garantipension, och drar man i så fall någon konsekvens av detta?

I reservationerna görs också ett annat påstående. Jag vet inte hur många gånger det har upprepats i kammaren, och Vänsterpartiet har tidigare fått frågor om det. Vi har dock aldrig fått något svar på dessa frågor. Det gäller påståendet att egenavgifterna skulle vara speciellt orättvisa.

Utskottsmajoriteten har försökt att bemöta detta i texten – det går utmärkt att kommentera exempelvis det eller det som jag nu kommer att säga – genom att framhålla att om man byter arbetsgivaravgifter mot egenavgifter och de förra är fullt avdragsgilla, finns det inget skäl till att de senare inte skall vara det.

Det kan på ytan se ut så som Vänsterpartiet har försökt hävda i agitationen genom åren, att egenavgifterna skulle vara speciellt orättvisa därför att de dras mot marginalskatten, som är olika hög för skilda människor. Man måste fundera på tankegången om de avgifter som betalas nu för att man skall få pension senare skall behandlas olika om de tar formen av arbetsgivaravgift eller av egenavgift.

I samband med kritiken från Vänsterpartiets sida mot PPM nämner man att de deltagande medborgarna har drabbats av att man inte har kunnat sätta systemet i sjön meddetsamma, och man talar t.o.m. om någon form av ersättning för detta. Medborgarna skall, om jag läser rätt, hållas skadeslösa.

Jag undrar för det första hur man har tänkt sig detta. För det andra är jag nyfiken på om detta är ett indirekt erkännande av att premiepensionsdelen med stor sannolikhet ger en bättre pension än fördelningssystemet. Det är i så fall intressant, eftersom samma parti i andra sammanhang hävdar att man inte alls vill ha någon premiereservdel. Pläderar man då i praktiken för att man vill ha en lägre pension än den som kan komma ut av det nuvarande systemet?

Ytterligare en kritikpunkt i reservationerna har varit och är hur pensionssystemet slår för kvinnor. Det faktum att det är samma regler för män och kvinnor har stor betydelse för kvinnorna. Eftersom kvinnor än så länge har förmånen att leva längre än män, är det viktigast för kvinnor att man har samma regler för män och kvinnor.

Garantipensionen är än så länge med de orättvisor som finns i samhället viktigast för kvinnor och mindre viktig för männen. Med de könsroller som vi fortfarande har kvar i vårt land är förstås barnåren viktigare för kvinnor än för män.

Införandet av möjligheten till delning, dvs. att makarna kan komma överens om att delar av pensionsrätten för den make som har den högsta inkomsten, oftast mannen, kan föras över till kvinnan, är rimligen också till förmån för kvinnor. Även den förändring som har gjorts i samband med pensionsreformen och som gör att privata pensionsförsäkringar i äktenskapet vid skilsmässa inte längre skall vara enskild egendom utan gemensam egendom kommer i flertalet fall att gynna kvinnor. Jag ser fram mot en kommentar till detta från någon representant från Vänsterpartiet.

Ett andra intressant påstående är att premiereservdelen skulle öka skillnaden mellan män och kvinnor. Om det bottnar i en tankegång att män är mycket bättre på att välja än kvinnor, kan mer om aktiemarknaden eller har mera tur än kvinnor framgår inte av reservationen, men vi kunde kanske få ett besked även om det.

Det talas också om att de nya pensionsreglerna skulle gynna ett manligt förvärvsmönster. Det var inte det vi kom fram till när vi utredde frågan i början på 1990-talet. Det vi kom fram till var att män ofta hade en brantare inkomstkurva än kvinnor, som ofta hade en flack inkomstkurva. Låt oss hoppas att det ändras i framtiden. Hittills har det varit så.

Det är väl sannolikt så att regler som innebär att man får full pension genom att bara räkna en del av sina inkomstår, nämligen de 15 bästa åren enligt det gamla systemet, snarare är mer gynnsamt för män än för kvinnor. Det skulle vara intressant att få en kommentar även till detta från någon representant för Vänsterpartiet.

Herr talman! Jag har läst en artikel sedan vi träffades senast. Det är en av de anmälda vänsterpartitalarna, Claes Stockhaus, som i en artikel som heter Pensionsfiaskot vi får göra det bästa av bl.a. säger att man tvingas leva med den här uppgörelsen tills vidare och tills vi får möjlighet att avskaffa premiepensionssystemet och överföra pensionsmedlen till ett solidariskt gemensamt sparande.

Med tanke på att denna kammare har ställt sig bakom att de nuvarande grundlagsreglerna om egendomsskydd gäller även premiereserven vore det intressant med en kommentar även på denna punkt.

Skulle det finnas tid kvar – det gör det kanske om man har 30 minuter på sig – kunde det vara intressant att få höra vilka kostnader det nya vänsterpartipensionssystemet skulle innebära.

Herr talman! Återigen yrkar jag bifall till förslaget.

Anf. 13 KERSTIN-MARIA STALIN (mp) replik:

Herr talman! Jag vill svara på frågan om skatter. Jag har lite svårt att ta en skattedebatt med Bo Könberg i eftermiddag, men jag antar att Bo Könberg menar att vårt grundtrygghetssystem kommer att bli väldigt mycket dyrare. Jag tror att det är det det handlar om.

Om det blir väldigt mycket dyrare måste man betala mer i skatt. Jag fattade det så. Är det inte så?

Anf. 14 BO KÖNBERG (fp) replik:

Herr talman! Nej, jag syftade på det faktum att om man har ett system där man betalar in avgifter i förhållande till sin inkomst och får en försäkring i förhållande till sin inkomst, dvs. inkomstbortfallsprincipen, så försvinner en stor del av skatteinslaget i avgiften.

Men om man vill använda de försäkringspremierna till att omfördela i stor skala mellan inkomsttagare blir det skatteinslag.

Anf. 15 KERSTIN-MARIA STALIN (mp) replik:

Herr talman! Jag ser det bredare än så. Vi räknar faktiskt inte bara skatt på en liten bit utan ser helheten.

Med vårt grundtrygghetssystem skulle det samhällsekonomiskt vara bättre eftersom det är andra utgifter man i så fall skulle slippa. Det har också med skatterna att göra. Det är helt olika system det handlar om.

Anf. 16 BO KÖNBERG (fp) replik:

Herr talman! Jag tror inte att det hjälper att hävda någon form av påstådd helhetssyn i det här sammanhanget. Om vi har så stora delar av ekonomin som vi nu talar om, dvs. att försäkra våra inkomster för framtida pension och att försäkra dem för det fall vi skulle bli sjuka, t.ex. sjukpensionärer, handlar det om mycket stora andelar av ekonomin, av naturliga skäl i ett land där människor lever mycket längre än den tid de arbetar.

Då var mitt påpekande, och det har det varit i några tidigare debatter, att om man säger att det skall vara utrymme för en stor ekonomisk omfördelning utöver den mellan människor som ofta är sjuka och sällan är sjuka, och mellan dem som lever länge och dem som lever kortare, får man stora skatteinslag i det hela.

Jag vill gärna ha ett bemötande eller ett bekräftande av den analysen.

Anf. 17 CARLINGE WISBERG (v):

Herr talman! Vid en konsultation med kammarsekreteraren – om det nu är rätt titel – fick jag klart för mig att det var möjligt att knyta an till ett tidigare replikskifte innan man börjar sitt anförande.

Jag vill då knyta an till det som sades mellan Ronny Olander och Margit Gennser.

Jag tillhörde också dem som hade fördelen, eller förmånen, att i lugn och ro läsa igenom artikeln. Man kan naturligtvis hänvisa till att det har blivit missuppfattningar medialt, och att det kanske skulle ha stått på något annat sätt.

Men för min del var det otvetydigt så att Margit Gennsers parti faktiskt planerade för att driva en annan linje än den Margit Gennser i dag refererar till att man vill jobba vidare med i Genomförandegruppen.

Det var en annan partiföreträdare, tillika ledamot i socialförsäkringsutskottet, som intervjuades. Man preciserade också en av de tyngsta anledningarna till varför man hade valt den här vägen. Det skulle bero på att det fanns ett kraftigt missnöje med socialförsäkringsministerns sätt att hantera frågan.

Herr talman! Vänsterpartiet är inte anhängare av premiereservsystemet. Vi såg helst att pensionsförsäkringen i sin helhet ingick i samhällets socialförsäkringssystem och inte är uppbyggt som det nu föreslagna systemet.

Vi anser att det sparande staten skall ta ansvar för och organisera skall ha en kollektiv inriktning. Individens eget sparande kan staten söka andra vägar för att stimulera, utan att det blandas ihop med pensionssystemet.

Premiereservsystemet är utan tvivel, enligt vårt sätt att se, ett stort experiment, och som vi bedömer det är också pensionsförsäkringssystemet ett direkt missgrepp.

Pensionen kommer i framtiden att skilja sig avsevärt mellan personer som utfört likvärdiga uppgifter och som de facto också kan ha haft likvärdiga inkomster under sin yrkesaktiva tid. Detta beroende på vars och ens förmåga att hanterat just premiereserven.

Därtill finns det inbyggda riskmoment i systemet, riskmoment som kan vara svåra att förutse och som man kan behöva kunskap och förutseende för att eliminera effekterna av. Detta tycker vi rimmar dåligt med ett pensionssystem som enligt vårt sätt att se behöver trygghet och stabilitet. Enligt vårt sätt att se skapar det här systemet otvivelaktigt också förutsättning för ökade klassklyftor i samhället.

Herr talman! Systemet är de facto beslutat och håller på att genomföras. Vi tvingas alltså leva med det till den dag då vi har möjlighet att avskaffa det. I likhet med vad Claes Stockhaus skrev gäller det till den dag då vi har möjlighet att åstadkomma förändringar och förbättringar i systemet och överföra det till ett kollektivt sparande, precis som vi har haft i det gamla AP-fondsystemet. Så länge det finns, måste det ändå vara så att även vi deltar i arbetet och försöker forma någon form av förbättring i det som vi anser vara felaktigt.

Vi har också i vår motion pekat på ett antal områden som vi anser borde förändras. Vinner vi inte stöd för det i dag är det faktiskt vår övertygelse att den här kammaren med tiden – vilket faktiskt också Ronny Olander var inne på – kommer att göra förändringar. De förändringarna är jag övertygad om kommer att stå i stor samklang med det vi påpekar i vår motion.

Jag skall inte gå in på alla delar, utan inskränka mig till att ta upp några saker som vi anser behöver förändras.

Det ena gäller naturligtvis begränsningen i fondval. Har man skapat ett sådant här system upplever vi det som en smula märkligt att vi som beslutsfattare skall medverka till att göra begränsningar i själva valet av fonder som man eventuellt vill sätta sina pengar i. Är det ett individuellt fondsparande vi formar bör det naturligtvis vara individens val av fonder som gäller fullt ut.

Andra saker som det finns anledning att vara observant på är utvecklingen inom avgiftssystemet. Vi anser, och vi har utvecklat resonemanget mer i vår motion, att en lösning kunde vara att PPM varje år till riksdagen redovisar sin verksamhet och därmed också underställer verksamheten en prövning av de förtroendevalda.

Genom systemets konstruktion öppnas också utan tvivel en marknad för konsulter som rådgivare när det gäller placeringar. Hittills har ingen bank eller fondförvaltare erbjudit sina tjänster gratis. Det bakas alltid in i någon form av avgiftskonstruktion. Därför menar vi att det är nödvändigt att skapa ett system med avgiftsfri rådgivning när det gäller placering av premiereservpengarna.

Herr talman! Det går naturligtvis att säga näst intill hur mycket som helst om den här frågan. Men eftersom de flesta, liksom jag själv, har en ambition att kunna hinna med tåg vid någorlunda normal tid hem i kväll skall jag avsluta med att säga följande. Vi står naturligtvis bakom våra

Prot. 1998/99:106
3 juni

*Vissa frågor om det
nya pensionssystemet*

reservationer, men jag lyfter upp och yrkar bifall till reservationerna 3, 5, 6 och 8.

Bo Könberg hade ett antal frågeställningar som jag inte riktigt hann med att notera. Men det kanske finns möjlighet att återkomma.

Anf. 18 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Herr talman! Jag vill passa på att återigen ställa frågan som jag ställde till Vänsterpartiets företrädare Siv Holma. Jag förväntar mig ett svar. Den frågan kan inte ha undgått Carlinge. Han har haft möjlighet att skriva ned ett relevant svar. Det har ändå gått en dryg halvtimme sedan jag ställde frågan till Siv Holma.

Tror Vänsterpartiets företrädare att pensionerna hade blivit högre ifall vi inte hade redovisat siffrorna? Det måste väl ändå i ärlighetens namn vara att få svar på tal? Det gamla ATP-systemet var inte någons lyckans vår, dvs. att det skulle ge extremt god pension. Nu ser vi faktiska siffror. Det måste väl vara bättre. Kan man tolka Vänsterpartiet så, att man hellre vill leva i en falsk drömvärld än att se verkligheten i ögat?

Anf. 19 CARLINGE WISBERG (v) replik:

Herr talman! Jag får be om ursäkt att jag missade att svara Kenneth Lantz. Jag hade faktiskt gott om tid att göra lite noteringar. Jag har också konstruerat ett svar. Om Kenneth Lantz är tillfreds med det får vi väl se sedan.

Kenneth Lantz ställde en konkret fråga om det var så att Vänsterpartiet föredrog att leva i en drömvärld eller om vi tyckte att det var bättre att ha tillgång till faktiska siffror.

Siv Holma refererade till kontakter hon haft och påståenden som hon hade mött från en omvärld. Jag tycker naturligtvis att det är bra att Siv Holma har kontakter, får information och får sig till del vad människor tycker ute i samhället.

Jag tycker också att det är bra att Siv Holma har styrkan att i den här kammaren, för den här beslutsförsamlingen, också redovisa vad en stor del av valmanskåren de facto tycker.

Anf. 20 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Herr talman! Jag är så generös att jag erbjuder Carlinge ytterligare en chans att besvara min fråga.

Jag kan komplettera med ytterligare en liten fråga. Tala om för mig om det finns någon fondförvaltare eller bank som erbjuder sina tjänster gratis. Jag undrar: Erbjuder LO sina tjänster gratis? Hur är det med AMF-försäkringar, som så varmt rekommenderas av fackförbunden? Är de tjänsterna gratis?

Jag kan dock erbjuda mina tjänster gratis, om det är frågor angående pensionssystemet, till Carlinge.

Anf. 21 CARLINGE WISBERG (v) replik:

Herr talman! När det kommer ut en sådan stor mängd pengar i samhället på ganska kort tid, som det ändå rimligtvis måste göra, skulle det vara mycket förvånande om det inte också blev någon förm av ren af-färsverksamhet kring det.

Vi misstänker att risken är mycket stor att vi får en konsultflora som kommer att innebära att människor kommer att få betala en viss avgift för dessa tjänster, som kan bakas in i olika konstruktioner.

Det kan vara ett feltänkande. Men det kan också vara rätt sätt att se på saken. Framtiden får utvisa om Kenneth Lantz eller vi i Vänsterpartiet har rätt i den frågan.

Anf. 22 RONNY OLANDER (s) replik:

Herr talman! Jag har inte kommit till kammaren i dag för att på något sätt söka strid med de partier som befinner sig utanför den reformerade pensionsuppgörelsen. Tvärtom försökte jag i mitt anförande anslå en ödmjuk ton. Jag talade om att man för framtiden skall försöka väga in olika aspekter som jag tycker är oerhört viktiga att bära med sig.

När Carlinge Wisberg tog upp resonemang om ökade klassklyftor tyckte jag att det fanns anledning att begära ordet. Jag tycker att det här betänkandet tar upp vad förslaget innebär ur jämställdhetssynpunkt, vad det betyder för män och kvinnor, och vad det betyder för låginkomsttagare osv. Det vägleder i en hel del funderingar inför framtiden.

När vi i Socialdemokraterna har gått in i arbetet har vi haft för ögonen att se till att dagens pensionärer och kommande generationer har ett stabilt, långsiktigt pensionssystem att förlita sig på. Det är oerhört viktigt när man påbörjar sitt yrkesliv att veta vad som gäller för framtiden.

Även om man kan ha olika meningar är det bara att konstatera att det nuvarande systemet hade hållit en tid till, men det hade inte hållit över tiden i det långsiktiga perspektivet. Då beslöt vi oss för vår del att gå in i detta arbete med de förutsättningar som vi har redovisat vid olika tillfällen.

När man ger sig in i ett sådant här arbete får man kompromissa på vissa delar, vilket vi har gjort. Men som helhet står vi självfallet bakom förslaget och inriktningen att lösa de återstående frågorna för framtiden.

Anf. 23 CARLINGE WISBERG (v) replik:

Herr talman! Delvis lämnade jag ett svar till Ronny Olander redan i mitt anförande. Jag sade att det fordras vissa saker för att kunna bevaka sina intressen på ett bra sätt och inte bli strykpojkar i systemet.

Ronny vet precis som jag att det ofta är olika samhällsklasser i vår omvärld som besitter den kunskapen och den kompetensen. Det är kanske inte i första hand jag och mina likasinnade som har den kunskapen. Det kanske är andra samhällsgrupperingar som på olika sätt har tillskansat sig en bättre kunskap och en längre, gedignare skolunderbyggnad och därmed har lättare att hantera en sådan här situation.

Jag noterade med tillfredsställelse att Ronny Olander inför framtiden var öppen att diskutera förändringar och korrigeringar i det system som nu sjösatts. Det kan kanske leda till förändringar i den riktning vi föreslår. Vi är nog ganska övertygade om att förändringar kommer i just den riktning som vi pläderar för i dag.

Anf. 24 RONNY OLANDER (s) replik:

Herr talman! Jag har tidigare fört ett resonemang om att se framtiden an. Ingen i den här kammaren har tillgång till någon spåkula där man med absolut säkerhet kan säga: Så här kommer framtiden att gestalta sig.

Det var med den ansatsen jag sade att man måste ha en typ av ödmjukhet inför framtiden utan att på något sätt låsa sig i olika frågor.

Samtidigt måste jag också konstatera att Sverige redan i dag har världens äldsta befolkning och mycket låga födelsetal. Vi har dessbättre en samhällsekonomi som vi har mycket stor glädje av. Tillväxten kommer att vara en stor del i det reformerade pensionssystemet.

Men frågan som måste ställas är: Vad hade hänt om vi hade suttit med armarna i kors, om vi hade valt det i stället? Vad hade hänt om vi bara hade tittat på och vetat att det här kanske skulle sluta mycket olyckligt?

Av den anledningen tog vi vårt ansvar. Vi vet att pensionerna är en viktig del i den generella välfärden. Av den anledningen har vi lagt ned ett oerhört jobb på att försöka sanera statens finanser, vilket vi också tillsammans med andra partier har lyckats med. Vi tycker nog att vi kan se framtiden an med tillförsikt. Vi vet att pensionerna är en viktig del i den generella välfärden. Men det är också så, och det tycker jag att man bör fundera på: Det hade inte gått att sitta still i båten – absolut inte.

Anf. 25 CARLINGE WISBERG (v) replik:

Herr talman! Jag var inte med på den tiden i den här kammaren då det här diskuterades. Men jag har trots allt ett visst minne av hur partiet resonerade på den tiden, och jag minns inte att Vänsterpartiet då var emot en förändring av det gamla ATP-systemet. Däremot var man beredd att göra mindre korrigeringar, mindre förändringar, i det gamla systemet. Även det skulle, enligt många, bära in i framtiden. Det var alltså ingen nödvändighet att skapa ett system med premiereserver etc. Man kunde modernisera och justera ATP-systemet lite grann och faktiskt få, tror jag, samma samhällsekonomiska effekt.

Anf. 26 BO KÖNBERG (fp) replik:

Herr talman! Jag försökte ställa ett antal, som jag tyckte, tunga och viktiga frågor till Vänsterpartiets många representanter i den här debatten. Frågorna var hämtade i huvudsak från de reservationer som finns i dagens betänkande. Jag tror inte att jag har fått svar på en enda av dem. Jag förstod att Carlinge Wisberg gärna vill ta tåget hem. Vi har alla full förståelse för att man så snart som möjligt vill komma till sina nära och kära. Men i det här fallet tror jag att den önskan även understryks av svårigheten att ta debatten i sakfrågan på de här punkterna.

Jag vill bara påminna om två av frågorna. Den ena var: Skall vi läsa Vänsterpartiets reservation i samband med PPM så att Vänsterpartiet gör bedömningen att man får mer avkastning och bättre pension på premiereserver än på fördelningsdelen?

Sedan lät det nästan som om Carlinge Wisberg instämde i det som Claes Stockhaus verkar ha skrivit om, nämligen att man skall överföra pensionsmedel. Skall det läsas som en konfiskation av dem i strid mot grundlagen, eller är det en vision om vad som skall hända med framtida medel?

Anf. 27 CARLINGE WISBERG (v) replik:

Herr talman! Jag kan glädja Bo Könberg med att jag naturligtvis delar Claes Stockhaus uppfattning. Jag har själv lämnat en motsvarande tidningsartikel till medierna.

Hur vi tekniskt en gång i framtiden skall kunna lösa det här, när vi har fått ett majoritetsförhållande i kammaren som gör det möjligt att gå ifrån premiereservsystemet, är det kanske svårt att i dag helt reda ut. Men målsättningen enligt vårt sätt att se måste vara att sträva efter att komma ifrån det här systemet och att jobba mot ett system som i botten faktiskt handlar om trygghet och stabilitet. Om och hur det rent praktiskt skall genomföras tror jag ingen av oss i dag riktigt kan svara på. Men vi måste ha som arbetshypotes att internt i vårt parti försöka hitta en väg för att göra det här när den situationen uppstår.

Anf. 28 BO KÖNBERG (fp) replik:

Herr talman! Den ena av mina två frågor, som jag fick en antydan till svar på, gällde faktiskt inte hur man tekniskt skulle lösa frågan om premiereserven efter en stor valframgång för Vänsterpartiet med över 50 % av rösterna år 2002 eller 2006. Det gällde i stället den principiella frågan. Om det är fråga om det som står i artikeln, att man skall överföra pensionsmedel, innebär det såvitt jag förstår att det kommer att ske i strid med grundlagen. Det är möjligt att en och annan väljare skulle vilja veta det i förväg. Även om de kanske inte är så oroliga för att Vänsterpartiet får 51 % av rösterna nästa gång kan det väl för de pensionsintresserade vara intressant.

Sedan vill jag påminna om den andra frågan. Skall vi tolka Vänsterpartiets egen text i reservationen så att man gör bedömningen att man får mer pension per procent i premiereserverna än i den andra delen?

Anf. 29 CARLINGE WISBERG (v) replik:

Herr talman! Jag skall börja med det första. Min framtidstro vad gäller Vänsterpartiets utveckling är betydligt mer positiv än vad Bo Könberg kanske önskar att den skall vara. Jag tror att vi tillsammans med de partier som i dag jobbar ihop, och inom ramen för den samverkan, får ett betydligt starkare Vänsterparti och skapar förutsättningar för att föra en annan diskussion även när det gäller pensionssystemet.

Bo ställde en fråga till.

Anf. 30 BO KÖNBERG (fp) replik:

Herr talman! Ni beskriver i en av reservationerna att problemet att PPM beroende på datatrassel dröjde något år har vållat skada för pensionstagarna. Då undrar jag: Skall man läsa det så att Vänsterpartiet anser att man får ut mer pengar till pensionärerna på aktiemarknader och i fonder än om pengarna ligger kvar?

Anf. 31 CARLINGE WISBERG (v) replik:

Herr talman! Just nu ligger pengarna, som jag har förstått det, hos Riksgälden med förhållandevis god ränta. Det innebär väl att risken för skada just nu kanske inte är så stor. Det kanske t.o.m. har gett lite plus-

pengar. Det kan faktiskt tänkas vara så att vi kan ha en något missvisande skrivning i reservationen, det skall jag inte hålla för omöjligt.

Men framåt i tiden handlar ju ändå utfallet av premiererservsystemet i stor utsträckning om huruvida jag har förmåga, kunnande, kompetens och ett eventuellt stöd för att få ut maximal effekt av pengarna. Är jag i avsaknad av det är risken naturligtvis stor att jag får ett betydligt mindre utfall. Hela processen handlar om att man på olika sätt handlar med papper för att få ett mervärde i pappershanteringen. Det är ju ändå det som är drivkraften i hela systemet.

Anf. 32 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! För ganska precis ett år sedan fattade man beslut här i kammaren om det nya pensionssystemet. Då fanns det ett antal frågor som inte var lösta. Det gällde den s.k. gasen och bromsen. Det gällde den finansiella infasningen, den flexibla pensionsåldern och avgiftsväxlingen. Jag tänkte uppehålla mig vid en del av detta och prata om den allmänna pensionsavgiften.

När vi fattade beslut om det nya pensionssystemet sades det att redan i början av 1999 skulle Genomförandegruppen vara färdig med de här frågorna. I dag är vi i mitten av 1999. Jag förstår att man jobbar med frågan, men man är fortfarande inte färdig och det är trots allt en ganska stor del som är kvar.

Eftersom jag tänkte prata om pensionsavgifterna, alltså de gamla egenavgifterna, skall jag också säga något om låg- och medelinkomsttagare.

I det här landet är vi faktiskt väldigt duktiga på att beskatta våra låg- och medelinkomsttagare högt. Det är faktiskt de som har fått de absolut största skattehöjningarna, till följd av egenavgifterna, sedan den stora skattereformen i början av 1990-talet.

Jag tror att många av er håller med om att det här har bidragit till enorma marginaleffekter just när det gäller dessa inkomstlägen. Det har bidragit till att vi har fått fattigdomsfällor. Om man ökar sin inkomst sjunker vissa bidrag osv. Det gör att man ibland har fått en negativ disponibel inkomst att röra sig med.

Varför pratar jag nu så mycket om detta? Jo, jag tycker att det är viktigt att vi får upp den här frågan till diskussion. Detta är nämligen en av de stora frågor som ni som sitter i Genomförandegruppen har att jobba med. Det handlar också om att finansieringen av pensionssystemet inte är färdig fullt ut. Man kan ju läsa i betänkandet att det faktum att man inte är färdig innebär ett inkomstbortfall på 30 miljarder kronor i år. Och det i sin tur betyder ju att den allmänna pensionsavgiften kommer att höjas för låg- och medelinkomsttagarna.

Det är viktigt att ta upp den här frågan, eftersom jag tror att det finns en vilja från många partiers sida att göra någonting åt det här problemet och att kompensera på något sätt.

Jag satt och lyssnade på era anföranden. Ronny Olander sade att någon typ av förslag skulle komma före sommaren, om jag uppfattade honom rätt. Jag brukar säga att juni är den första sommarmånaden. Den 1 juni är den första dagen på sommaren för mig, och i dag är det den 3 juni, herr talman. Därför förstår jag att man nu i dagarna skall komma med någonting. Jag kan kanske få något besked om detta från Ronny Olander.

Eftersom Ronny Olander har begärt replik på mig skulle jag vilja lägga till ytterligare ett par frågor. Kommer man att diskutera en eventuell finansieringsprincip för att kompensera kommuner? Kommunerna har ju, som bekant, varit ganska illa under ett antal år på grund av att de har gått miste om skatteintäkter. Jag skulle också vilja veta om man inom ramen för Genomförandegruppen har diskuterat hur löntagarna i så fall kommer att kompenseras. Det här är ju en diskussion som förs också på annat håll, bl.a. i skattesamtal. Man för diskussioner om hur man på bästa sätt kompenserar låginkomsttagare, med tanke på att vi beskattar låginkomsttagare oerhört högt i det här landet. Och det är en stor grupp som inte har någon stark lobby som pratar till dess försvar. Vi har ju Skattebetalarnas förening, Industriförbundet osv. som påtalar andra skatteproblem i vårt land.

Herr talman! Jag nöjer mig med detta och ser fram emot replikväxlingen med Ronny Olander.

Anf. 33 BO KÖNBERG (fp):

Herr talman! Det var synd att Marie Engström i likhet med sin föregående partivän valde att inte svara på de frågor som ställdes. Det var inte precis frågor som har tagits ur tomma luften, utan de har väckts med anledning av de reservationer som finns fogade till dagens betänkande. I stället för att svara använde hon en del av sin tid till att ställa frågor till andra. Nu har vi kanske möjlighet att få svar ändå om Marie Engström eller någon annan av de närvarande representanterna från Vänsterpartiet är beredda att svara på frågorna.

Jag tycker att det är utmärkt om Marie Engström och hennes parti börjar engagera sig i frågan om marginaleffekter och försöker riva fattigdomsfällor. Det är alldeles utmärkt. Vi hoppas att vi får se mer av det när vi diskuterar skatter, bostadsbidrag och vad det nu kan vara för någonting. Det skall löna sig att arbeta. Det är en gammal liberal paroll som inte blir sämre om fler, som tidigare har varit måttligt intresserade, ansluter sig till den.

Egenavgifterna, dvs. de försäkringspremier som vi skall betala till vår egen framtida pension i ett solidariskt system, kommer att höjas. Det ingår i uppgörelsen att de kommer att göra det. I det avseendet sägs det tydligt i den uppgörelse som gjordes mellan de fyra borgerliga partierna och Socialdemokraterna i januari i fjol att det skall vara en skatte- och avgiftsväxling. Dvs. att direktskatten skall sänkas om egenavgiften höjs.

Jag vill gärna höra något mer när det gäller de många frågor som jag själv har ställt. Går det inte att säga något i repliken finns det väl plats för att anmäla anförande.

Anf. 34 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! Jag skall svara Bo Könberg. Jag står här och pläderar för ett rättvist skattesystem enligt vår modell. Och jag tror inte att det är någon mer eller mindre liberal syn, som Bo Könberg ville ge uttryck för. Jag tycker naturligtvis att det skall löna sig att arbeta. Det tror jag att alla människor tycker. Jag tror framför allt att låginkomsttagare tycker att det är oerhört viktigt att de har pengar kvar i plånboken även efter den 20:e varje månad. Det är självklart.

När jag pratar om en rättvis fördelning pratar jag också om att vi skall skatta på ett mycket mer rättvist sätt. Och när det gäller egenavgifterna, pensionsavgifterna, har Vänsterpartiet fört fram ett alternativt system där man inom skattesystemets ram, dvs. via statsskatten, på ett mycket bättre och mer rättvist sätt skall kunna få in de pengar som är nödvändiga till pensionssystemet.

Anf. 35 BO KÖNBERG (fp):

Herr talman! Jag var väl inte alldeles säker på att Marie Engström och andra vänsterpartister ansluter sig till de liberala skatteförslagen. Jag noterade bara att det föreföll som om man nu talade väl om att det skulle löna sig att arbeta. Marie Engström upprepade ju också att hon ville att det skulle göra det.

Egenavgifter som tas ut upp till det förmånstak som finns är ju, så att säga, raka försäkringspremier. Marie Engström och jag har flera gånger diskuterat frågan om det är fel att egenavgifter, i likhet med arbetsgivaravgifter, är avdragsgilla i den meningen att de inte beskattas nu utan när pensionen faller ut. Jag har aldrig fått något riktigt svar på den frågan. Vad gör att Vänsterpartiet anser att denna enda avgift – det handlar om ett av fyra, fem olika sätt att ta ut försäkringspremier för framtida pension – inte skall vara avdragsgill? Jag tror att jag nu har ställt den frågan för femte eller sjätte gången i den här kammaren. Jag har bl.a. ställt den till Marie Engström vid några tillfällen. Jag har aldrig fått något svar. Jag förstår i och för sig varför.

Anf. 36 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! Jag måste säga till Bo Könberg att det ibland kan vara ganska svårt att följa hans frågeställningar. Jag upplever dem många gånger som ganska otydliga.

När det gäller frågan om det är fel att avgifter är avdragsgilla vill jag säga: ja, det är det i så måtto att det blir ett fördelningspolitiskt fel i och med att de är avdragsgilla. Man kan ju inte ha någon principiell inställning till att det är fel att kostnader är avdragsgilla. Det är i så fall en helt annan diskussion. Men i det här fallet får det faktiskt sådana konsekvenser för många människor att det blir en orättvis skatt och därmed också en orättvis inkomstfördelning. Det är helt uppenbart. Det är bl.a. därför som vi har tagit fram andra system och har velat diskutera dem.

När jag läser i betänkandet på s. 14 ser jag faktiskt att ni i Genomförandegruppen är uppe i inte mindre än tre olika alternativ för att klara den s.k. avgiftsväxlingen. Från början fanns det ju två olika alternativ som ni stred om inbördes.

Jag hoppas att ni förstår andemeningen i mitt anförande. Jag vill att vi skall komma till skott i den här frågan. Jag tycker att det är viktigt för låginkomsttagare att ni i Genomförandegruppen kommer till skott och att ni kommer fram till reella förslag. Vad är det som gäller? Ni pratar om långsiktighet osv. i systemet. Det är naturligtvis väldigt många människor i det här landet som betalar skatt som på lång sikt vill veta vad det är som gäller och vad de skall hålla sig till. Det är viktigt.

Anf. 37 RONNY OLANDER (s):

Herr talman! Jag måste upplysa om att jag inte sitter i Genomförandegruppen. Men även om jag hade suttit i den hade jag inte, med tanke på att fem partier sitter i en intim förhandling och försöker hitta lösningar, kunnat ge en redovisning för kammaren. Så kan man bara inte göra.

Jag känner också otålighet, men vi får nog göra det, och så får vi se efterhand vad som kommer fram. Tiden är viktig, men jag kom att tänka på ett ordspråk när Marie Engström talade. Det lyder: Vad hjälper det att galoppa om det går i fel riktning? Jag tycker att det på något sätt säger att vi faktiskt får låta dem som sitter i Genomförandegruppen ta den här tiden, så att de förhoppningsvis kan komma fram till ett så bra resultat som möjligt.

Vad gäller avgifterna tycker jag ändå att utskottet markerar detta i sitt betänkande: "Vid en höjning av den allmänna pensionsavgiften är det utskottets bestämda mening att de yrkesaktiva skall kompenseras för höjningen." Detta försökte jag också säga i mitt anförande.

Sedan märker jag att vi också kommer in på skattepolitiken. Det finns naturligtvis ett samband. Jag tror inte att någon kan ta patent på parollen att det skall löna sig att arbeta, för den tror jag att alla partier kan ställa upp på. Men samtidigt är det viktigt att erinra sig att 30 % av hushållens inkomst kommer via omfördelning i den generella välfärden. Det innebär att Marie, jag och alla vi andra här i riksdagen som tjänar 36 000 kr i månaden får betala mer skatt än vad låg- och medelinkomsttagarna gör, och sedan omfördelas det så att vi, om vi tycker att alla i Sverige skall kunna leva ett gott liv, på olika sätt stärker låg- och medelinkomsttagarna. Detta är nog det finaste jag lärt mig sedan jag kom hit som riksdagsledamot: ordet generell välfärd.

Anf. 38 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! Jag tror att jag och Ronny Olander är överens om att vi vill jobba för den generella välfärden.

Galoppa åt fel håll skall vi naturligtvis inte göra. Jag tycker dock fortfarande att det är väldigt viktigt att den här frågan kan få sin lösning väldigt snart, inte minst därför att det är viktigt med tydlighet och långsiktighet – bl.a. i skattefrågan, men även i frågan om framtida pensioner som vi diskuterar här i dag.

Jag vill också påminna om att Bosse Ringholm hade en stor artikel på DN Debatt för någon vecka sedan där han konstaterade att egenavgifterna är en plåga just för låginkomsttagare. Detta är oerhört viktigt.

Annars har jag inget att anföra gentemot Ronny Olander.

Anf. 39 RONNY OLANDER (s):

Herr talman! Mycket kort: Jag delar Marie Engströms mening såtillvida att jag hoppas att Genomförandegruppen skall lyckas komma till ett avslut – och detta, precis som jag sade tidigare, i det korta perspektivet.

Samtidigt tycker jag att det är viktigt att fundera på det som t.ex. statsministern vid flera tillfällen har uttalat: När vi för resonemang om skattesamtal osv. är det låg- och medelinkomsttagarna, de som har burit de största bördorna under saneringstiden, som står först i tur att få utdelning. Jag tycker att detta är något fint att fundera på för framtiden.

Anf. 40 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! Det var synd att Ronny Olander inte upplyste mig om när sommaren infaller. Det var den fråga jag ställde.

Anf. 41 KENNETH LANTZ (kd):

Herr talman! Jag ställer in mig i ledet av frågeställare till Vänsterpartiet och vill återgå till frågan om de 2,5 % som skall avsättas till Premiepensionsmyndighetens förvaltning. Om det är så att Vänsterpartiet räds en fondförvaltning finns det ju de facto möjlighet att välja de lite mer långsamt växande fonderna. Jag vill då fråga: Upplever inte Vänsterpartiet en risk med att avstå från den tillväxt som ändå sker i vårt land tack vare dessa aktie- och fondplaceringar som vi haft så stor glädje av under 80- och 90-talet? Kan det inte kännas som om man blir akterseglad om man inte hänger med i det racet, där vi har en möjlig tillväxt att erhålla?

Anf. 42 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! Det kan ligga mycket i det som Kenneth Lantz här anför. Han nämnde dock ordet risk, och det ligger naturligtvis alltid en risk i att placera pengar någonstans. Det kan gå väldigt bra, men det kan också gå väldigt dåligt. Men till viss del kan jag ge Kenneth Lantz rätt i det resonemanget.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades efter 8 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.54 att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

6 § Frågestund

Anf. 43 TALMANNEN:

Kammarens sammanträde återupptas nu för riksdagens frågestund. I dag deltar följande statsråd: Vice statsminister Lena Hjelm-Wallén, justitieminister Laila Freivalds, jordbruksminister Margareta Winberg, statsrådet Mona Sahlin, statsrådet Leif Pagrotsky, utbildningsminister Thomas Östros, socialminister Lars Engqvist och miljöminister Kjell Larsson. Vice statsministern besvarar allmänpolitiska frågor. Frågorna till övriga statsråd förutsätts beröra deras ansvarsområde inom regeringen.

Anf. 44 ANITA SIDÉN (m):

Fru talman! Jag vill ställa några frågor till justitieministern.

Två poliser har mördats när de utförde sina arbetsuppgifter. Här har farliga personer utfört ett illdåd under sin permission. Vi moderater har betonat att statens intresse av att skydda medborgarna måste väga tyngre än den intagnes rätt till permission. Beslut om permissioner bör naturligtvis fattas utifrån den intagnes vårdplan, och enligt vårt förslag kan elfotboja användas. Vi föreslog en försöksverksamhet i vår reservation.

Min första fråga: Stöder justitieministern vårt förslag till utvidgning av användningsområdet vid intensivövervakning?

Vi moderater har vidare fört fram att permission bör föregås av farlighetsbedömning, en uppfattning som delas av expertis på området.

Min andra fråga: Kan justitieministern stödja vårt krav på stramare permissionsregler genom farlighetsbedömning?

Under de borgerliga regeringsåren tog Gun Hellsvik initiativ till striktare regler vid återfall i brott. Samma uppfattning delas av en enig straffrättskommitté. Nuvarande regering fick förslaget i oktober 1995, men ännu har beklagligt nog inget hänt.

Min tredje fråga: När förvandlas ord till handling?

Sverige har en kompetent insatsstyrka mot terrorism. Den skall enligt nuvarande regler endast användas vid terroraktioner.

Min fjärde fråga: Är justitieministern liksom moderaterna och flera andra partier beredd att ändra reglerna för den kompetenta nationella styrkan så att den kan användas i sådana sammanhang som den nu aktuella tragiska händelsen?

Anf. 45 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Jag skall försöka att besvara alla de där frågorna, även om svarstiden är mycket kort för statsråden.

Det finns strikta regler för hur permissionerna skall användas. Det sker en individuell prövning. Där har vi stramat upp förfaringssättet i kriminalvården väldigt mycket. Det skall inte vara några generella beslut, utan det är individuella bedömningar.

Permissioner är viktiga som ett led i utslussningen av någon som avtjänar sitt fängelsestraff. Förr eller senare skall han ut. Det gäller att se till att man förbereder honom för det fria livet så bra som möjligt, så att han återgår till ett lagligt liv.

Vi funderar på hur man kan använda intensivövervakningen. Den används ju i kriminalvården som ett alternativ till fängelsestraffet. Det görs också överväganden av att använda den i samband med utslussning. Det pågår ett praktiskt arbete inom kriminalvården, och det pågår ett övervägande av lagregleringen i Justitiedepartementet. Det kommer ett förslag om det så småningom.

Frågestund

Farlighetsbedömningar är svåra saker. Men de ingår självfallet när man gör de individuella bedömningarna av i vilken utsträckning man riskerar att en person som håller på att avtjäna straff också riskerar att begå brott under permissionen eller i samband med att han frigges. Det finns en utredning som har till uppdrag att överväga hur man kan utveckla farlighetsbedömningarna.

Till frågan om insatsstyrkan får jag återkomma en annan gång.

Anf. 46 TALMANNEN:

Det är ett begränsat antal frågor man hinner med på en minut, både för frågeställaren och den som svarar.

Anf. 47 ANITA SIDÉN (m):

Fru talman! Av medierna har framgått att polisen i Östergötland fått hjälp av den nationella insatsstyrkan. Men skall man vara tvungen att bryta mot lagen, smyga eller ge styrkan annat namn för att få använda den? Den speciella kompetens som här finns har vi moderater krävt och kräver skall kunna användas vid många allvarliga händelser, som de brutala mord som nu utförts. Jag frågar om igen: Är ministern beredd, liksom moderaterna och flera andra partier, att ändra reglerna för den kompetenta nationella insatsstyrkan?

Självklart skall man få ha permissioner. Men personer som tidigare visat sig farliga skall ha mycket svårt att få permissioner innan det är kort tid kvar av straffet. Reglerna måste vara strikta, och permissionerna ligga nära den utslussning som skall göras.

Det är viktigt att vi visar vägen, och det är naturligtvis viktigt att vi tänker över situationen. Men vi hade ju en enig kommitté bakom oss, och vi tycker att regeringen borde kunna komma med förslag snabbare än som skett.

Anf. 48 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Det är återigen svårt att svara på alla de frågor som tas upp i denna frågestund, där det är tänkt att frågorna skall vara korta.

Vi inom socialdemokratin tycker om att överväga och utreda frågor, veta vad det är vi beslutar, innan beslut fattas. Jag vet att moderaterna gärna vill fatta beslut innan man har övervägt det hela.

När det gäller insatsstyrkan utgår jag från att Anita Sidén vet att det pågår ett utredningsarbete och överväganden av på vilket sätt man kan ändra det regelverk som styr användningen av insatsstyrkan i dag. Så fort det arbetet är avslutat inom Rikspolisstyrelsen och vi har resultatet i departementet kommer vi att göra våra ställningstaganden. Jag tycker att man skall veta vad man beslutar om innan man fattar beslutet.

Det handlar inte om att smyga med användningen av insatsstyrkan. Det viktiga är ju att använda insatsstyrkan och dess kompetens i varje situation där så behövs. Det är det som sker i dag. Att kalla det för att man smyger med att använda denna resurs tycker jag är ett egendomligt sätt att se på en praktisk situation, där polisen naturligtvis vid varje tidpunkt utgår från att man skall använda den speciella kompetens som finns när behovet uppstår. Det är precis det som sker.

Men regelverket ändrar vi efter noggrant övervägande, och det pågår. Det borde Anita Sidén känna till.

Anf. 49 ROLF OLSSON (v):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till socialminister Lars Engqvist om utvecklingen när det gäller missbrukarvården i landet. Samstämmiga uppgifter från olika håll talar om att många kommuners insatser för vård och behandling av missbrukare har dragits ned under senare år på ett sätt som inger allvarlig oro.

Institutionsplaceringarna har minskat på ett dramatiskt sätt, både vad gäller frivilligplaceringar och LVM-placeringar. Det har också regeringen noterat själv i olika sammanhang.

I någon mån har i stället billigare öppenvårdsverksamhet ökat. Men kritiken mot att det här inte räcker för de människor som har de allvarligaste missbruksproblemen är numera rätt omfattande. Vi vet att drog- och alkoholmissbruket inte har minskat i omfattning. Det finns tvärtom många rapporter om att det i stället ökar både vad gäller alkohol och narkotika. Det är inte minst ungdomar som är på väg in i och i åtskilliga fall har etablerat ett tungt narkotikamissbruk.

Min fråga till ministern är: Vilka åtgärder avser ministern att vidta med anledning av de många rapporterna om nedrustning av behandlingsinsatserna för missbrukare i landet?

Anf. 50 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Rolf Olssons fråga rör som så många andra gånger när det handlar om hälso- och sjukvård och även när det gäller missbrukarvård principfrågan om var huvudansvaret ligger.

Jag delar först och främst inte riktigt Rolf Olssons beskrivning av hur utvecklingen ser ut. Det är sant att vi nu får rapporter om att unga människor tenderar att i högre utsträckning använda narkotika och även att unga människor i större utsträckning nu använder alkohol. Men uppfattningen att problemet skulle ha den omfattning som Rolf Olsson skildrar delar jag inte.

Däremot är det alldeles riktigt att det har påpekats att man både i landsting och på de områden där kommunerna är ansvariga har dragit ned resurserna. Hur vi under de närmaste åren skall kunna rusta upp missbrukarvården igen blir i första hand en fråga att diskutera med Landstingsförbundet och Kommunförbundet. För det krävs det ökade resurser till kommuner och landsting.

Jag kan bara konstatera att vi nu har gett besked om att under de kommande åren kommer både kommuner och landsting att få ökade resurser från statens sida just för att kunna klara omsorgsfrågorna, sjukvårdsfrågorna, men naturligtvis också missbrukarvården.

Anf. 51 ROLF OLSSON (v):

Fru talman! Jag får tacka socialministern för svaret. Jag tycker att det är bra om regeringen är mer aktiv och hjälper till att hålla ambitionsnivån uppe, därför att det är väldigt mycket som står på spel.

Det finns i åtskilliga fall också fog för frågor om det inte tummas på t.ex. LVM:s bestämmelser om vård. Aktuella uttalanden från nämnder i vissa kommuner tyder på att så kan vara fallet.

Frågestund

Vi kunde nyligen läsa i tidningarna om att man i Stockholm beslutat att ansökan om vård enligt LVM endast skulle beslutas när missbruket var livshotande. Ett sådant uttalande strider direkt mot intentionerna och bokstaven i LVM. Det är bara ett exempel.

Min uppföljningsfråga till ministern är följande. Kommer ministern samlat att se över om lagstiftningen efterlevs?

Anf. 52 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! I själva verket är det ett arbete som pågår. Vi följer framför allt med hjälp av Socialstyrelsen hur utvecklingen ser ut. Jag har inte fått sådana rapporter som säger att det finns skäl att se över lagstiftningen. Däremot finns det skäl att starta en dialog med kommunerna och landstingen om hur missbrukarvården klaras av. Beskeden har varit att neddragningarna har lett till en försämrad situation. Vi måste föra en dialog med kommun och landsting om det.

Levande historia

Anf. 53 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till vice statsministern. Regeringen har ett välförtjänt gott internationellt renommé i arbetet för Förintelsens offer och arbetet med Levande historia. Vi har från alla partier över alla partigränser försökt att arbeta gemensamt för att visa att vi som står för demokrati och demokratins värden inte kan acceptera den typ av tankegångar som nu tyvärr inte är historia utan som dyker upp i t.ex. nynazistiska organisationer. Att detta arbete fortfarande behövs visar de tragiska händelserna i Östergötland med kopplingen till nynazistiska organisationer.

Lika angeläget som att hålla historien levande är det att visa respekt och stödja de individer som bär de fasansfulla upplevelserna med sig.

Vad anser vice statsministern att regeringen och alla vi andra kan arbeta vidare med för att ännu mer lyfta fram frågorna, och hur kan vi väga in i den individuella behandlingen i t.ex. flyktingärenden av i dag och även de historiska erfarenheter av fasansfulla upplevelser som Förintelsens offer bär med sig?

Anf. 54 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Eftersom vi tack vare hela informationskampanjen med Levande historia har dessa saker mer levande i dag än tidigare, tror jag att man är mer observant för vad individer har varit med om tidigare vid mottagande av flyktingar. Det ligger i atmosfären i dag. Jag tror också att man genom många samtal i familjer, i skolor och överallt annars uppmärksammar hela området. Dessa frågor understryks ytterligare när de kommit i blyxtbelysning på grund av de tragiska morden på poliserna. Det är viktigt att vi politiker lägger manken till att föra hela detta resonemang vidare. Man får aldrig glömma, och man skall alltid vara på sin vakt mot odemokratiska företeelser.

Anf. 55 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Det är viktigt att vi inte skickar ut dubbla signaler när det gäller hållningen till Förintelsens offer och till att nynazismens fula tryne aldrig skall få sticka upp sin nos ordentligt igen. Vi får inte skicka andra signaler till ungdomarna i fråga om hantering av asylsökande eller människor som söker uppehållstillstånd av humanitära skäl. Man måste väga in hela den historia en människa bär med sig, vilken miljö människan kommer ifrån och vilka erfarenheter människan har.

Rent politiskt måste vi skicka signalen att såväl i fråga om hela vår historia som för enskilda individer kan vi aldrig acceptera att man inte respekterar Förintelsens offer.

Anf. 56 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Flykting- och asyltagstiftningen innehåller de ingredienser Karin Pilsäter nämnde. De som dagligdags arbetar med dessa frågor, poliser och myndigheter, har hela tiden dessa ingredienser framför ögonen. Man får hela tiden upparbeta förmågan. Empati är väsentligt. Men för myndighetspersoner är det inte bara fråga om empati. Det finns även en annan del att titta på, nämligen att skrapa på historier och se om de är sanna eller uppbyggda. Denna balansgång är svår.

Jag tror aldrig att vi i Sverige kan komma i den situationen att vi på grund av dåliga och felaktiga beslut i asylärenden skulle sätta i fråga vad vi för övrigt driver upplysningskampanjer om nu, nämligen Levande historia.

Äldrevården

Anf. 57 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Fru talman! Jag har en fråga till socialminister Lars Engqvist.

I går kväll såg jag TV-programmet Dokument inifrån. Avsnittet kallades *I skuggan av vårdkrisen*. Dokument inifrån hade granskat vårdkrisen och bl.a. funnit att de stora förlorarna inom den svenska sjukvården under de senaste åren var våra äldre, de människor som är över 70 år, är sjukast och har de största vårdbehoven. Bland de äldsta låg förlusten på 4 000–5 000 kr.

När det kommer fram sådana rapporter, är regeringen beredd att analysera dem och se om det verkligen är så att landsting och kommuner lever upp till de beslut riksdagen har fattat?

Anf. 58 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Det intressanta är att vi inte har fått några sådana rapporter. Jag blev mycket överraskad när jag fick veta att man i Sveriges Television redovisade siffror som vi faktiskt inte känner till.

Det visade sig att redaktionen hade bett en hälsoekonom att räkna på dessa siffror. Om de är sanna är de ganska alarmerande. Men de är alarmerande på ett annat sätt än Chatrine Pålsson tänker sig.

Först visas att ökningen av läkemedelskostnaderna under 90-talet har trängt tillbaka vården för de äldre. Detta är ett påpekande som motiverar de åtgärder som regeringen har vidtagit för att minska läkemedelskostnaderna för samhällets del. Det alarmerande är att hotet mot vården för de

äldre beror på att läkemedelskostnaderna har ökat med mer än 1 miljard kronor per år. Det är tur att riksdagen har fattat beslut för att komma till rätta med kostnaderna.

Det andra som var alarmerande är att kommunerna skulle prioritera vården mer för dem som är under 65 år än för dem som är över 65 år.

Vi har inte fått något sådant material. Men om det är riktigt, skall vi ser över vad som behöver göras. Men Socialstyrelsen har i sitt material och i sina undersökningar ännu inte redovisat något sådant. Det gäller att vara en smula kritisk mot beräkningarna.

Anf. 59 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Fru talman! Det är bra att socialministern erkänner att detta är alarmerande om det är sanning. Det är väl upp till oss politiker att försöka se vad som är sanning eller ej.

Socialministern vet att jag inte delar uppfattningen om att beslutet om läkemedelsavgifter för den enskilde är en lösning på detta problem.

Unga, barn och äldre kan ha stora behov av vård. Det är en svår utmaning att ställa olika grupper mot varandra.

Vi i riksdagen har fattat beslut i frågor om prioriteringar. De svårast sjuka och de med de största behoven skall gå först. Det är rent etiskt men också parlamentariskt och demokratiskt en viktig fråga. Vad är socialministern beredd att initiera för att få fram en lösning?

Anf. 60 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Chatrine Pålsson litar blint på de siffror som redovisades i går. Jag sade att man skall vara lite försiktig med tilltron till dem. De var uppenbarligen resultatet av en snabb beräkning gjord av en ekonom.

Vi har dessbättre ett tillförlitligt kontrollorgan av sjukvårdens utveckling, nämligen Socialstyrelsen. Vi har inte fått några sådana rapporter. Men om prioriteringarna i sjukvården kommer att visa sig peka mot en annan ordning än den riksdagen har fattat beslut om måste vi vidta åtgärder. Än så länge har vi dessbättre inga större undersökningar som pekar på det.

Det är lätt för Chatrine Pålsson att nu efteråt säga att hon tillsammans med andra var kritiska mot det förslag vi lade fram när det gällde förändringen av läkemedelssubventionerna. Men Chatrine Pålsson kunde åtminstone erkänna att det vi påpekade då hade en viss giltighet, nämligen att läkemedelskostnaderna för statens och landstingens del har trängt undan vård i andra former. Det har varit ett av 90-talets stora problem. Möjligen är vi nu på väg att vända utvecklingen genom de åtgärder som vi vidtar. Chatrine Pålsson gick emot vårt förslag men hade inte mycket till alternativ.

EU:s importregler

Anf. 61 MAJLÉNE WESTERLUND PANKE (s):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Pagrotsky.

På senare tid har medierna ägnat väldigt stort utrymme åt att beskriva hur USA och EU bråkar om bl.a. reglerna för EU:s bananimport. Det har

främst handlat om vilka företag som skulle drabbas om USA belägger europeisk export med strafftullar.

Jag tycker att en aspekt helt har kommit bort i den här striden, och det är att EU:s importregler i sig gör bananerna och andra varor dyrare. Ingen tycks tänka på konsumenterna i det här sammanhanget – de som får betala mer för både bananer och andra varor i och med att vi har de importregler vi har i EU. Alla andra intressen verkar vara viktigare att ta till vara än konsumenternas.

Jag skulle vilja fråga handelsministern vad han gör för att konsumenternas intressen skall lyftas fram och tas till vara i sådana här sammanhang.

Anf. 62 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Sverige är ett av de länder i EU som mest konsekvent har konsumenternas intresse som ledstjärna för sitt agerande i sådana här frågor. Sverige röstar mer än något annat land mot krav från olika producentintressen på tullar och annat som syftar till att höja priset på vardagliga varor för konsumenterna i Europa.

Jag beklagar att vi har rätt lite inflytande i de här frågorna, eftersom producentintressena har starka lobbyister och röststarka organisationer medan konsumenterna inte är lika aktiva och välorganiserade i Bryssel. Det ser vi inte minst i frågor som parallellimporten, att producentintressen precis på samma sätt ser till att få regler som ökar levnadskostnaderna för vanligt folk.

Det viktiga är nu att se till att parlamentet får en sådan sammansättning att konsumentintressena kan flytta fram sina positioner, att Sverige i den här frågan får fler bundsförvanter att samarbeta med och att vi får ökat tryck och ökad makt i de här frågorna, så att det blir billigare att leva i Europa och att EU-samarbetet blir mer på konsumenternas villkor än på storföretagens.

Anf. 63 MAJLÉNE WESTERLUND PANKE (s):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Jag tycker att det är viktigt både för tron på och för förtroendet för EU att EU visar att man tar sig an frågor som rör enskilda människor och inte enbart större lobbygrupper. Därför är jag nöjd med svaret.

Rovdjurspolitiken

Anf. 64 CARL G NILSSON (m):

Fru talman! Jag har en fråga till miljöministern.

Mycket tyder på att illegal jakt på rovdjur ökar och är mycket omfattande. Försök med radiosändare på björnar tyder på att den illegala jakten är större än den lagliga jakten. Man kan fråga sig vad det här beror på. Det kanske är så att många tar lagen i egna händer därför att de inte upplever gällande lag som realistisk i förhållande till rovdjursstammarnas storlek.

Riksdagen har ju beställt en nationell rovdjurspolitik. Min fråga till ministern är: När får vi förslag på en sådan ny nationell rovdjurspolicy?

Anf. 65 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Det här är naturligtvis en väldigt viktig fråga. Jag kom i går kväll tillbaka från en resa i Lappland där jag har studerat den inventering av rovdjuren som pågår. Jag har i sammanhanget också talat med länsstyrelse och med representanter för samer, bl.a. om behovet av att göra tydligt att vi inte kan acceptera den illegala jakt på rovdjur som pågår.

När det gäller frågan om rovdjurspolitiken sitter nu en utredare, Sören Ekström, och utreder hela rovdjurspolitikfrågan, inklusive jaktregler, skyddsregler och ersättningsfrågan. Den utredningen kommer under detta år, och efter ett vanligt remissförfarande räknar jag med att kunna lägga fram förslag till riksdagen så fort det är möjligt. Det kom ett delbetänkande angående skyddsjakt på varg för bara några veckor sedan från den här utredningen.

Anf. 66 CARL G NILSSON (m):

Fru talman! Det var bra att delbetänkandet kom, men det brådskar mycket med den andra lagstiftningen. Om jag minns rätt beställde en enig riksdag redan 1996 det här förslaget till politik. Det har alltså gått lång tid. Jag fick ändå inte svar på frågan när vi kan tänkas få ett förslag som skall träda i kraft. Jag är rädd för att pendeln hinner slå långt innan dess.

Anf. 67 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Jag tror att alla är överens om att det krävs en utredning innan regeringen kan lägga fram ett förslag. Den utredningen pågår, och jag tror inte att man kan hävda att den har fått för lång tid till sitt förflutande. Jag tror inte att det hade varit möjligt, i varje fall inte under den tid som jag har varit ansvarig för Miljödepartementet, att forcera arbetet mer än vad som har skett.

Ett direkt svar på frågan när en proposition kan komma är att jag ser vissa möjligheter – men jag vågar inte lova det – att den kan komma sent nästa vår.

AMS

Anf. 68 HANS ANDERSSON (v):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till statsrådet Mona Sahlin.

För några veckor sedan kom RRV med en väldigt kritisk rapport som handlade om AMS och Västra Götaland, om relationerna mellan Arbetsmarknadsverket och kommuner där nere. Jag bedömer det som ett mycket allvarligt påpekande, som förmodligen kommer att t.o.m. få rättsliga efterspel. Det handlar om en helt undermålig redovisning av arbetsmarknadspolitiska pengar. Häromdagen kom rapporter från Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, som inte ens kan belägga oegentligheter därför att man inte hittar några kvitton eller deltagarlistor. Man kan alltså inte göra någon utvärdering.

Regeringen har ju velat att utvärderingen skall lyftas upp i politiken. Arbetsmarknadsutskottet levererade 100 miljoner kronor för att man

skulle kunna förstärka uppföljning och utvärdering av de ganska stora medel som kommer.

Min fråga, som kan tyckas vara kameralt dystert till en sann tillväxtminister – men jag har lärt mig i mina diskussioner med Finansdepartementet att pengar räknas – är: Vad anser statsrådet att man bör göra, och hur är egentligen läget?

Prot. 1998/99:106

3 juni

Frågestund

Anf. 69 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Jag kan inte ge någon samlad beskrivning av hur läget är, som Hans Andersson uttryckte det. Men utan att svara utifrån de exempel som han nämnde kan jag svara mer generellt.

Hans Andersson pekar på ett viktigt och riktigt problem. Det hänger ihop med att när man går från att styra väldigt hårt till målstyrning inom arbetsmarknadspolitiken – förr skulle man räkna huvuden och nu skall man i stället se på resultat – blir det ännu viktigare att ha effektiva och tydliga metoder för att utvärdera. Departementet diskuterar just nu dessa frågor intensivt med den nye AMS-chefen, och jag utgår från att vi inom en snar framtid kan visa en strategi för hur den här uppföljningen och kontrollen skall gå till.

Anf. 70 HANS ANDERSSON (v):

Fru talman! Vi är överens om vikten, men det som nu rapporteras visar att det här inte fungerar bra. Det handlar ju om oerhört stora belopp. Jag är överens med statsrådet om att när man går över till målstyrning blir det här än viktigare. Med den orgie av försöksverksamheter, med frilän, frikommuner, decentraliserat beslutsfattande, otraditionella medel osv., som arbetsmarknadspolitiken har innehållit, blir det till slut en helt orimlig situation om man inte har en mycket noggrann uppföljning. Ett minimum kunde vara att få veta vilka som genomgick de här kurserna och vad kostnaderna berörde.

Jag menar också att hela idén att sätta så mycket försöksverksamhet i sjön är farlig. Man kan inte utvärdera sådant på kort sikt, men varje beslut som regeringen har tagit har åtföljts av beskedet att det skall utvärderas.

Sanera i floran och se till att vi har bra rutiner – annars tappar vi trovärdighet och legitimitet för de stora belopp som går till att bekämpa arbetslöshet och gynna tillväxt.

Anf. 71 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Det sista kan jag bara instämma i till hundra procent.

Kalkningsverksamheten

Anf. 72 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Fru talman! Min fråga ställer jag till miljöministern. Det gäller kalkningsverksamheten i vårt land.

Vi vet att det finns delade uppfattningar både vad gäller fastmarks-kalkning och sjökalkning. Min första fråga är då följande: Vad är regeringens inställning till kalkningsverksamheten i vårt land?

Anf. 73 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Kort och gott: Vi vill naturligtvis fullfölja en ambitiös kalkning för att möta de problem som nedsläpp av försurande ämnen medför för naturen. I detta avseende är Sverige mindre lyckligt lottat, med tanke på markens beskaffenhet osv., jämfört med en del andra länder.

Detta är åtgärder som vi vidtar i efterhand. Huvudinriktningen när det gäller försurningspolitiken är självfallet att medverka till att nedfallet av försurande ämnen minskar radikalt. Det är också en av de allra viktigaste frågorna i EU-samarbetet för närvarande, där vi diskuterar två stora och viktiga direktiv för att minska försurningen.

Det kommer att leda till att försurningen i de områden av Sverige som är utsatta för försurningsproblem kommer att gå ned från ungefär drygt 20 % till ca 2 % på tio år.

Anf. 74 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Fru talman! Jag vill också för det första fråga om den nationella kalkningsplan som vi skall få till den 30 juni kommer att komma fram i tid.

För det andra har jag fått mig till livs att Naturvårdsverket är väldigt delat i denna uppfattning – så delat att det kanske kommer att försinka planen. Är det bra att man på ett statligt verk har så delade uppfattningar om fastmarkskalkning och sjökalkning som i detta fall?

Anf. 75 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Det kan man inte svara på generellt. Det kan vara bra att det finns olika uppfattningar även i ett statligt verk, så att uppfattningarna får brytas mot varandra. Förhoppningsvis leder det till det bästa möjliga resultatet.

Jag har själv inte fått någon rapport om att arbetet skulle vara förse-
nat.

Jag vill också slutligt peka på, vilket hör hemma i en diskussion om kalkningen, att regeringen har föreslagit förstärkta anslag till kalkningen i år och också de tre följande åren. Det gör att vi borde klara de höga ambitioner vi har när det gäller kalkningspolitiken och när det gäller politiken mot försurningens påverkan på den svenska miljön.

Nazistiskt och rasistiskt våld

Anf. 76 YVONNE RUWAIDA (mp):

Fru talman! Min fråga ställer jag till Lena Hjelm-Wallén, därför att det är en fråga som är bred och rör många olika områden.

De tragiska polismorden har visat att situationen vad gäller nazistiska och rasistiska organisationer är både allvarlig och farlig. Det fanns en expertgrupp som hade som uppgift att ta fram åtgärder för att motverka och förebygga rasistiskt och nazistiskt våld. Den expertgruppen tog för länge sedan fram en ganska lång lista med förslag för att motverka rasistiskt och nazistiskt våld. De förslagen rör många områden. De rör skolan. De rör lagstiftningen, polisen och åklagarväsendet, bl.a.

I går gick Integrationsverkets chef Lars Stjernkvist ut och sade att de tragiska polismorden föranledde honom att vilja förbjuda nazistiska or-

ganisationer – en metod som jag inte tror på. Det har man gjort i Tyskland, och det har inte lett till en förbättring av den faktiska situationen.

Men förslagen är bra. Jag skulle vilja ha svar på om man från regeringens sida avser att fullfölja de förslagen och om man avser att förbjuda nazistorganisationer – något som jag inte stöder. Men Lars Stjernkvist har ju givit uttryck för detta.

Prot. 1998/99:106

3 juni

Frågestund

Anf. 77 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Jag vet inte riktigt vad Yvonne Ruwaida syftar på när det gäller övriga förslag, men jag svara gärna på frågan om vi skall förbjuda rasistiska organisationer. Det är en fråga som har återkommit många gånger och också debatterats i riksdagen vid flera tillfällen. Varje gång har vi kommit fram till – det har funnits en stor enighet om det – att det inte är en meningsfull åtgärd. Den kan dessutom skapa fler problem än den löser, för den löser egentligen inga problem.

De nazistiska grupperingar vi har i vårt land är lösa grupperingar som går under en beteckning och ger ett intryck av att vara något slags mycket konkret organisation. Det är de inte, utan det växlar oavbrutet.

Skall man förbjuda en organisation måste man veta vad det är man förbjuder. Det krävs att den är registrerad på något vis och att den har någon substans – en styrelse eller något sådant. Så ser inte verkligheten ut.

I stället har vi valt att inskränka nynazisternas agerande. Det är praktiskt taget inte möjligt för en nynazist att över huvud taget agera utan att därigenom begå ett brott, framför allt hets mot folkgrupp.

Dessutom finns det en utredning som funderar över om man också skulle kunna förbjuda ett aktivt deltagande i en nynazistisk organisation. Tanken bakom det är att gå så långt som det över huvud taget går när det gäller att ingripa mot handlingar som människor begår på grund av en viss åsikt. Att försöka hindra dem från det är meningsfullt, men att angripa sådant som inte har en substans och inte leder till någonting har vi hittills kommit fram till icke är meningsfullt.

Anf. 78 YVONNE RUWAIDA (mp):

Fru talman! Jag håller med om att det inte är meningsfullt att förbjuda organisationerna. Därför blev jag förvånad när Lars Stjernkvist – Integrationsverkets chef – gick ut med detta.

Det viktiga är det förebyggande arbetet. Expertgruppen har lagt fram förslag för att motverka och förebygga rasistiskt och nazistiskt våld. Det var regeringens expertgrupp. Man har tagit fram ett antal förslag som rör alla samhällsområden, bl.a. skolan. Dessa förslag har inte genomförts. Jag tycker fortfarande att de borde genomföras.

Jag vill fråga om man tänker ta till sig expertgruppens förslag och försöka genomföra dessa.

Jag har också en tilläggsfråga. Integrationsverkets styrelse består i dag bara av socialdemokrater och moderater, vilket jag tycker är en brist. Den har inte den politiska bredd som jag önskade att den hade. Varför har regeringen bestämt detta?

Anf. 79 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Jag är inte säker på vilken minister som borde svara på den senare delen av frågan. Jag låter den finnas kvar. Den som är berörd och ansvarig får på lämpligt sätt överväga att svara Yvonne Ruwaida på frågan om varför regeringen har fattat de beslut som den har gjort när det gäller sammansättning av styrelser.

När det gäller åtgärder mot nynazism och rasism i vårt samhälle kan jag säga att en rad åtgärder har tagits fram under senare år. De är av väldigt olika karaktär, och de riktar sig mot olika delar av samhället.

Jag kan inte svara för alla delar av samhället. Jag får nöja mig med att säga att rättsväsendet genom skärpt lagstiftning i olika avseenden fått möjligheter att intensifiera sitt arbete för att bekämpa rasistiska uttryck.

Jag vill peka på att frågan om att bekämpa rasismen är en central fråga också i vårt samarbete inom ramen för EU. Vi har haft ett år mot rasism gemensamt i Europa, som har givit en rad olika aktiviteter. Vi har inrättat en särskild institution som skall följa utvecklingen och ge oss mera kunskap, så att vi blir bättre på att bekämpa dessa tendenser som finns i alla våra samhällen.

Forskningsresurser i Västra Götaland

Anf. 80 SONJA FRANSSON (s):

Fru talman! Jag vill vända mig till utbildningsminister Thomas Östros. Jag har ställt en skriftlig fråga till ministern, men jag tycker inte att jag har fått ett tillfredsställande svar. Därför försöker jag än en gång. Det gäller forskningsresurser i Västra Götaland.

Det är riktigt, som ministern då svarade, att det har satsats väldigt mycket pengar och resurser på utökade utbildningsplatser inom högskola och universitet och också forskningsresurser de senaste åren. Tyvärr ligger just Västra Götaland sämre till. Framfört allt gäller det tre högskolor. Det är Borås högskola, Skövde högskola och Trollhättan/Uddevalla.

De senaste två åren har dessa högskolor varit beroende av pengar från Chalmers, men det var bara under två år. Nu finns de pengarna inte kvar längre.

Min fråga är hur dessa tre högskolor i Västra Götaland kommer att få forskningsresurser i framtiden, när man inte längre får det från Chalmers.

Anf. 81 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Jag vill tacka Sonja Fransson för frågan. Det har under bara några få år skett någonting viktigt och radikalt när det gäller svensk högskolepolitik. Alla våra högskolor har numera tillgång till fasta forskningsresurser, vilket är viktigt. Det gör att man på högskolor som tidigare inte har haft möjligheter att skapa en forskningsmiljö nu kan göra det.

När det gäller de högskolor som Sonja Fransson särskilt pekar på finns det dessutom en överenskommelse med Stiftelsen Chalmers om att man skall stödja dessa högskolor. Det tror jag inte att man från högskolan skall känna som ett tvång, utan det är viktigt att de stiftelser som bildades på grundval av löntagarfondspengar är en del av den offentliga forskningsfinansieringsfamiljen. Det är därför rimligt att de är med och stöttar. Vi för diskussioner om framtida samarbete med stiftelsen.

Beträffande fördelning av forskningsresurser under de kommande åren har vi nu möjlighet att se till att stärka de nya universiteten. Detta kommer att kräva en hel del resurser, men det är viktigt. De nya universiteten har en vandrings framför sig för att bli högklassiga universitet.

Sedan kommer vi att göra bedömningar av var och en av högskolorna och av vilka förstärkningar som kan behövas i framtiden. Det återkommer vi till vid ett senare tillfälle.

Anf. 82 SONJA FRANSSON (s):

Fru talman! Det är alldeles riktigt. Jag håller med ministern om att det har gjorts en stor utbyggnad, men faktum kvarstår när det gäller samarbetet med Chalmers. Den möjligheten finns inte i dag. Avtalet omfattade två år, och man vet inte vad som kommer att hända därefter. Det är just det som jag skulle vilja veta.

Vad händer med dessa tre högskolor? Hur man än räknar statistiskt är det just dessa tre högskolor i Västra Götaland som har minst att satsa på fasta forskningsresurser. I dag är de i stort sett helt beroende av forskningsresurser från andra håll jämfört med övriga högskolor i landet. Jag skulle vilja veta: Hur skall man se till att också dessa tre högskolor i likhet med andra höskolor i landet kan hålla den höga kvaliteten också i framtiden?

Anf. 83 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Jag uppskattar verkligen Sonja Franssons engagemang för högskolorna i Västra Götaland. Det engagemanget delar vi båda två.

De senaste åren har det skett en stark utveckling för flera av högskolorna i detta område. Man har gått från väldigt små eller kanske inte ens befintliga högskolor till ganska starka högskolor som kommer att betyda mycket i sina regioner. Det gäller Borås, Trollhättan/Uddevalla och flera andra höskolor.

Det är klart att alla högskolor önskar mer resurser och mer forskningsresurser. I det här läget är det första som vi prioriterar de nya universiteten. De skall ha en stark utveckling på forskningssidan. Sedan återkommer vi till vardera av högskolorna för att se vilken typ av förstärkning som de kan få under de kommande åren.

År 2000 tas detta utrymme upp av de nya universiteten, och det är rimligt. Vi för också diskussioner med stiftelserna om hur de kan hjälpa till att stötta under 2000 och 2001, och jag ber att få återkomma till detta senare.

Jämställdheten

Anf. 84 MARGARETA VIKLUND (kd):

Fru talman! Jag har en fråga till jämställdhetsminister Margareta Winberg.

I dag kan man läsa i tidningarna ett uttalande av Barbro Dahlbom-Hall, konsult i ledarskapsfrågor och utsedd till årets kvinnliga ledare, om att det relativt sett är värre i Sverige när det gäller jämställdheten än på många andra ställen i världen. Vi är bra på lagar och jämställdhetsför-

ordningar, men tyvärr är vi mycket sämre på att få det att fungera i verkligheten.

Vi har många fina lagar i dag som vi kan luta oss emot. Det finns varvade politiska listor, vi har en jämställd regering och vi anser oss vara det mest jämställda landet i världen. Kanske är det så, men attityderna till flickor/kvinnor är på många håll i samhället inte särskilt positiva. Det finns mycket som pekar på det. Många av de unga kvinnorna upplever i dag ett kvinnohat som vi äldre kvinnor inte har kommit i närheten av, sägs det i debatten.

Har jämställdhetsministern några planer på att arbeta just med attityderna till flickor och kvinnor, och i så fall hur? Hur skall vi få en jämställdhet som utgår från människors lika värde? Hur kan vi jobba vidare med dessa frågor regionalt och lokalt?

Anf. 85 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag läste också denna artikel. Men vad man får komma ihåg är att det rör sig om en enskild persons uppfattning och kan som sådan inte göra anspråk på att vara av vetenskaplig kvalitet. Därför får man nog ta Barbro Dahlbom-Halls alldeles privata åsikter med en nypa salt. Men visst kan vi känna igen oss i en del av vad hon säger.

Jag vill dock påminna om att Sverige av FN flera gånger under 90-talet har utsetts till världens mest jämställda land. Det betyder inte att vi är jämställda, men i jämförelse med alla andra länder i världen är vi nummer ett. Det tycker jag är värt att säga och påminna om. Ibland har vi en förmåga att klä oss i säck och aska, och det behöver vi verkligen inte göra i det här fallet.

Det handlar om representation och om hur kvinnor har det med jobben, som är grunden för jämställdhet, och där ligger vi i topp. Men det är klart att det återstår väldigt mycket att göra.

Beträffande Barbro Dahlbom-Halls tes att vissa saker finns också i praktiken, men att de unga kvinnorna utsätts för trakasserier i form av benämningar och tillmälen som ingen, vare sig kvinnor, män, flickor eller pojkar skall behöva höra, är det ju ett verkligt problem att språket och tonen har blivit råare än tidigare.

Regeringen har haft en mycket stor konferens om detta som hette Motbilden, där olika organisationer och myndigheter fick presentera vad de hade på gång och vad de planerade att göra, och det var ganska mycket.

Anf. 86 MARGARETA VIKLUND (kd):

Fru talman! Det finns mycket att säga om dessa frågor, och man kan prata hur länge som helst. Visserligen var det en persons röst som jag har delgivit här, men det var ändå en röst i debatten som speglar många uppfattning i den här frågan. Det kan vi inte helt bortse ifrån.

Visst är det bra att ge människor motbilder osv., men jag har ändå inte riktigt fått svar på frågan hur vi skall kunna gå till botten med detta. Hur skall vi kunna ändra på attityderna så att vi verkligen blir jämställda, så att vi står på samma plan bredvid varandra och ses som likvärdiga människor i alla sammanhang – särskilt för de unga flickornas skull?

Anf. 87 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag önskar att jag kunde svara att detta upphör om vi fattar ett beslut. Det hade kanske varit enkelt, men det går inte att göra så. Detta är ett historiskt ök som vi bär på och som handlar om hur vårt och andra länders samhällen är uppbyggda och hur strukturerna ser ut – kvinnlig underordning, manlig överordning.

Det handlar om metoder för att bryta sönder de gamla strukturerna, metoder för att stärka kvinnor och också metoder för att förändra männen i deras något gamla och kanske inte alltid så konstruktiva mansroll.

Det krävs arbete på många olika plan. Myndigheter och organisationer jobbar på sitt vis. Regeringen jobbar med mansprojekt, kvinnoprojekt och *mainstreaming*. I riksdagen sitter det partier som också är mycket engagerade i den här frågan, vilket jag uppskattar oerhört mycket. Genom sitt opinionsarbete bidrar de till att sakta men säkert förändra det hela.

Lönebidrag till unga handikappade

Anf. 88 CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Mona Sahlin.

Jag har fått flera samtal som handlar om att man är orolig för att det under den kommande hösten kommer att bli ett anställningsstopp – eller som man säger: idiotstopp – när det gäller lönebidrag till unga arbetshandikappade. Denna oro grundar sig på att regeringen gör besparingar i redan beviljade anslag för 1999. Man är nu rädd för att detta kommer att leda till att dessa ungdomar får försämrade möjligheter till egen försörjning så att det bara är sjukpension som återstår.

Vid min kontakt med Riksdagens utredningstjänst svarade man mig så här: ”Vad beträffar åtgärder för handikappade meddelar departementet att det i själva verket kommer att bli neddragningar av anslaget under innevarande år med 210 miljoner kronor.”

Min fråga till statsrådet Mona Sahlin är: Stämmer det att det under hösten kommer att bli neddragningar på arbetsmarknadsåtgärder när det gäller lönebidrag, och då tänker jag särskilt på de unga, handikappade, jämfört med hur det var förra hösten?

Anf. 89 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Nu är inte detta mitt område, så jag kan inte alla detaljer, eftersom det är Björn Rosengren som ansvarar för dessa frågor.

Sammantaget både i vårbudgeten och i höstens budget är situationen på arbetsmarknaden väldigt dålig för unga arbetshandikappade. Det sker nu förhandlingar med arbetsgivarna om lönebidragen, så vi vet inte än hur många anställningar som det kommer att resultera i.

Det handlar om Samhall och också om det mycket starka anställningsstöd som det redogjordes för i vårbudgeten och som riktar sig till de som är långtidsarbetslösa. Dit hör, tyvärr, en stor del av de handikappade i vårt land som vill ut på arbetsmarknaden. Eftersom jag inte kan alla detaljerna får jag återkomma till summorna som nämndes här.

Annars är prioriteringen hög när det gäller de grupper som står kvar och stampar och inte får arbete, trots att arbetskraftsbrist nu börjar uppträda på alltfler områden i vårt land. Då borde de som står utanför i stället

kunna ses som en resurs, en kompetens, som vi alla borde ta till vara. Det är det arbetet som vi riktar in oss på nu.

Anf. 90 CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för det svaret. Det är klart att har man inte frågan precis på sitt bord, kan det vara svårt att känna till detaljerna. Men jag är glad att statsrådet tar detta till sig, att vi lyfter frågan och har den med, för den är väldigt aktuell. Vi vet alla att arbetsmarknaden för unga handikappade inte liknar den för unga friska, inte ens i en högkonjunktur.

Ansvariga myndigheter som nu skall försöka att hjälpa till att få ut de unga arbetshandikappade på arbetsmarknaden är oroade och konstaterar faktiskt att det efter varje konjunkturtopp blir allt fler av dessa ungdomar som ställs utanför. Trots att vi har haft en konjunkturtopp blir den här gruppen ännu större.

Det är alltså nu de här ungdomarna behöver sitt lönebidrag för att i konjunkturuppgången få möjlighet att komma ut på arbetsmarknaden, inte om ett halvår eller ett år.

Stimulansbidrag för om- och nybyggnad av äldreboenden

Anf. 91 ROSMARIE JÖNSSON NECKÖ (s):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till socialminister Lars Engqvist.

Förra året beslutade riksdagen att ge ett extra bidrag för om- och nybyggnad av äldreboenden. Efterfrågan på detta stimulansbidrag har blivit enormt. Boverket, som handlägger ansökningarna, har gjort uppskattningen att bidragen bara räcker till hälften av alla de planerade byggprojekten.

I bl.a. min hemkommun, Markaryd, planeras en större ombyggnad av ett äldreboende. Det är en mycket stor investering för en så pass liten kommun. Bidraget är därför en viktig del i hela finansieringen. Flera kommuner som har ansökt om bidrag, bl.a. då Markaryd, har fått beskedet att pengarna är slut.

Min fråga blir då: Planerar regeringen att avsätta ytterligare resurser för om- och nybyggnad av äldreboenden? Det är onekligen medel som behövs för att göra det möjligt för kommunerna att täcka ett ökande behov som verkligen finns.

Anf. 92 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Det är ett viktigt påpekande som RosMarie Jönsson Neckö gör om betydelsen av att stimulera den här typen av byggande.

När staten avsatte pengar för detta handlade det om att stimulera en utveckling där kommunerna ytterst har ansvaret för fortsättningen. Ofta är det så när det gäller att få i gång en utveckling, att staten tar fram stimulansmedel för att driva på en utveckling åt ett visst håll, men att kommunerna måste ta det yttersta ansvaret på lång sikt.

Hittills har dessa pengar faktiskt betytt väldigt mycket. Det är säkert sant att det är många kommuner som nu har fått besked om att anslaget för i år inte räcker.

Vi får naturligtvis i diskussioner om kommande budgetar fundera på i vilken mån staten fortsatt skall ge stöd för att fortsätta utvecklingen. Jag kan inte i dag ge besked om ifall det finns några sådana ytterligare resurser eller ifall det kan bli sådana inför nästa års budget.

Prot. 1998/99:106
3 juni

Frågestund

Anf. 93 ROSMARIE JÖNSSON NECKÖ (s):

Fru talman! Jag tackar för beskedet och vill då tolka det som att det är en fortsatt positiv utveckling som vi kan förvänta oss framöver.

Trafikmiljöpolitiken

Anf. 94 KARIN SVENSSON SMITH (v):

Fru talman! Trafikens luftföroreningar har länge misstänkts vara en viktig orsak till lungcancer. Nu har det kommit en vetenskaplig studie som visar att minst 10 % av alla lungcancerfall i Stockholm orsakas av trafiken.

Stockholms vägtrafik står för ungefär 60 % av kolvätena. Framför allt är det andelen partiklar – PAH, polycykliska och aromatiska kolväten – som man misstänker vara allvarliga i sammanhanget. Utvecklingen när det gäller ökad andel dieseldrivna personbilar i nybilsförsäljningen menar man är en viktig orsak till att de här hoten kommer att öka i framtiden.

Naturvårdsverket har skrivit en rapport till regeringen, där man hävdar att den ökade andelen dieslar hotar de miljö- och hälsopolitiska målen.

Nu undrar jag om miljöministern är beredd att vidta några åtgärder för att minska det miljö- och hälsohot som de dieseldrivna personbilarna står för.

Anf. 95 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Utsläppen från bilar är självfallet en viktig fråga i miljöpolitiken och också för hälsan. Jag vill angripa problemet på två sätt, dels se till att bilmotorerna blir effektivare, dels se till att reningen av avgaserna blir effektivare. Här sker det nu väldigt mycket.

Återigen kan jag hänvisa till EU-samarbetet, som innebär att vi kommer att minska utsläppen radikalt från nya bilar med både diesel- och bensinmotorer under de närmaste sex sju åren. Tyvärr tar det ganska lång tid innan detta får fullt genomslag, men det sker en snabb utveckling åt rätt håll i det avseendet.

Det innebär ju inte att vi kan avstå från att fundera på hur vi skall göra för att minska bilåkandet och bilismen. Här kommer vi in på frågan om de livsstilar som vi har i den industrialiserade världen.

Anf. 96 KARIN SVENSSON SMITH (v):

Fru talman! Men det handlar också om att andelen dieseldrivna personbilar ökar. Före årsskiftet 1996/97 var den 1 % av den totala personbilsförsäljningen. Nu är den 10 %, och trenden visar att andelen kommer att öka ytterligare.

Detta är inte bara intimt förknippat med den tekniska utvecklingen, utan det handlar också om skatte- och avgiftspolitik. Därför undrar jag om miljöministern planerar någonting för att påverka på det planet.

Anf. 97 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Jag har vid några tillfällen tidigare påpekat att hälsobelastningen från bilarna skall återspeglas i beskattningen av bränslena t.ex. Nu är ju hela frågan om bränsle- och fordonsbeskattning föremål för utredning. I dag finns det ingen möjlighet att säga exakt hur det här kommer att förändras, men det finns möjligheter till förändringar i den riktning som frågaren är ute efter.

Enklare regler för småföretagarna

Anf. 98 BIRGITTA SELLÉN (c):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Mona Sahlin.

För fyra veckor sedan stod jag här och ställde en fråga till statsrådet om småföretagare.

Jag fick då bl.a. svaret att en stab i Näringsdepartementet skall granska alla kommande regler, skatter och lagar så att de är tillämpliga också för den lille företagaren. Vi tänker inte ge oss i det arbetet. Vi skall förenkla. Detta sade statsrådet.

Sedan läste jag vad som hade sagts i en debatt den 21 maj, då det var en moderatkvinna som ställde frågor. Då blev svaret: Regeringen har beslutat om och föreslagit en rad åtgärder för att förbättra företagsklimatet. Vi lägger särskild vikt vid situationen för småföretagarna. Det är konkreta förslag som skall vara förverkligade den 1 januari 2000.

I lördags kunde man läsa i Finanstidningen att småföretagarna skall få vänta på enklare regler.

Den utlovade propositionen, som skulle ha lagts fram den 28 maj, kom alltså inte då, och vi vet inte när den kommer. Nu är min fråga: När kommer den?

Anf. 99 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Jag vet inte hur det är med frågeställaren, men jag har i alla fall lärt mig en sak: Jag tror inte riktigt på allt som står i medierna. Ett litet tips också till frågeställaren är att inte ta allt för givet bara för att det står i en tidning.

I det här fallet var det inte sant. Propositionen kommer inte senare. Den kommer, och förslagen skall genomföras precis vid den tidpunkt som det sades i vårpropositionen.

Vi fortsätter förenklingsarbetet, vi går vidare och vi kommer inte att ge oss. Så jag upprepar det som jag sade när vi hade vår diskussion tidigare. Dessutom hade jag en väldig nytta av det blankettexempel som jag då fick, för krånglet är stort på vissa håll, men företagsklimatet blir ständigt bättre.

Anf. 100 BIRGITTA SELLÉN (c):

Fru talman! Det gläder mig att papperen kom till nytta.

Det var ändock sagt att propositionen skulle komma den 28:e. När den sedan inte kom blev man ju misstänksam på en gång. När småföretagare tappat förtroendet tar det lite tid att få det tillbaka. Då gäller det, vilket vi hoppas och tror, att reglerna blir extra bra och extra enkla.

Prot. 1998/99:106
3 juni

Frågestund

Handelshinder på den tyska marknaden

Anf. 101 JAN-EVERT RÅDSTRÖM (m):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Pagrotsky. Vi ser ju ständigt problem för vårt näringsliv. Men jag blir mycket bekymrad när jag ser på den tyska lagstiftningen, på den lag som trädde i kraft nu den 1 april. Den tyska skattemyndigheten håller in 30 % för svenska småföretag. Min fråga är: Vad gör statsrådet för att förhindra detta och få bort det här handelshindret?

Anf. 102 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Vi har då och då problem med att tyska regler är av en sådan art att den inre marknaden inte fungerar som det är tänkt när svenska företag vill vara verksamma i Tyskland. Det har de senaste åren framför allt gällt kravet på att det skall betalas pengar till tyska semesterkassor för sådana personer som t.ex. svenska byggnadsarbetare som jobbar med att sätta upp svenska monteringsfärdiga småhus i Tyskland.

Det har varit en utomordentligt hög aktivitet från svensk sida. Tjänstemän från flera departement har varit engagerade, och flera ministrar har haft frågan uppe med sina kolleger i Tyskland. Nu är frågan på väg att få en lösning, tyvärr på ett ganska krångligt och byråkratiskt sätt. Men det dyker hela tiden upp nya problem.

Jag beklagar att det är just Tyskland som är det stora problemet för Sverige i EU eftersom Tyskland ju är vår största handelspartner i EU. Det här är ytterligare en fnurra i våra för övrigt väldigt goda förbindelser med Tyskland. Det här måste vi alltså diskutera vidare med de tyska kollegerna. Vi måste försöka få dem att förstå att det här innebär *badwill* för Tyskland i Sverige och att det är en broms för de svensk-tyska handelsförbindelserna, som vi ju båda vill skall utvecklas på ett offensivt och dynamiskt sätt.

Anf. 103 JAN-EVERT RÅDSTRÖM (m):

Fru talman! I avvaktan på att problemet med detta handelshinder skall lösas vet vi ju att näringen kommer att få en akut likviditetskris. De svenska småföretag som har export till Tyskland får vänta med 30 % av sitt fakturabelopp. Förvisso kan de få tillbaka detta, men det skall gå över ett skatteår, och det är nog få småföretag som klarar det. Finns det några tankar från regeringens sida om att det skall till extraordinära åtgärder för att klara detta? Annars kommer vi ganska snart att se en mängd småföretag som icke kommer att kunna verka på denna exportmarknad.

Anf. 104 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Det är ett bekymmer för de mindre företagen att detta ställer krav på ökad likviditet. Det är ett problem just för de mindre, eftersom de ju ofta har sämre förbindelse med sina banker än de stora,

som ju t.ex. kan vara delägare eller ha sin vd i bankens styrelse. De mindre företagen måste göra upp med sin bank redan när de lämnar of-
fert på sådana här saker. Det ställer större krav i fråga om rörelsekapital
utöver de stora krav som redan finns eftersom tyska kunder är sena och
långsamma betalare.

Men då gäller det ju att slå vakt om detta att räntorna nu är så låga i
Sverige att den kostnad som blir resultatet av den här försämrade likvidi-
teten för företagen blir liten. Det är illa nog att det blir sämre likviditet
och större skuldsättning. Men vi får vara glada att det inte ovanpå det är
tvåsiffriga räntekostnader på de här lånen såsom det var för bara ett litet
antal år sedan när vi inte hade ordning i statsfinanserna och när det inte
var bra disciplin i Sveriges riksdag. Nu är det annorlunda, och nu hoppas
jag att vi åtminstone skall kunna klara *den* delen av det här i Sverige utan
att behöva bråka med Tyskland.

Anf. 105 TALMANNEN:

Tack för det. Detta var det sista inlägget i veckans frågestund – som
också var den sista för detta arbetsår. Den är nu avslutad. Jag tackar
kammarens och regeringens företrädare för era bidrag till frågestunden.

7 § Tilläggsbudget 1 för budgetåret 1999

Föredrogs

Finansutskottets betänkande 1998/99:FiU27

Tilläggsbudget 1 för budgetåret 1999 (prop. 1998/99:100 delvis)

Anf. 106 ANNA ÅKERHJELM (m):

Fru talman! I FiU 27, tilläggsbudgeten, behandlas de ändringsförslag
som omfattar dels finansutskottets eget ansvarsområde, dels yttranden
från övriga fackutskott. Till betänkandet har vi moderater fogat ett antal
reservationer och ett särskilt yttrande som jag helt kort kommer att kom-
mentera – om än inte på ett heltäckande sätt.

Under utgiftsområde 2 behandlas anslaget till SCB och folk- och bo-
stadsräkningen, den s.k. FoB. Denna registerbaserade FoB var tänkt att
genomföras år 2000 men har nu skjutits ytterligare ett par år fram i tiden.
Den försöksverksamhet som har genomförts i Stockholm och Gävle har
visat på problem som ännu inte har lösts. Trots detta föreslår regeringen
nu att reformen skall fullföljas över hela landet.

Reformen motiveras med att enskilda personer och fastighetsägare i
fortsättningen inte skall behöva fylla i uppgifter om bl.a. bostad, yrke och
fastighet på en frågeblankett vart femte år. Dessa uppgifter kommer i
stället att kunna samlas in genom de lägenhetsregister och yrkesregister
som skall byggas upp vid Lantmäteriverket och SCB. För att ta fram
hushållsstatistik krävs också att skattemyndigheterna kompletterar folk-
bokföringsadressen med lägenhetsbeteckning.

Regeringen kommer senare att presentera förslag till den ytterligare
lagstiftning som kan behövas. I den senaste uppdateringen av hittills
försenade propositioner återfinns även den här propositionen. Det är

alltså omöjligt i dag att ha en uppfattning om hur långtgående innehållet kommer att vara.

När det sedan blir aktuellt att samköra registren kommer allmänheten att informeras om syftet med folk- och bostadsräkningen och om det integritetsskydd som finns kring de uppgifter som samlats in. Detta framgår av ett faktablad från Regeringskansliet.

Uppbyggnaden av det här registret och kompletteringen av folkbokföringsadresser tar flera år i anspråk. Nu beräknas denna kartläggning kunna genomföras tidigast år 2004 eller 2005. Men för att tidsplanen skall hållas måste SCB redan innevarande år påbörja uppläggningsen av ett yrkesregister. Det anslås därför medel för detta.

Vi moderater har redan från början ställt oss tveksamma till en sådan här omfattande registrering. Det finns flera skäl till det.

Det första är för vagt formulerade registerändamål. Det andra är behovsfrågan. Vilka är de verkliga behoven? Vad är en rimlig detaljeringsgrad? Det tredje är integritetsaspekten.

Att det finns ett sådant problem har regeringen uppenbarligen noterat, eftersom allmänheten skall informeras om integritetsskyddet. Detta är en mycket viktig fråga för väldigt många människor som värjer sig mot storebrorstendenser, något som i grunden måste anses som mycket sunt. Den moderna tekniken har hunnit ifatt Orwells science fictionartade berättelse och medger alltför många möjligheter till samkörning utan att den enskilde ens är medveten om det eller har möjlighet att påverka innehållet.

Statistikinsamling tenderar att bli ett självändamål. Den kan lätt bli ett mycket trubbigt instrument i beslutsprocessen. Ofta finns det en överdriven tilltro till statistiska uppgifter. Jag tror t.ex. inte att en registerbaserad FoB hade förhindrat en mig näraliggande kommun att uppföra bostäder där ingen vill bo. Det var säkert helt andra incitament som bidrog till den beslutsprocessen.

Ett annat exempel är det föreslagna yrkesregistret, vilket vi moderater avvisar. Registret kommer snabbt att bli föråldrat, inte minst som en följd av den stora föränderligheten på arbetsmarknaden.

I går kväll lärde jag mig ett nytt ord, en ny yrkesbenämning; monitorerare. Hur många visste i förrgår vad det ordet står för och vem bryr sig om det i morgon?

För ett antal år sedan möttes vi av ordet lokalvårdare. Nu är det fråga om webbredaktörer, controller och *coacher*. Listan över mer eller mindre exotiska benämningar kan göras lång. Spännande? Jovisst, men ack så föränderligt!

Fru talman! Det kan finnas behov av information på individnivå men detta faktum måste vid varje tillfälle avvägas mot rättmätiga krav på respekt för den enskilde medborgaren. Vi anser därför att den av regeringen föreslagna registerbaserade FoB:en bör ersättas med en komplettering och ett tillägg till folkbokföringen så att den enbart uppfyller grundläggande uppgifter som behövs för bl.a. viss samhällsplanering och som uppfyller internationella krav. För att i framtiden tillgodose eventuella forskningsprojekt kan dessa därutöver kompletteras med enkäter.

Fru talman! Utöver detta skall jag helt kort beröra några av våra andra reservationer. Tillsammans med övriga borgerliga partier föreslår vi en höjning av avgiften till Brottsofferfonden. Vi anser att de intagna i högre

grad bör vara med och finansiera denna verksamhet genom att en del av de intagnas ersättning avsätts för detta ändamål. Härigenom lyfts brotts-offren fram, och statsmakten markerar tydligt att den står på brottsoffrens sida.

Vi avvisar regeringens förslag om ett nytt anställningsstöd. Vi menar att denna åtgärd inte kommer att lösa de långtidsarbetslösas situation. En viktig orsak är otillräcklig utbildning. Detta förändras inte av en tillfällig skattereduktion.

Vi avvisar också förslaget om ändrad användning av medel för försöksverksamhet med lärlingsutbildning. I stället förordar vi, vilket är känt, en yrkesutbildning som är en kombination av skolförlagd utbildning och utbildning på olika arbetsplatser i nära samarbete med näringslivet.

Till sist konstaterar vi att totalkostnaden för Botniabanan, inklusive kommunala investeringar och övriga åtgärder, ännu inte har redovisats. Därmed kan projektet inte ställas mot andra angelägna infrastrukturinvesteringar. Vis av skadan från andra delar av landet avvisar vi även detta förslag.

Fru talman! Med detta har jag redogjort för några av moderaternas ställningstaganden. För att inte onödigt förlänga voringstiden yrkar jag bifall endast till reservation nr 1 men givetvis står jag bakom de övriga moderata reservationerna.

Anf. 107 STEFAN ATTEFALL (kd):

Fru talman! Jag skall nöja mig med att för kristdemokraternas räkning kommentera tilläggsbudgeten när det gäller just anställningsstöd och lönebidrag.

Regeringen skryter med att det numera går bra för Sverige. Ja, det är sant. Det går bättre i dag än det gjorde i går. Sysselsättningen stiger men det sker från en rekordlåg nivå eller, för att använda Björn Rosengrens ord i en interpellationsdebatt i måndags: Tidigare var ju arbetsmarknaden helt död.

Fortfarande är mer än 10 % av arbetskraften utan arbete eller i åtgärder. Förra året var 727 000 personer i Sverige arbetslösa, i åtgärder eller undersysselsatta på olika sätt. Sysselsättningen i dag är faktiskt tillbaka på den nivå som var 1994 när den här regeringen tog över.

Vi har i dag kostnader, eller bristande intäkter, på över 100 miljarder kronor för statskassan, eller 2 500 kr per yrkesarbetande – pengar som vi skulle kunna sänka skatten med eller som vi kunde satsa på andra områden, exempelvis vården och omsorgen, om vi kom till rätta med arbetslösheten.

Vidare är jag rädd för att vi håller på att uppleva att politikens fokus flyttar från just de arbetslösas situation till andra problem. Regeringen är så ivrig att peka på att det just nu går lite bättre att man glömmer att vidta nödvändiga åtgärder för att utvecklingen skall hålla i sig under en följd av år och också klara de konjunktursvängningar som vi kommer att uppleva framöver.

Som kontrast till den politik som vi kristdemokrater redovisat i vårt budgetalternativ står en handlingsförlamad regering utan en politik för att stimulera sysselsättning och tillväxt långsiktigt.

Det enda försöket till nya offensiva åtgärder från regeringens sida i vårbudgeten och tilläggsbudgeten är införandet av ett anställningsstöd vid anställning av personer som varit långtidsinskrivna vid arbetsförmedlingarna mer än tre år. Stödet skall uppgå till 75 % av lönekostnaden under de första sex månaderna och sedan till 25 % i ytterligare 18 månader.

Mycket talar för att det här stödet inte kommer att fungera. Det visar erfarenheterna från det riktade anställningsstödet, RAS, som den socialdemokratiska regeringen införde 1995 och som skulle ge 110 000 nya jobb men som bara gav ett fåtal.

System som ställer krav på att anställa vissa arbetssökande och som har svåröverblickbara regler kommer inte till användning; det visar erfarenheterna. Dessutom innebär inte stödet någon allmän stimulans av efterfrågan på arbetskraft. På marginalen kan en sådan här typ av stöd till en viss grupp ha en viss effekt men då mer för att placera svårförmedlad arbetskraft på ett specifikt arbete i stället för en annan arbetssökande.

Den fråga som jag gärna vill ställa till Jörgen Andersson som företrädare för socialdemokraterna och majoriteten är: Tror du att det här anställningsstödet kommer att skapa fler jobb? Det är nämligen så det här har presenterats av många socialdemokrater och regeringsföreträdare. Kommer det alltså att skapa fler jobb eller kommer det möjligen bara att innebära att en person får jobb på en annan persons bekostnad?

I ett försök att snabbt hitta en åtgärd som skulle öka sysselsättningen genomförde den borgerliga regeringen 1994 ett generellt anställningsstöd, GAS. Tyvärr fanns det vissa brister i utformandet av GAS. En av orsakerna till att GAS inte var så lyckosamt som man kanske hade hoppats på var att stödet var starkt tidsbegränsat. Rabatten på arbetsgivaravgiften var bara 15 % och skulle gälla under en kort period under 1994.

Tanken var god men för att ett marginellt sysselsättningsstöd, som det kallas i forskningslitteraturen, skall få avsedda effekter måste tydliga riktlinjer och förutsättningar utstakas.

Den socialdemokratiska regeringen avskaffade GAS och införde i stället år 1995 RAS, vilket, som jag sagt, blev helt misslyckat. De bristande administrativa rutinerna kring stödet och det praktiska krångel som var förenat med att få del av stödet var de främsta orsakerna.

Det finns ett marginellt sysselsättningsstöd, MSS, som också har diskuterats i debatten. Det tycker vi däremot kan vara ett intressant verktyg för att få fart på sysselsättningen. Det innebär en kraftig skattesänkning riktad till företag som nyanställer, utan att det kostar staten särskilt mycket i form av lägre skatteintäkter. Dessutom skulle ett sysselsättningsstöd av detta slag, i kombination med kanske uppmjukade regler för prov- och visstidsanställningar, ge många företag anledning att våga pröva att öka antalet sysselsatta.

Med en generell sänkning av arbetsgivaravgifterna för nyanställda skapas en större efterfrågan på arbetsmarknaden, vilket också gynnar långtidsarbetslösa och invandrare, för att nämna några grupper som har det extra besvärligt att erhålla arbete.

När efterfrågan är låg är det just de här grupperna som först slås ut. Särskilda åtgärder inom arbetsmarknadspolitiken måste givetvis vidtas för att göra alla arbetslösa rustade för att möta den efterfrågeökning som blir följden av ett sysselsättningsstöd av den här karaktären.

Ett generellt sysselsättningsstöd går ut på att varje form av sysselsättningsökning i företagen skall uppmuntras vare sig den karakteriseras av tillfällig eller fast anställning eller den karakteriseras av deltids- eller heltidsanställning. Alla befintliga företag skall behandlas lika. Stödet skall vara ett generellt stöd, vilket underlättar företagens och skattemyndigheternas administration. Självklart skall det också vara vissa spärregler.

Vi kristdemokrater anser att förslaget om ett marginellt sysselsättningsstöd seriöst borde övervägas av regeringen. Vi har också föreslagit att regeringen i samband med budgetpropositionen i höst återkommer till riksdagen med ett förslag till utformning av ett marginellt sysselsättningsstöd; just för att bryta den massarbetslöshet som håller på att bita sig fast i det svenska samhället.

I det sammanhanget kan man, tycker vi, också överväga ett särskilt anställningsstöd till långtidsinskrivna på arbetsförmedlingarna. Då bör man också diskutera finansieringen. Ett sätt kan vara att använda sig av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna.

Kostnaderna för detta har Fackföreningsrörelsens Institut för Ekonomisk Forskning räknat på. Det visar sig att det här är statsfinansiellt neutralt om 37 000 nya jobb skapas som en följd av sysselsättningsstödet.

Vårt bidrag för att försöka få regeringen att vidta ytterligare åtgärder handlar om att överväga den här typen av idéer som långsiktigt kan få fart på arbetsmarknaden, självklart tillsammans med övriga åtgärder som måste till – en ny näringspolitik, skattepolitik osv. som vi ofta diskuterar i denna kammare.

Frågan är om Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet inte vågar pröva den typen av förslag grundligt, förslag som också många inom exempelvis fackföreningsvärlden tycker är intressanta att diskutera närmare.

En annan fråga jag vill kommentera är lönebidragen. I tilläggsbudgeten som kom i våras står det på s. 99 att man tillför 90 miljoner kronor för att förbättra möjligheterna för funktionshindrade att få arbete.

Vi kristdemokrater har krävt ökade anslag till lönebidrag tidigare. Vi blev glada när vi såg detta i budgetpropositionen och tyckte att regeringen nu äntligen lyssnat på de krav som bl.a. vi har framfört. Men när vi började granska det i arbetsmarknadsutskottet, där jag också sitter, upptäckte vi att dessa plus 90 miljoner i själva verket är minus 200 miljoner kronor. Orsaken är en del tidigare överdragningar på anslag och indragna anslagsplaner från regeringens sida.

Det här ger två problem. Det ena är att vi får totalstopp på nya lönebidrag i vårt land, exempelvis i Västra Götaland. Det här var uppe vid frågestunden för en stund sedan. Till min förvåning säger statsrådet Mona Sahlin att anställningsstödet skall vara ett slags hjälp för människor som skulle behöva lönebidragen, att det skulle vara något slags motivation till neddragningen av lönebidragen. Mycket märkligt resonerang. Det kanske Jörgen Andersson kan förklara och utveckla.

Det andra som är mycket allvarligt är att det inte finns någon redovisning i budgeten av att plus 90 miljoner skall bli minus 200 miljoner kronor. Det här är inte enbart anmärkningsvärt. Det är skandalartat att regeringen kan redovisa en ökad satsning som i själva verket är en kraftig neddragning.

Jag skulle vilja veta vad socialdemokraterna har för budskap att ge till alla de människor som nu hoppas på att kunna ta del av lönebidragen, till de myndigheter som jobbar med frågorna och ser alla människor med behov av en anställning, inte minst nu när konjunkturläget är något bättre och det finns förutsättningar att placera ut människor på olika företag. Då finns det inga pengar på grund av att plus 90 miljoner blev minus 200 miljoner kronor. Hur kan det komma sig?

Fru talman! Jag vill avslutningsvis för tids vinnande yrka bifall bara till reservation 10 i FiU27.

Anf. 108 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Vi folkpartister har ett alternativ till regeringens ekonomiska politik. Det alternativet redovisar vi i vår vårbudget. För det här året 1999, som egentligen till hälften är passerat, har vi några förslag till ändringar. Regeringens tilläggsbudget som vi diskuterar handlar väldigt mycket om att utgiftstaket kommer att överskridas och att man därför försöker göra justeringar för att komma undan det.

En av orsakerna till att utgiftstaket kommer att överskridas är att regeringen använder budgeteringsmarginalen för att finansiera nya reformer löpande. Men det den skall användas till, dels till reserv för oförutsedda utgifter, dels för att kunna parera t.ex. anslagsminskningar, täcks inte in. Detta i sin tur leder till att man måste ta till olika typer av mer ogenomtänkta panikåtgärder för att få stopp på utbetalningarna. Det är den typen av åtgärder vi nu ser. Det gäller framför allt biståndsverksamheten men även inom många andra sektorer.

Regeringen talar om att höja biståndsanslaget. Sedan utfärdar man ett förbud för myndigheten att använda anslaget. Först skall det tydligen sänkas innan det kan höjas. Det finns många olika tolkningar av vad det här kommer att leda till. Men i en skrivelse till regeringen från Sida påpekar generaldirektören att man kommer att vara tvungen att genomföra drastiska nedskärningar av sin verksamhet och att det kommer att leda till att man inte kan fullfölja gjorda överenskommelser och att man kommer att få svårt att satsa på de olika typer av katastrofinsatser som nu är väldigt akuta. Slutet vet vi inte.

Det finns mycket olika diskussioner om vad det här kommer att leda till. Det mest fascinerande är att företrädare för regeringen, främst biståndsministern, på något sätt vill låta oss tro att nedskärningar som flera miljarder i årets verksamhet inte kommer att märkas och inte har någon betydelse. Då undrar man om det inte heller är någon mening med att höja biståndet. Vi vet att det är precis tvärtom. Det är klart att det får mycket stora konsekvenser. Vilka vet vi fortfarande inte.

Exakt samma sak hände förra året. Då sade man att vi måste hålla inne med några hundra miljoner, men det var ingen fara, för pengarna skulle finnas att hämta efter årsskiftet, det år vi alltså nu är inne på. Nu håller man inne de pengarna och ytterligare ett par miljarder. Fortfarande sägs att det inte är någon fara, utan pengarna kommer att finnas efter nästa årsskifte. Detta inser var och en att det inte håller i längden. Budgeteringsmarginalen har alltså krympt ihop till den grad att man måste skära ned på biståndet. Den budgeteringsmarginalen är ännu mindre nästa år redan som det ser ut nu. Man förstår att det här är en utveckling som håller på att gå över styr.

Det är inte likgiltigt när i tiden någonting sker, även om det skulle ske samma saker. Ett mycket konkret exempel: När nu en orkan har svept fram och gjort hundratusentals människor bostadslösa är det väldigt bråttom. Insatser för att möta situationen efter orkanen Mitch är just sådant som människorna är väldigt oroliga för att Sverige inte skall kunna fullfölja. Det kommer garanti på garanti att detta inte skall drabbas. Men följderna blir naturligt att det blir helt andra saker som drabbas ännu mer och måste avbrytas.

Ett annat exempel på att det inte är ointressant när i tiden man gör någonting är demokratibiståndet. I Guatemala skall man ha val i höst. Om man måste avbryta demokratibiståndet spelar det väldigt stor roll ifall demokratiinsatserna kan komma före valet och inte efter. Det finns många andra exempel.

Fru talman! Budgetdisciplin är viktig, men den måste gälla även regeringens eget arbete. Tyvärr kommer mycket av det reformarbete som varit med den nya budgetprocessen att gentemot myndigheterna att förfuskas. De signaler man sänder till myndigheterna är att inte planera långsiktigt utan se till att sätta sprätt på pengarna fort som ögat, för annars kommer de att försvinna. Det är naturligtvis otroligt negativt.

Utgiftsprognoserna som ligger till grund för användandet av begränsningsbeloppen är inte heller något som är känt. Vi kan inte ta del av och granska de uppgifterna. Tydligen kan myndigheterna inte heller komma överens med regeringen riktigt om detta. Ekonomistyrningsverket har helt andra prognoser. Om man använder Ekonomistyrningsverkets siffror förefaller det som att man med begränsningsbeloppen bara kommer tillbaka till budgetpropositionens siffror. Det är lite oklart vad det egentligen kommer att leda till. Statens egna verk gör helt andra bedömningar än vad regeringen själv gör. Jag tycker att det här känns mycket otillfredsställande.

Fru talman! Till några av de frågor som jag särskilt vill nämna när det gäller tilläggsbudgeten. Vi i Folkpartiet är, det är känt sedan gammalt, motståndare till folk- och bostadsräkning. Alltså behöver man inga pengar till folk- och bostadsräkning. Vi anser att det är lite fel att försämra flyttningsbidragen just när många nya jobb faktiskt tillkommer och vi ser flaskhalsar. Några människor kommer att behöva flyttningsbidraget för att kunna flytta dit där jobben finns. Vi är självklart för praktik i en ny gymnasieskola, men vi kan inte förstå varför man skall ta pengarna från utveckling av lärlingsprogram, som också mycket väl behövs. Vi tycker att det är mycket angeläget att man sätter upp ett anslag för kostnader för m/s Estonias förlisning, men vi förstår inte varför man måste ta de pengarna från att köpa tågtrafik. Vi föreslår att man tar dem från Banverkets och Vägverkets administration.

Till sist, fru talman, vill jag verkligen instämma i det som Stefan Attefall sade tidigare om lönebidragen, däremot inte i det han sade om det nya anställningsstödet. Vi tror att det bara kommer att fungera som en ny och ännu sämre variant av det tidigare misslyckade RAS. Att påstå att ett stöd till anställning är en sänkt skatt är endast ett sätt att komma runt utgiftstaket. Skattesänkningarna bör vara generella. Man kan inte ha individuella skattesänkningar. Jag yrkar avslag på införandet av stödet.

Fru talman! För tids vinnande kommer jag att formellt yrka bifall bara till reservation 11.

Fru talman! Vi har nu ett par års erfarenhet av den nya budgetrutinen med användandet av ramarna på våren och budgetprocessen på hösten. I den processen ligger också tilläggsbudgeteringen eller korrigeringen av gällande budget.

Det har varit en hel del diskussion om den nya budgettekniken, och det finns en del kritiska synpunkter på den, framför allt när det gäller utgiftstak. Jag tycker sammanfattningsvis att den nya budgettekniken ändå har fungerat väldigt bra. Jag tror att det har varit mycket betydelsefullt. Vid den budgetsanering och förbättring av svensk ekonomi som har genomförts har denna budgetteknik spelat en stor roll. Den har också bidragit till att det nu går bra för Sverige.

Vi fick i går en prognos från Riksbanken där tillväxten skrivs upp. Riksbanken säger också att inflationen kommer att bli mindre än den prognostiserade. Med detta säger man också att det finns en utomordentligt stor möjlighet att behålla de låga räntor som vi har. Sysselsättningen har under det senaste året ökat med 111 000 personer.

Stefan Attefall! Det är inte regeringen som säger detta. Det är Riksbanken, S-E-Banken, OECD och många prognosinstitut i Sverige som säger det. Detta är skillnaden mellan den regering som Stefan Attefalls parti tillhörde under den förrförra mandatperioden och den regering som sitter nu.

Den regering som Stefan Attefalls parti tillhörde skrev upp prognoserna i finansplan efter finansplan och fick i efterhand korrigera ned prognoserna. Den nuvarande regeringen har realistiska prognoser. De går i stället åt det andra hållet. Det visar sig att man får skriva upp de viktiga talen för tillväxt och sysselsättning och att räntor och inflation blir lägre än vad som prognostiserats.

Detta är något annat, och jag måste säga att jag föredrar den typ av prognoser som regeringen under denna och den förra mandatperioden ägnat sig åt framför glädjekalkylerna från den borgerliga regeringen.

Fru talman! Jag skulle vilja kommentera en del av tilläggsbudgeten. På totalförsvarets område finns det en motion från ledamoten Landerholm, som vill ha ett tillkännagivande till regeringen att den skall återkomma med ett förslag om ett tilläggsanslag på 2,2 miljarder kronor för totalförsvaret. Jag ber att få yrka avslag på den motionen. Ett bifall vore att ge fel signal till hela den försvarsförändring och omstrukturering av försvaret som vi nu är på väg att införa.

Jag skulle också vilja framhålla några andra saker i tilläggsbudgeten. Där finns ett stimulansbidrag till äldrepolitiken på 180 miljoner till kommuner och landsting syftande till att modernisera och förändra möjligheterna att bedriva en modern och human äldrepolitik.

Jag vill också nämna något som Stefan Attefall och även Karin Pilsäter berörde, nämligen det förstärkta anställningsstöd som nu införs och som innebär möjligheter till stöd under 24 månader. Under de första 6 månaderna skall stödet vara 75 % av lönekostnaderna och resterande 18 månader 25 %, dock högst 11 550 kr de första 6 månaderna och högst 3 850 kr de resterande 18 månaderna. Stödet omformas vidare från ett kontantstöd till en kreditering på arbetsgivarens skattekonto.

Vi har den mycket fasta övertygelsen – som också arbetsmarknadsutskottet har kommit fram till – att detta kommer att underlätta för de lång-

tidsarbetslösa att komma in på arbetsmarknaden. Skillnaden mellan detta förslag och det förslag som kd har lagt fram beträffande tilläggsbudgeten är att stödet enligt vårt förslag går till individerna medan det som kd föreslår går till företagen.

Det är ju inte företagen som är arbetslösa. Det är individer av kött och blod som är arbetslösa, och om man skall genomföra stimulanser skall man ge dem till de människor som av olika orsaker har kommit i den olyckliga belägenheten att ha varit långtidsarbetslösa. Vi är därför helt övertygade om att det här kommer att ge effekt.

Vi ser för övrigt nu en situation på arbetsmarknaden där – i bjärt kontrast till vad Stefan Attefall har sagt från denna talarstol – man redan börjar tala om flaskhalsar, dvs. om att företag har svårt att få tag i arbetskraft. T.o.m. inom den hårt drabbade byggindustrin börjar man nu tala om att det finns en tendens till arbetskraftsbrist.

Detta läge är helt annorlunda än det som Stefan Attefall beskriver. De utbildningssatsningar som regeringen också har föreslagit kommer att visa sig vara väldigt viktiga när det gäller att få in de långtidsarbetslösa så att jobben passar dem som är arbetslösa.

Jag vill i detta sammanhang också nämna den försöksverksamhet avseende lärlingsutbildning till vars genomförande vi avsätter 41,8 miljoner kronor. Däri ingår som ett led att underlätta för ungdomar att få jobb men också att företagen skall få den arbetskraft som de behöver.

Fru talman! Jag vill också nämna att vi tillför 40 miljoner till anslaget för bidrag till investeringar i studentbostäder. Det är ett väldigt tillskott, eftersom det finns en stor efterfrågan på studentbostäder.

Jag vill också lyfta fram att budgetåret 1999 kommer, som ni säkert känner till, 103,5 miljarder att betalas ut i generella statsbidrag till kommuner och landsting. Det är den största utgiftsposten i 1999 års budget. Den har gått om statsskuldräntorna, av två orsaker. Dels har den socialdemokratiska regeringen yrkat på kontinuerliga höjningar av de generella statsbidragen, dels har man fört en ekonomisk politik som har inneburit att ränteutgifterna har minskat. Tidigare var ränteutgifterna den största enskilda posten. Nu har bidrag till kommuner och landsting för bedrivande av välfärdspolitik blivit den största posten, och ränteutgifterna är på kraftig nedgång. Det är en mycket glädjande utveckling.

Fru talman! Jag ber att få yrka bifall till finansutskottets hemställan på alla punkter och avslag på de reservationer och motioner som finns i nämnda betänkande.

Anf. 110 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Jörgen Andersson använde den traditionella socialdemokratiska retoriken om vad som hände i början av 90-talet. Sanningen är den att sysselsättningen började rasa 1989–1990. Jörgen Andersson! Vilken regering satt då vid makten?

Vi hade i början av 90-talet Sveriges största ekonomiska kris sedan andra världskriget, men i slutet av mandatperioden, när mitt parti var i regeringsställning tillsammans med tre andra icke-socialistiska partier, vände utvecklingen och sysselsättningen steg. Den utvecklingen bröts av den socialdemokratiska regeringen efter 1994 års val, någon gång under 1995, och sysselsättningen sjönk ytterligare. Vad socialdemokraterna då höll på med var att gömma undan arbetslösa i olika åtgärder, i mer eller

mindre meningsfulla utbildningar. Sedan har utvecklingen gått åt rätt håll igen. Det började på allvar 1998 och fortsätter 1999.

Visst går det bättre för Sverige just nu, men det går från en rekordlåg nivå. Det är det som är så bekymmersamt. Vad vi nu behöver är en kraftig uppgång i sysselsättning många år framåt.

Frågan är: Anser Jörgen Andersson att nuvarande politik räcker för att åstadkomma den långsiktigt kraftiga uppgång som vi behöver för att hjälpa alla de 700 000 människor som är arbetslösa, i åtgärder eller på olika sätt är undersysselsatta?

Jörgen Andersson kommenterade också anställningsstödet. Det är ett stöd till individer, säger han, inte till företag. Forskningen, dvs. fackföreningsrörelsen och Institutet för ekonomisk forskning, visar att man måste ha mer generella stöd om det skall ge effekt. Frågan är: Kommer det anställningsstöd som socialdemokraterna föreslår att skapa fler jobb, eller kommer det, vilket jag hoppas, att ge vissa långtidsinskrivna arbete före andra arbetslösa? Det kan vara bra i sig, men det skapar inte fler jobb långsiktigt.

Jörgen Andersson kommenterade inte hur plus 90 miljoner i lönebidrag kan bli minus 200 miljoner. Förklara det för kammaren och svenska folket. Ingen begriper det än så länge. Du kanske lyckas förklara det.

Anf. 111 JÖRGEN ANDERSSON (s) replik:

Fru talman! Jag har inte ägnat mig åt någon historiebeteckning mer än på en punkt, där jag talat om hur man från den tidigare regeringen gjorde olika prognosfäders. I övrigt har jag inte kommenterat den historiska utvecklingen på ekonomiska område.

Jag håller mig till tilläggsbudget 1999. Den situation vi har i dag är att inom EU-området har Sverige den högsta tillväxten. Vi har den högsta utvecklingen när det gäller antalet nya sysselsatta, vi tillhör de länder som har den lägsta inflationen och vi tillhör de länder som har den lägsta räntan. Detta är fakta. Detta ser vi varje dag att man säger från oberoende institut och oberoende bedömare i olika ekonomiska tidskrifter.

Varför kan inte Staffan Attefall och jag vara glada, nu när det snart är sommarlov och är ljus och trevligt, över att det går bra för Sverige? Det skall vi väl alla vara glada för? Det är ju fakta.

Sedan säger Stefan Attefall att det här behövs långsiktigt. Jag delar den uppfattningen. Vi behöver många år av den här utvecklingen. Men det är ju vi, från denna regering, som har tagit fram de här glada och bra sakerna på tillväxtens, inflationens och räntornas område. Om regeringen sitter kvar finns det förutsättningar för att vi får många goda år framöver.

Anf. 112 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Jag kan försäkra Jörgen Andersson att samtliga prognoser som den socialdemokratiska regeringen har levererat över sysselsättningsökning, åtminstone fram till alldeles nyss, har varit överdrivna och felaktiga. Vi skulle ha haft 150 000 fler människor i sysselsättning i dag om prognoserna hade fungerat som man påstod att de skulle göra.

Prognosmissar kan många syssla med. Det är nog lätt att göra prognosfel. Men det är inte det som är intressant. Det intressanta är att vi i dag är tillbaka på samma nivå som när Jörgen Anderssons regering bör-

jade efter valet 1994. Vi är på ungefär den nivå när det gäller sysselsättningsintensitet, andel av befolkningen som är i arbete och liknande.

Frågan är hur vi går vidare från detta. Det räcker inte med att vara nöjd med nuvarande politik. Vi behöver förändra på en rad områden, såsom näringspolitik och skattepolitik. Men vi behöver också, tror jag, en aktiv arbetsmarknadspolitik. Vårt parti tillhör dem som tror att även en aktiv arbetsmarknadspolitik har en funktion att fylla. Men då måste det vara åtgärder som fyller sin funktion. Jag tvivlar på att det batteri som socialdemokraterna hittills har presterat räcker till.

Jag är faktiskt uppriktigt orolig över att vi håller på att glömma bort den grupp som är utanför arbetsmarknaden och som inte omfattas av den uppgång vi just nu upplever.

Vid nästa lågkonjunktur har vi inte kraften att fortsätta uppgången på lång sikt. Det är en uppriktig oro från mig och mitt partis sida över att vi inte har en tillräckligt effektiv politik för att skapa långsiktigt nya jobb.

Jag måste återigen be Jörgen Andersson: Kommentera lönebidragen. Det är viktigt för många människor i landet att veta hur en satsning på plus 90 miljoner kronor blir minus 200 miljoner kronor och totalstopp på länsarbetsnämnderna för nya lönebidrag. Svara på det, Jörgen Andersson.

Anf. 113 JÖRGEN ANDERSSON (s) replik:

Fru talman! Från det parti som Stefan Attefall tillhör, och övriga på den kanten, brukar vi få kritik för att vi ägnar oss för mycket åt det historiska när det gäller den ekonomiska politiken, och att vi blickar bakåt och lyfter fram det som varit tidigare.

Nu försöker Stefan Attefall locka in mig i den diskussionen. Jag skall inte beröra det som har varit. Jag berör det som är nu, dvs. tilläggsbudget för 1999.

Stefan Attefall säger att han är uppriktigt bekymrad. Det måste vara oerhört glada bekymmer som Stefan Attefall går och bär på med den framgång som politiken nu har givit på tillväxtens, sysselsättningens, inflationens och räntornas område.

Då vill Stefan Attefall byta politik. Varför skall man byta politik när man har en politik som är framgångsrik och som ger detta utfall? Det vore väl ändå fel. Det är ungefär som en fotbollstränare som ändrar på ett vinnande lag. Vi har en regering och en majoritet som just nu har sett till att sätta Sverige på det vinnande planet. Då byter man inte. Då ändrar man inte. Då håller man fast vid den politiken.

Anf. 114 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Vi diskuterar tilläggsbudgeten. Jag vill börja med att säga det som är det viktiga, nämligen att det är bra att vi har den här nya budgetprocessen. Det som vi är överens om och det som vi tycker är viktigt kommer ofta bort i debatten.

Det som är bra kan bli bättre. Det vi vill kritisera är de dåliga inslagen i hanteringen av de nya budgetprocesserna.

Jag kan ta ett exempel utöver de tidigare. Det gäller konsultarvodena för affären mellan Telia och Telenord, där regeringen bemyndigar ett lån och så visar man räntekostnaderna och drar av själva lånet från försäljningssumman. Det är ytterligare ett avsteg från budgetprocessen.

Vi vill kritisera avsteg där man försöker komma runt den budgetprocess som vi har kommit överens om och som har varit ett viktigt inslag i att vi nu har fått bättre kontroll över statsfinanserna. Vi hoppas att regeringen, om man inte vill försvara sig, i varje fall tar till sig det för den kommande hanteringen.

Det som Jörgen Andersson för fram om glädjekalkyler handlar ju inte om förmåga att skriva upp kalkyler, utan om att statsfinanserna i Sverige fortfarande är så konjunkturkänsliga att förändringarna underskattas i prognosmodellerna.

Om man inte tittar på vem som satt i regeringen, utan tittar på konjunkturförloppen, ser vi att vi underskattar hastigheten vid nedgångar, men vi underskattar också hastigheten vid uppgångar. Man kan säga att det är ett problem bara för själva prognoserna. Det spelar ju inte så stor roll. Problemet är konjunkturkänsligheten också hos statsfinanserna.

Det som vi i Folkpartiet tycker är så allvarligt är att regeringen nu uppenbarligen bara sätter sig ned och tycker att det är bra med god konjunktur. Men är det något vi vet, är det att god konjunktur alltid följs av dålig konjunktur. Det är i god konjunktur man skall göra något åt situationen. Det är därför vi blir så olyckliga över att ni, trots att det är så mycket som ser bra ut, inte gör tillräckligt mycket åt strukturfrågorna när det gäller bl.a. arbetsmarknadssidan, utan inför ett förstärkt anställningsstöd som är ett nytt bidrag, men som inte kommer att kunna fungera. Vi efterlyser generella strukturförändringar för fler jobb i skattesystemet.

Anf. 115 JÖRGEN ANDERSSON (s) replik:

Fru talman! Vi skall hela tiden hålla ögonen på budgetrutinerna. Vi skall hela tiden utveckla budgetrutinerna så att de blir bättre. Som jag sade i mitt första inlägg, anser jag att de budgetrutiner som nu är genomförda är bra och har betytt mycket. Finns det sådant som behöver förbättras tekniskt skall vi naturligtvis hjälpas åt att göra det för att få detta att bli riktigt bra.

Karin Pilsäter talar om glädjekalkyler. Det är ju inga glädjekalkyler. Det är fakta. Vi kan varje dag i ekonomiska tidskrifter och tidningar läsa om hur bra det utvecklas på de områden som jag tidigare har nämnt.

Regeringen sitter inte med armarna i kors, Karin Pilsäter. Det är därför regeringen och vi i finansutskottet är så noga med att hålla fast vid överskottsmålet så att vi kan fortsätta att amortera av på statsskulden. Det har på något sätt glömts bort i dagens debatt att vi faktiskt har en statskuld som är rätt omfattande. Vi har börjat amortera på den, men det är oerhört viktigt att vi fortsätter att amortera för att vi skall bli mindre känsliga när vi ramlar in i en lågkonjunktur.

Regeringen och finansutskottet har slagit fast att detta är viktigt, och jag tror att vi skall hålla fast vid det. Då kommer vi att befinna oss i ett helt annorlunda och mycket bättre läge nästa gång vi kommer i en lågkonjunktur.

Anf. 116 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Jag sade nog inte över huvud taget vem jag syftade på när jag talade om glädjekalkyler. Vad jag syftade på var att Jörgen Andersson sade att den borgerliga regeringen gjorde glädjekalkyler. Vad jag ville ha sagt var att prognosmetoderna inte klarar av den kraftiga kon-

junkturkänslighet vi har. Det är dåligt, eftersom statsfinanserna är så konjunktur känsliga.

Vi från Folkpartiets sida är helt överens med regeringen när det gäller överskottsmålen. Men det räcker inte, utan man måste också genomföra andra strukturella reformer som minskar ekonomins konjunktur känslighet. Det är väldigt viktigt för människor. Det är också viktigt att man inte förfuskar den nya budgetprocessen, som jag tycker är så bra, genom att göra olika typer av undanmanövrer.

Det förstärka anställningsstödet är just en sådan. Det är inte någon skattesänkning att man får en kreditering på skattekontot för ett individuellt bidrag. För företagen är det precis samma metodik som tidigare när de exempelvis på inbetalningskortet fick dra av rekryteringsstöd och andra sådana individuella anställningsstöd som man som företagare kunde få om man anställde en speciell person.

Detta är ingen skattesänkning. Det är en praktisk metod för att hantera utbetalningen av bidrag. Alla som jobbar ute på fältet inser att detta inte är en skattesänkning utan en form av bidrag. När man går runt utgiftstaken genom att lösa problemet på det här sättet är det ytterligare ett sätt att förfuska budgetprocessen.

Fru talman! Min huvudsakliga kritik mot FAS, som nu kommer efter RAS, är att det inte är en fruktbar metod. Vad vi behöver är en generellt sänkt skatt på arbete så att människor kan komma in på arbetsmarknaden.

Anf. 117 ANNA ÅKERHIELM (m) replik:

Fru talman! Jag sade redan i mitt huvudanförande att jag inte kommenterade alla punkter och reservationer. Jörgen Andersson valde att tala om just en sådan punkt som jag inte nämnde. Jag kunde ha sagt att vi konstaterade att tilläggsbudgeten inte innehåller några åtgärder för att kompensera försvaret för de akuta likviditetsproblem som uppstår under 1999.

Det är vår bestämda uppfattning att Försvarsmaktens verksamhet under 1999 är underfinansierad. Anslagen kommer inte att räcka för att täcka den verksamhet som riksdagen har beslutat om och som regeringen har preciserat i regleringsbrevet. Vi menar att det är orimligt. Just mot den bakgrunden föreslår vi att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om en ny tilläggsbudget där man tillskjuter de medel som behövs för att täcka verksamheten.

Anf. 118 JÖRGEN ANDERSSON (s) replik:

Fru talman! På den punkten har jag redogjort att vi anser att år 1999 också är med i den omstrukturering av försvaret som vi har kommit överens om med Centerpartiet. Vi inte bara tror utan är helt övertygade om att det skulle vara helt fel signaler till det omstruktureringsarbete som nu är inlett på försvarets område om vi plötsligt skulle bifalla den moderata motionen och ge ett tillägg på 2,2 miljarder för budgetåret 1999. Det skulle störa det omstruktureringsarbete som redan är på gång.

Anf. 119 ANNA ÅKERHIELM (m) replik:

Fru talman! Det är nog väl med ett omstruktureringsarbete. Effekterna av en underfinansiering är att man riskerar panikåtgärder. Jag skulle tro att de anställda i Bofors som har blivit varslade av de panikåtgärder

som är nödvändiga har en helt annan uppfattning. Resultatet är en hattig och ryckig politik. Det sätter en mycket viktig verksamhet i stora problem. Det leder inte till långsiktiga beslut med den framförhållning som en sådan här verksamhet behöver.

Anf. 120 JOHAN LÖNNROTH (v):

Fru talman! Jag skall börja med att yrka bifall till utskottets hemställan i betänkandet.

Detta är en något paradoxal debatt. Vi har tre partier – Moderaterna, Kristdemokraterna och Folkpartiet – som föreslog kraftigt sänkta utgiftstak för i år. För nästa år vill Moderaterna spara ungefär 30 miljarder ytterligare, och Kristdemokraterna ungefär 20 miljarder och Folkpartiet ungefär 15 miljarder mer än majoriteten. Men här lägger de fram förslag som totalt sett landar på plus minus noll för kd och fp och, hör och häpna, plus 4,6 miljoner för moderaterna, dvs. de lägger på ytterligare pengar.

Här står Anna Åkerhielm och talar varmt om mer pengar till försvaret, Stefan Attefall beskärmar sig över lönebidragen och Karin Pilsäter talar om biståndet och det förskräckliga som har hänt där. Karin Pilsäter sade också att det gäller att undvika panikåtgärder. Anta nu att ni genom något slags underverk skulle vinna voteringen här i kammaren om ett par veckor om era budgetförslag. Tala om panikåtgärder! Hur skall ni klara av de väldiga besparingarna om ni inte börjar nu? Varför lägger ni inte fram förslag till tilläggsbudgeten som inleder denna mycket svåra process att dra ned på de offentliga utgifterna? Ni skall tacka er lyckliga stjärna att det finns en majoritet som är villig att ta ansvar för den samlade budgeten!

Jag skall bara beröra en punkt i de olika frågor som tas upp i det här betänkandet. Det gäller Postgirot. Där finns en moderat reservation där moderaterna vill ha en tidsplan för försäljningen. Det är en mycket märklig reservation från ett parti som säger sig vilja hylla marknaden. Skall man sälja ett företag måste man ju titta på hur det ser ut på marknaden. Moderaterna vill ha en tidsplan som ett bestämt datum kastar Postgirot i gapet på, antar jag, de stora privata bankerna. Det skulle verkligen vara bingo för dem om man lade fram en sådan tidsplan.

Vi i Vänsterpartiet har accepterat bemyndigandet till regeringen när det gäller rätten att sälja. Jag skall gärna erkänna att det inte var alldeles lätt för oss att acceptera det. Vårt huvudalternativ är det som nämns i betänkandet, nämligen att utveckla Postgirot, investera i det och förvandla det till en samhällsägd bank. Det skulle behövas en skärpt konkurrens. Det är fortfarande oligopol som gäller. De stora privata bankerna beter sig på ett sätt som man kan göra om man är helt marknadsdomnierande.

Det skulle behövas ett samhällsägt företag som skärpte konkurrensen även på de nya instrumenten Internethandel med finansiella tjänster osv., och som pressar räntemarginalerna. Vi behöver också ett samhällsägt företag som kan förmedla dessa tjänster i hela landet och ge en bra service till hela landet. Har vi t.ex. ett samarbete mellan Postbanken, Postgirot och SBAB skulle man kunna utveckla ett mycket starkt sådant samhällsägt alternativ. Det kan man också lägga in i försäljningen. I så fall får man bilda ett nytt företag. Sedan kan man sälja såväl Postgirot som

kanske vissa andra bitar av det statliga ägandet till detta nya företag. Det här kommer vi att fortsätta att diskutera i de förhandlingar som skall börja nu i sommar inför höstbudgeten. Det är en hjärtefråga för oss.

Jag skall säga något som kanske förvånar några av er. Om det nu blir en försäljning, vilka företag är då acceptabla som köpare? Som ni redan har hört är vårt huvudalternativ, huvudspåret, att vi skall ha ett samhällsägt företag. Det är det bästa alternativet. Men näst bästa alternativ är faktiskt ett utländskt företag hellre än en av de svenska storbankerna.

Ta t.ex. ett nordiskt företag av den typ som nu är på gång när det gäller Telia-Telenord. Det företaget kommer att vara betydligt mer intresserat av att behålla t.ex. postkontoren runt om i landet för att utveckla alternativ till de privata bankerna. Om man däremot kastar Postgirot i gapet på S-E-Banken, Handelsbanken eller Nordbanken innebär det döden för de folkliga tjänsterna på det här området. Det skulle vara väldigt dåligt för konsumenterna. Det är det allra sämsta alternativet.

Jag vet att på den här punkten är vi överens med de fackliga organisationerna på Postgirot. Man hävdar också där att det allra bästa är att vi behåller Postgirot i samhällets ägo och utvecklar och investerar i en sådan här bank. Men det näst bästa alternativet är faktiskt att vi har ett utländskt företag.

Anf. 121 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Det är ganska ofta vi får höra från vänsterpartister: Det var inte lätt för oss att ställa upp på det här. Vi gjorde det motvilligt. Det verkar vara tungt för Vänsterpartiet att samarbeta med Socialdemokraterna. Det verkar vara mycket vånda. Ibland nästan lider jag med Johan Lönnroth och hans partikamrater för att de måste ha det så tråkigt och jobbigt.

Jag trodde att ni var med och påverkade och var stolta över det ni kommit överens med socialdemokraterna om. Jag trodde att ni stod enade bakom bra förslag som ni trodde på och som ni tog strid för. Men det verkar innebära mycket stön och bekymmer för vänsterpartisterna.

Jag noterar tacksamt att Johan Lönnroth, om han nu blir statsråd någon gång, kanske blir privatiseringsminister. Det skulle vara trevligt att se.

Johan Lönnroth sade, riktat tror jag till Karin Pilsäter, att vi skall börja med besparingar i årets budget. Jag vet inte exakt vad syftet var, men jag har bara sett en enda besparing i tilläggsbudgeten. Det är besparingen på lönebidragen, på de arbetshandikappade. Plus 90 miljoner som det står i budgeten blir i praktiken minus 200 miljoner. Jag ställde frågan tre eller fyra gånger till Jörgen Andersson. Han gav inget svar. Mona Sahlin antydde i ett svar i frågestunden att anställningsstödet skulle vara något slags ersättning.

Nu frågar jag Johan Lönnroth, som har gjort upp med regeringen: Är du stolt över det här? Är det här en politik som du kan förklara och försvara? Hur kan plus 90 miljoner bli minus 200 miljoner, och hur kan det bli totalstopp för nya lönebidrag ute i landet?

Anf. 122 JOHAN LÖNNROTH (v) replik:

Fru talman! Jag skall tacka för medkänslan från Stefan Attefall. Det är inte så att vi vänsterpartister döljer att vi har tuffa förhandlingar med

båda våra partner. Vi tar ansvar för helheten, men vi döljer ingenting och det tror jag vi är överens med våra partner om. Vi talar om, också offentligt, att på den och den punkten skulle vi gärna ha velat se en annan lösning. Det är ju tre olika partier med tre olika linjer. Det kan vara lite knepigt ibland att förklara för våra sympatisörer och väljare att det även sker tuffa och otureliga saker som vi tar ansvar för.

Men jag har ett bra argument. Det är att jag kan visa på vad alternativet är. Det är ju det som Stefan Attefall och hans borgerliga bröder står för. Det innebär kraftigt sämre villkor för de allra sjukaste och svagaste människorna i det här samhället. Därför kan jag trots allt mycket väl förklara för mina partivänner och sympatisörer att det här är det alternativ som står till buds och att denna majoritet tar ansvar. Vi är stolta över att vi i denna mycket svåra situation har klarat av att ta ett helhetsansvar och lägga fram ett budgetförslag som även vi vänsterpartister står bakom i sin helhet.

Anf. 123 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Johan Lönnroth är bekymrad över alternativet. Titta på det som Johan Lönnroth själv diskuterade, Postgirot AB. Jag tror att vi kan vara ganska överens om att sälja ut det till en utländsk ägare. Det har vi kristdemokrater inga problem med, och det tror jag inte heller att moderater, folkpartister och centerpartister har. Det alternativet verkar alltså inte var så hemskt.

Det tror jag inte heller att alternativet när det gäller lönebidragen skulle vara för Johan Lönnroth. Jag kan garantera att vi inte skulle ställa till det med en för riksdagen icke redovisad chockartad indragning av 200 miljoner kronor på ett bräde, som den tilläggsbudget som vi nu tar ställning till faktiskt innebär.

Jag har nu ställt frågan fyra gånger, tror jag, till Jörgen Andersson och en gång till Johan Lönnroth. Jag ställer den en gång till: Hur kan plus 90 miljoner i lönebidrag bli minus 200 miljoner kronor? Hur kan det bli ett totalstopp för nya lönebidrag nu när vi skall få ut de arbetshandikappade på arbetsmarknaden? Hur kan det komma sig, och hur kan ni försvara det hela, Johan Lönnroth?

Anf. 124 JOHAN LÖNNROTH (v) replik:

Fru talman! Nu har jag inte den exakta siffran i huvudet, men det handlade om i storleksordningen 8–10 miljarder. Så mycket lägre utgiftstak ville kristdemokraterna ha när det gäller utgifter för de arbetslösa.

Stefan Attefall har inte chans att förklara det nu, men han kan väl göra det vid något senare tillfälle. Förklara för mig, Stefan Attefall: Vad hade det betytt för de arbetslösa om ni hade fått majoritet för era förslag? Det kan han inte förklara, och därför är det inte någon större poäng med att han inte har någon replik kvar. Men jag kan likafullt bjuda på det. Kom gärna tillbaka nästa gång och förklara det.

Anf. 125 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Jag kan ju ta vid där.

Johan Lönnroth sade alldeles nyss att det är tuffa förhandlingar. Det har vi sett på TV och läst i tidningarna. Det är ju ingen hemlighet hur det går till på era förhandlingar.

Men att alternativet skulle vara att de ”svagaste och sjukaste” skulle få det ännu värre kan jag verkligen inte hålla med om. De gamla som fick vård under perioden 1994–1997 fick den kraftigt nedskuren när Vänsterpartiet var med i majoriteten i de flesta landstingen. Det fick vi reda på i går. Det finns de som nu får sitt högkostnadsskydd försämrat, de som har fått se de handikappades assistansersättning skäras ned och försämrats. Vi har försämringarna i biståndet, i änkepensioner. Det är vad jag kallar för de svagaste och sjukaste och deras möjligheter. Ni kan ju inte å ena sidan säga att ni tar ansvar, å andra sidan inte tar ansvar för att ni faktiskt försämrar och avstår från att förbättra och att uppfylla era egna vallöften just när det gäller de svagaste och sjukaste. Johan Lönnroth kan ju förklara hur det hänger ihop.

När det gäller våra förslag skulle jag vilja säga att vi ju har lagt fram dem men de inte har fått någon majoritet. Men det betyder ju inte att vi kan lägga ned vår verksamhet och inte driva oppositionspolitik. Med Lönnroths logik skulle vänsterpartisterna över huvud taget inte ha lagt fram några förslag på decennier när de en gång väl var nedröstade. Men vi måste ju komma igen och hoppas att vi kan få en majoritet för det paket av förändringar som vi vill genomföra. Jag hoppas att vi inte skall behöva vänta ända till år 2002, för med Lönnroths logik när det gäller satsningar på de svagaste och sjukaste kommer det här landet att gå överstyr långt innan dess.

Anf. 126 JOHAN LÖNNROTH (v) replik:

Fru talman! Jag tillhör inte dem som brukar vältra sig i historiken och se bakåt. Men låt oss ändå titta på den här perioden och se vad det var för förslag som lades fram av Vänsterpartiet och Folkpartiet. Vi var med på hösten 1994 och höjde ett antal skatter. Det var nödvändiga skattehöjningar för att undvika de ännu mycket mer dramatiska nedskärningarna inom skola, vård och omsorg som den berömda Nathalieplanen skulle ha inneburit om den hade fått fortleva med folkpartister i regeringen.

Ni ville ju ha väsentligt lägre skatter och väsentligt lägre utgifter för handikappade och sjuka. Då får ni väl stå för det. Men det gör ni inte. I stället hänvisar ni till den mycket dramatiska totala nedskärning som på det hela taget gjordes upp under en period då vi inte var med. Vi var inte med i majoriteten från 1995 och fram till valet 1998.

Anf. 127 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Johan Lönnroth kanske inte känner till att det finns en värld utanför riksdagen, men sjukvården sköts huvudsakligen av landstingen och Vänsterpartiet har i många landsting under perioden 1994–1997 varit medansvarigt för detta. Det var det jag syftade på, och det tror jag framgick mycket tydligt.

För övrigt, fru talman, innebar inte Nathalieplanen några nedskärningar inom skola, vård och omsorg. Den innebar förslag på oförändrade resurser. Men den socialdemokratiska regeringen har med eller utan er medverkan – jag kommer inte ihåg under vilka perioder vilka beslut har fattats – fört en politik som inneburit en real nedskärning av resurserna. De har sedan, efter detta, byggts upp igen. Först drogs de ned, sedan byggdes de upp.

Men när det gäller resurserna till kommunerna är ju poängen – det här avviker möjligen från ämnet för debatten – att kommuner och landsting får mer egna skatteinkomster ju fler människor som får jobb. Och då avgör statsbidragen desto mindre. Under den här perioden har ju också de egna skatteinkomsterna krympt så pass mycket att statsbidragsökningarna knappt täcker det.

Poängen med vår politik är att fler människor skall kunna få jobb, försörja sig själva och bli skattebetalare. Då kan man i stället göra det som Folkpartiet satsar på. Sverige behöver nämligen inte fler skatter utan fler skattebetalare.

Anf. 128 JOHAN LÖNNROTH (v) replik:

Fru talman! Karin Pilsäter! Det är väldigt svårt att sitta på två stolar samtidigt. Man kan fördela de totala resurserna i samhället mellan privat och offentlig sektor.

Vänsterpartiet står för en fördelning som innebär en större andel offentliga tjänster, och det betyder naturligtvis att det blir något mindre kvar för privat konsumtion. Vi står för det.

Ni folkpartister vill däremot ha en annan fördelning av samhällets resurser. Ni lägger totalt sett mindre resurser på den offentliga sektorn, genom att ni vill ha lägre skatter och lägre utgifter. Det spelar ingen roll om det är landstingen eller staten. Det handlar om en total fördelning inom samhället.

Inte ens Karin Pilsäter kan växla en hundralapp i tre femtiolappar. Ni får stå för det här. Er politik betyder en något högre standard när det gäller den privata konsumtionen men en väsentligt lägre nivå när det gäller skola, vård och omsorg i samhället. Stå för detta, och försök inte med detta eviga dubbelspel!

Anf. 129 MATZ HAMMARSTRÖM (mp):

Fru talman! Jag skall börja med att yrka bifall till utskottets hemställan i betänkandet.

Tilläggsbudgeten är en del i en gemensam rödgrön strävan att värna stabila statsfinanser. Det betänkande som vi diskuterar i dag berör ett antal omflyttningar och enstaka satsningar som finansieras genom att pengar överförs från andra konton. Domstolsväsendet får t.ex. 10 miljoner kronor ytterligare för att kunna täcka kostnader som uppstod i samband med införandet av miljöbalken och inrättandet av särskilda miljödomstolar. Det finns också andra påslag på miljöområdet för miljöövervakning och kalkning som jag tror att Gudrun Lindvall kommer att säga någonting om efter mitt anförande.

Däremot, Karin Pilsäter, omfattar dagens betänkande inte de begränsningsbelopp som du tog upp i ditt anförande. Frågan om begränsningsbeloppen behandlas i ett annat betänkande, FiU20, som kommer att debatteras här i kammaren om två veckor. Därför väntar jag med att kommentera Karin Pilsäters falska påståenden om nedskärningar i biståndet till dess. Jag skall däremot nu kommentera en annan del i Karin Pilsäters kritik.

Karin Pilsäter sade att hon godtog extra utgifter för att täcka kostnader i samband med Estoniakatastrofen men att hon inte accepterade att vi tar pengarna från anslaget som gäller köp av interregional tågtrafik. Jag

undrar varför? Annars brukar folkpartister tala sig varma för ökad konkurrens som en metod att pressa priserna. Nu ökar konkurrensen och priserna sjunker. Ett exempel är att ett paket Norrlandssträckor nu kostar 99 miljoner kronor i stället för 140 miljoner kronor. Nu sjunker alltså priserna. Varför skulle vi då inte kunna minska anslaget med 10 miljoner kronor? Trafikutskottet har också yttrat sig över det här förslaget. Trafikutskottet säger bl.a. mot bakgrund av Ekonomistyrningsverkets budgetprognos, som pekade på en utgående anslagsbehållning om 72 miljoner kronor, att en minskning av anslaget med 10 miljoner kronor inte kommer att få negativa återverkningar på upphandlingen av interregional trafik under innevarande år.

Slutligen vill jag ta upp lönebidragen. Jag tror att Stefan Attefall vet hur plus 90 miljoner kronor kan bli minus 200 miljoner kronor. Han borde veta det, eftersom han sitter i arbetsmarknadsutskottet. Det här beror på att anslagen för lönebidrag överskreds med 290 miljoner kronor under 1998. Om det inte hade skett en övergång till en ny redovisningsmetod för lönebidragen 1998 hade det varit en utgående anslagskredit 1998 på minus 290 miljoner, och det hade inneburit en minskad möjlighet att förbruka anslag 1999 med 290 miljoner. På grund av redovisningsomläggningen blev det ingen utgående anslagskredit utan överskridandet slår i stället igenom som en reducering av anslaget 1999.

Det är naturligtvis problematiskt, men utan tillskottet hade vi haft minus 290 miljoner i stället för minus 200 miljoner. Jag vill ändå, fru talman, instämma i kritiken när det gäller informationen till riksdagen i den här frågan. Den bristen har vi från Miljöpartiets sida också erfarit. När vi satt i förhandlingarna var vi inte på det klara med att dessa 90 miljoner plus skulle mötas av 290 miljoner minus. Men jag tycker att jag har klargjort bakgrunden till varför det är så här.

Anf. 130 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Matz Hammarström sade att han ville diskutera begränsningsbeloppen för 1999 om två veckor. Men jag tycker att de är relevanta i det här sammanhanget, även om de inte innefattas i det här betänkandet. Användningen av begränsningsbeloppen är ju den största budgetförändringen för det här året. Tilläggsbudgeten gäller 1999, men de största posterna för 1999 finns inte med i det här betänkandet. Jag tycker att det är relevant att ta upp begränsningsbeloppen i det här sammanhanget.

Matz Hammarström påstår dessutom att jag har kommit med falska påståenden, vilket är fullkomligt befängt. Men eftersom han nu tar upp den diskussionen tycker jag att det vore klädsamt om han kunde klargöra vad det var för falska påståenden som jag kom med när jag refererade till vad man sade på Sida.

Fru talman! Det här med tågtrafiken är uppenbarligen en öm tå för Miljöpartiet. Varför kan ni inte bara konstatera att vi har olika uppfattningar om huruvida man skall ta pengar från administrationen eller från tågtrafiken? Det är väl inte så konstigt att man kan ha olika uppfattningar om detta.

Anf. 131 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! För min del förefaller det naturligare att diskutera begränsningsbeloppen i debatten om det betänkande där de finns med än i debatten om ett betänkande där begränsningsbeloppen inte finns med.

Men jag skall kortfattat bemöta din kritik av min kritik. När du säger "nedskärningar" säger jag att det är ett falskt påstående. Det finns fog för det, eftersom nedskärningar, såvitt jag förstår, innebär att man minskar ett anslag. I det här fallet är det inte fråga om det. Begränsningsbeloppet innebär att man får skjuta upp utbetalningar till senare budgetår. Det är alltså inte en nedskärning, utan det handlar om att man skjuter upp en utbetalning. Och det är en helt annan sak.

Anf. 132 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Erfarenheten av användning av budgeteringsmarginal och utgiftstak ger ju vid handen att det tillfälle då man kan utnyttja dessa uppskjutna belopp inte kommer att komma, åtminstone inte nära i tiden, eftersom de även då måste rymmas inom det här.

Men icke desto mindre och likafullt handlar det bevisligen om en nedskärning *nu*. Detta belopp kanske kommer att användas senare, men det vet vi ingenting om. För de människor i tredje världen, i Kosovo eller på andra ställen som skulle behöva hjälpen *nu* är det här bevisligen någonting som inte kan göras *nu*. Det är klart att man kan säga att begränsningsbeloppen för 1999 formellt sett skall behandlas vid ett senare tillfälle, men utrikesutskottet har ju ändå gjort en enig bedömning att det här är en fråga som handlar om 1999. Jag tycker inte att det är irrelevant att ta upp detta i det här sammanhanget. När vi pratar om 1999 skall vi också kunna tala om de största förändringarna för 1999. Och utrikesutskottet har enigt gjort samma bedömning, så det är inte så långsökt.

Anf. 133 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är klokt att spara begreppet "nedskärning" till dess att man talar om nedskärningar och inte använda det om begränsningsbelopp.

När det gäller Kosovo vet Karin Pilsäter att regeringen och samarbetspartierna har betonat att det här inte på något sätt innebär något men för de drabbade i Kosovo, inte heller för dem som har drabbats av *Mitch*.

Vi i Miljöpartiet har offentligt sagt att vi, i de budgetförhandlingar som startar redan om någon vecka inför höstbudgeten, kommer att prioritera frågan om möjligheten att använda dessa uppskjutna anslagsbesparingar i framtiden.

Anf. 134 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Jag vill först tacka Matz Hammarström för att han svarade på min fråga om lönebidragen. Det är mer än vad man kan säga om företrädarna för Vänsterpartiet och Socialdemokraterna i den här debatten. Det var en korrekt teknisk beskrivning. Jag är också glad över att Matz Hammarström instämde i min kritik mot regeringens sätt att redovisa det faktiska förhållandet. Det var alltså en fullständigt obefintlig redovisning. Man framställde det som att det var en ökad satsning. Det förhindrar dock inte att effekten blir just ett totalstopp för nya lönebidrag – nu när vi behöver få ut de arbetshandikappade på arbetsmarknaden.

Jag inser också att det finns skäl av budgetdisciplinkaraktär att inte tillåta tidiga överdrag som också finns med i bilden här. Men det handlar också om att redovisa till riksdagen så att oppositionen har en chans att ta ställning till frågorna, och dessutom om att försöka hitta tekniska lösningar när det gäller att låta det här verka under längre tid så att man inte får det här idiotstoppet.

Min fråga till Matz Hammarström blir då: Kommer han, när han nu får vara med kring maktens köttgrytor i budgetförhandlingarna, att se till att vi i budgeten i höst kommer att ha en förbättring och förstärkning och att vi får bort idiotstoppet för nya lönebidrag ute i landet? Kommer vi att kunna lita på Miljöpartiet i detta avseende, eller blir vi lika besvikna på er som vi blivit på Vänsterpartiet och Socialdemokraterna?

Anf. 135 MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Stefan Attefall kan lita på att Miljöpartiet kommer att göra vad vi kan för att rätta till det här problemet.

Anf. 136 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Frågan blir då: Hur mycket kan Miljöpartiet? Vi väntar med spänning på svaret på den frågan.

Anf. 137 GUDRUN LINDVALL (mp):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till hemställan i betänkandet.

Jag går upp i talarstolen för att tala om något så ovanligt och glädjande som att det i tilläggsbudgeten finns mer pengar till miljön. Det brukar inte tillhöra det vi kan se, men nu är det så. Jag vill påstå att skälet till detta är att Miljöpartiet är med i det här samarbetet.

Det jag talar om är alltså ett extra påslag på 23 miljoner till kalkningsverksamheten.

Bakgrunden är denna: Varje år diskuteras i miljö- och jordbruksutskottets debatter just kalkningsanslaget – dess storlek, hur det skall användas osv. Det visar sig när man tittar närmare på kalkningsanslaget att det inte är så lätt att bestämma hur stort det skall vara. Behovet varierar mycket år från år, dels beroende på hur vintern har varit och hur avsmältningen ser ut, dels därför att vissa objekt kalkas varje år, andra vartannat. Det finns t.o.m. sjöar och vattendrag som kalkas vart tredje år. Det här innebär att man behöver olika mycket pengar olika år. Det har också inneburit att det på kalkningsanslaget ofta har legat reserver kvar som har använts kommande år.

För det här året är det inte så. De pengar som anslagits, ungefär 160 miljoner, är det som finns – punkt.

Det här var alltså de pengar som anslogs i höstas. När pengarna skulle fördelas under vintern kunde vi konstatera att de inte riktigt räckte. Från Miljöpartiets sida tog vi då initiativ till att sammankalla s, v, mp och Naturvårdsverket för att diskutera den uppkomna situationen. I höstas slog vi ihop anslagen för bl.a. kalkning och naturvård samt skogspengar till ett anslag, A 3, som ligger strax under 580 miljoner. Det som skedde var att pengar till kalkningen på vårt initiativ lånades ur skogsanslaget. Det gick ut en skrivelse till länsstyrelserna om att det nu fanns möjlighet att ansöka om pengar, om man behövde, för objekt som man

inte med de bidrag som anslagits i budgeten i höstas hade haft råd till. Sedan inkom ansökningar. Den 5 mars gick Naturvårdsverket ut med ett pressmeddelande och sade att man nu betalade ut ytterligare knappt 23 miljoner för 1999 för kalkningsverksamheten. Det innebär alltså att anslaget i år kommer att vara ungefär 183 miljoner kronor, och de här pengarna lånar man ur årets skogsanslag.

När vi sedan satt i budgetförhandlingar fann Miljöpartiet det naturligt att de här pengarna skulle läggas tillbaka till skogen. Tanken var ju, när vi höjde skogsanslaget i höstas, att det skulle finnas möjlighet att spara ur- och naturskog som varit hotad. Så blev det nu. Vi lägger alltså på 1999 års budget de 23 miljoner till kalkning som har visat sig fattas.

I den debatt som kommer att hållas om 14 dagar kommer vi också att se att det även i fortsättningen kommer att läggas på pengar till kalkningen.

Varför är då det här så viktigt? Jo, vi befinner oss fortfarande i en situation i Sverige där vi kan se att försurningen är en realitet. Försurningen hotar många sjöar och vattendrag. Den biologiska mångfalden hotas. Det finns små kryp i vatten – sländor, snäckor, mollusker och vad det nu kan vara, men även fisk – som inte kan överleva i de vatten där pH-värdet sänks. Man skulle naturligtvis önska att det här hotet undanröjdes, att vi inte hade försurande nedsläpp. Den dagen får vi hoppas kommer någon gång i framtiden, för det här är naturligtvis en fråga som måste lösas. Men i dag är det inte så. Försurningen fortgår, och just Sverige är utsatt eftersom vi dessutom har en sur berggrund. För att klara den biologiska mångfalden, för att klara de här värdena för kommande generationer, måste vi i dag kalka.

Det biologiska behovet har beräknats till ungefär 600 miljoner. Nu finns det alltså ett anslag på drygt 180 miljoner. Vi kommer säkert att stå här i kammaren varje år och diskutera hur stort kalkningsanslaget skall vara. Från Miljöpartiets sida är vi glada över att vi i alla fall för 1999 har lyckats höja anslaget till en nivå som är vad länsstyrelserna känner att man måste ha för att klara en någorlunda acceptabel nivå.

Risken är nämligen att om man slutar att kalka kommer de lager av metaller som har bundits i sedimenten i de kalkade sjöarna att släppas fria. Då får vi en situation som är mycket, mycket allvarlig för den miljö som slutat kalkas. Har man börjat kalka måste man alltså fortsätta – för miljöns och för den biologiska mångfaldens skull.

Från Miljöpartiets sida är vi mycket glada över att det finns ett tillägg på 23 miljoner till kalkningen i tilläggsbudgeten.

Anf. 138 LENA EK (c):

Fru talman! Jag kan inte låta bli att börja med kalkningsanslagen. Det är som vanligt: Man plockar pengar från ett anslag, eller så är det kretsloppsmiljarden som går runt igen. Denna miljard, eller det som är kvar av den, har hamnat ett slags budgetmässig omloppsbana och används om och om igen, och det är synd.

Samtidigt klingar de stolta orden från Miljöpartiet än mer ihåligt då man tänker på att det i den ekonomiska propositionen, som vi skall behandla så småningom här i kammaren, finns beskattning på biodrivmedel. Vad gör det för naturen?

I övrigt, fru talman, vill jag instämma i den kritik som har framförts under den här debatten mot det sätt på vilket information har lämnats till riksdagen om anslagsreservationer, beloppsbegränsningar osv. Det är inte tillfredsställande! För att besluten här skall kunna fattas på ett korrekt sätt och för att vi skall kunna ha en demokratisk insyn i hur statens medel används är det mycket viktigt att det material som lämnas ut faktiskt ger en god bild av verkligheten.

I övrigt vill jag kommentera några saker.

Under mom. 4 föreslås att avgiften till Brottsofferfonden höjs från 300 till 500 kr. Detta är en mycket angelägen förändring. Hittills har vi i Sverige inte ägnat tillräcklig uppmärksamhet åt de människor som fallit offer för brott. Det är anledningen till att Centerpartiet tillsammans med övriga borgerliga partier reserverat sig mot att inte anta förslagen i motion Fi22, där motionärerna föreslår att intagna i kriminalvårdsanstalt skall vara med och finansiera Brottsofferfonden liksom att utmätning av dessa skäl skall kunna ske i en sådan persons arbetsersättning, med vidhängande förändringar i lagen om kriminalvård i anstalt.

Vidare skulle jag vilja kommentera utgiftsområde 5, som bl.a. rör fredsfrämjande verksamhet och medel för den svenska styrkan i Kosovo. Vi i Centerpartiet anser att det är mycket viktigt att denna styrka är av en sådan storlek att den kan agera effektivt i trängda situationer och därmed lämna ett reellt bidrag till fredsskapande verksamhet i denna olycksdrabbade del av Jugoslavien. Nu kommer det här att behandlas i annat sammanhang, men vi vill också påpeka att det är viktigt att det i höstens budgetproposition finns med medel för att styrkan skall kunna verka under en längre period.

Fru talman! Ett av Centerpartiets viktigaste rättviseförslag i vår motion med anledning av årets tilläggsproposition är att även de personer som fyllt 65 år skall få tillgång till personlig assistent. En funktionshindrad person blir ju inte genom ett plötsligt mirakel frisk på sin pensionsdag, utan tvärtom ökar ofta behovet. Riksdagen har tre gånger givit till känna att dessa regler borde ändras. Så har inte skett. Inte heller den här gången kan socialutskottets majoritet eller finansutskottets majoritet visa denna generositet mot äldre människor som dessutom drabbats hårt av livet genom ett funktionshinder. Det här oroar de funktionshindrade och deras familjer förskräckligt i dagens läge.

I stället säger socialutskottet att man rekommenderar kommunerna att visa särskild smidighet och hänsyn vid övergången från personlig assistans till annan stödform. Den skrivningen är en oöverträffad ironi.

Assistanssystemet är ett statligt system och skall betalas för alla av statliga medel utan åldersdiskriminering.

Fru talman! För tids vinnande vill jag enbart yrka bifall till vår reservation nr 7, som just handlar om assistansersättningen.

Anf. 139 GUDRUN LINDVALL (mp):

Fru talman! Jag vill bara för klarläggande, och för att Lena Ek kanske skall titta lite noggrannare på siffrorna innan hon yttrar sig, tala om för kammaren att i den sista budgeten som Centerpartiet och Socialdemokraterna lade fram var kalkanslaget 140 miljoner kronor. Därefter lade jordbruksutskottet på 20 miljoner. Dessutom fanns en reservation på drygt 20

miljoner. I den budget som s, v och mp lade fram var kalkanslaget 160 miljoner. Hur Lena Ek kan få det till en besparing förstår inte jag.

Vi har alltså redan ökat på, men vi lägger på ytterligare därför att reservationerna det här året var lägre. Förra året använde man en stor del av sina reservationer på grund av att det hade varit ett blött år.

Jag skulle också vilja uppmana Lena Ek att inför den debatt som kommer om kretsloppsmiljarden titta närmare på hur Centern använde de pengarna under den tid Centern hade möjligheter. Det kommer i alla fall jag att berätta för kammaren när den dagen kommer.

Anf. 140 LENA EK (c):

Fru talman! Vi har också ökat på kalkningsanslagen. Men framför allt vill jag åt den som jag tycker hycklande inställningen att man pratar om miljöförstöring samtidigt som man aviserar en beskattning av biodrivmedel. Det rimmar inte, fru talman, det hänger inte ihop.

Anledningen till att vi gick ifrån den överenskomna satsningen på kretsloppsmiljarden tidigare var att den användes för andra ändamål än de som var framförhandlade från början, och det vet Miljöpartiets representant också.

Anf. 141 GUDRUN LINDVALL (mp):

Fru talman! Jag tycker att vi skall spara debatten om kretsloppsmiljarden till den diskussion vi skall ha om två veckor. Den var, kan man säga, grisen Särimer under centertiden. När man behövde pengar till vissa anslag på t.ex. jordbrukssidan använde man kretsloppsmiljarden. Det var någonting vi brukade skratta åt i utskottet, kan jag tala om. Där fanns det alltid pengar att hämta.

Men jag är glad att Lena Ek erkänner att kalkanslaget var lägre under den tid då Socialdemokraterna och Centern lade fram budgeten än nu. Försök inte säga någonting annat, det vore faktiskt fel.

Dessutom vill jag säga att det kommer en utredning inom någon månad som just har undersökt hur kalkningen och kalkningsanslaget skall hanteras i framtiden. I vanliga fall brukar man vänta på utredningen. Här har vi valt att inte vänta på utredningen, därför att vi menar att behovet är så stort.

Jag vill också säga att Miljöpartiet har ett genuint intresse för miljön, och naturligtvis ser vi till att de anslag som behöver höjas höjs. Jag är glad att kunna konstatera att för oss ligger den största satsningen just på miljösidan.

Anf. 142 LENA EK (c):

Fru talman! Jag noterar att Miljöpartiets representant väljer att inte prata om beskattningen av biodrivmedel. Det är ju ganska intressant, därför att orsaken till miljöskadorna är viktiga att hantera. Plåstra efteråt måste vi i och för sig göra, men det är viktigt att gå över från fossilbränsle till någonting annat.

Anf. 143 GUDRUN LINDVALL (mp):

Fru talman! Jag visste att det var någonting jag glömde.

Prot. 1998/99:106
3 juni

*Tilläggsbudget 1
för budgetåret 1999*

Skatten på biodrivmedel har diskuterats under den tid s och c satt vid makten. Ni kom aldrig till skott. Som Lena Ek känner till regleras detta av ett mineraloljedirektiv i EU, vilket innebär att om Sverige skall få ha en nollskatt på biodrivmedel måste det ansökas om detta i Bryssel.

Den här majoriteten har kommit till skott. Vi skriver alltså, vilket också skall diskuteras om 14 dagar, att vi vänder oss till Bryssel och begär nollskatt för biodrivmedel. Det är alltså en positiv nyhet. LRF har förstått det, så nu bygger man etanolfabriken i Östergötland.

Man har också kommit överens om hur det här skall se ut tidsmässigt. Man börjar med ett antal år och har två förlängningsperioder. Det finns alltså en total samstämmighet mellan regeringen, Miljöpartiet och Vänsterpartiet och de aktörer som i dag håller på med de här frågorna.

Jag är glad att vi äntligen har kommit till skott. Sedan kan man naturligtvis beklaga att vi måste begära tillstånd i Bryssel. Men det är en annan fråga. Här kan vi säga att den positiva nyheten, vilket också syns i verkligheten, är att det blir nollskatt på biodrivmedel. Därför bygger man nu etanolfabriken i Östergötland. Tydligare kan väl inte verkligheten visa att beslutet vi har fattat verkar riktigt.

Anf. 144 LENA EK (c):

Fru talman! Den etanolfabriken har jag lagt ned ganska många timmars arbete på att få i gång. Det har varit ett elände, dels därför att ärendet har hanterats på ett väldigt konstigt sätt mellan departementen, dels har det bollats med och man har inte kunnat bestämma sig för hur man har velat hantera det gentemot Bryssel.

Jag kan bara konstatera att i det material som har lagts fram av Socialdemokraterna och samarbetspartierna finns det aviserat en beskattning av biodrivmedel så småningom. Det är att beklaga, därför att det sänder fel signaler till näringen, helt och hållet fel signaler.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades efter 8 §.)

*Ombildning av
hyresrätt till
bostadsrätt m.m.*

8 § Ombildning av hyresrätt till bostadsrätt m.m.

Föredrogs

Konstitutionsutskottets betänkande 1998/99:KU27

Prövning av fråga om tillämpligheten av 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen i visst fall

Bostadsutskottets betänkande 1998/99:BoU10

Ombildning av hyresrätt till bostadsrätt m.m. såvitt avser mom.1 och 2 (prop. 1998/99:101)

Anf. 145 KNUT BILLING (m):

Fru talman! När bostadsutskottets betänkande nr 10 diskuterades i kammaren den 20 maj framförde jag att det under remissbehandlingen av propositionen framkommit tveksamhet om förslaget överensstämmer med grundlagen och skyddet för föreningsfriheten och att propositionen

därför skulle förklaras vilande i enlighet med 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen.

Såväl lagrådet som konstitutionsutskottet konstaterar nu att lagförslagen inte kan anses innebära begränsningar i föreningsfriheten sådan denna är bestämd i regeringsformen. Detta måste vi självfallet böja oss för.

Men, fru talman, jag framförde också en rad andra argument för att regeringens förslag borde avvisas, oavsett grundlagsfrågan. Alla de argumenten kvarstår oförändrade i all sin kraft. Det faktum att jag inte avser att upprepa dem här och nu påverkar inte detta ett dugg.

För tids vinnande vill jag i stället hänvisa till det jag sade den 20 maj och i övrigt yrka bifall till reservation nr 1.

Anf. 146 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd):

Fru talman! Vårt samhälle strävar alltmer efter valfrihet och mångfald. Enskilda personers önskemål skall väga tungt och kreativa idéer tas till vara. Så gäller tydligen inte för regeringens bostadspolitik. Regeringen vill skärpa till såväl möjligheten att bilda bostadsrätter som kommunernas möjligheter att sälja ut bostadsföretag. Är målet att den enskilda människan skall bli livegen i sitt boende, kan jag förstå det. Men jag känner inte igen dessa politiska strömningar, så påtalade i övriga sammanhang. Möjligtvis är det så att när ingen bostadsminister finns orkar ingen bry sig, och då tycks det bättre att stävja i tid och stoppa rörligheten inom bostadsmarknaden.

Regeringens fyra skäl till förslaget kan inte accepteras. Det handlar först och främst om osunda planer och ekonomisk felkalkylering att strypa den enskilda kreativiteten. Det är vidare odemokratiskt att staten skall bestämma om den enskilde skall bo i hyresrätt eller i bostadsrätt. Det finns redan lagregler för att skydda hyresgästerna, besittningsskydd osv. Lagstiftaren tar redan i första hand hyresgästernas parti.

Den kommunala självstyrelsen har vi diskuterat bl.a. vid en utfrågning i en annan liknande fråga. Jag hänvisar till det protokollet. Lagrådets yttrande inhämtades sent vad gäller majoritet för ombildande till bostadsrätter. Frågan om en övergångsreglering har lämnats helt åt godycke. Det är inte rimligt att de bostadsrättsföreningar som gjort en intresseanmälan efter dagens regler med en majoritet av hyresgästerna bakom sig stoppas av de nya reglerna. Jag vill därför yrka bifall till reservationerna nr 1 och nr 2. I den senare reservationen kräver vi att en övergångsregel införs som innebär att en förening i ett sådant fall skall kunna besluta om förvärv med tillämpning av bostadsrättslagen i dess äldre lydelse.

Fru talman! Föreningsfriheten skall skyddas av grundlagen. Den vilandeförklaring jag varit med om att skriva under skulle gälla om Europakonventionen gällt. Lagrådet finner det klart att de remitterade lagförslagen inte kan anses innebära begränsningar av föreningsfriheten sådan denna är bestämd i regeringsformen. Men regeringsformen har sämre skydd än Europakonventionen. Lagrådet säger: ”I denna del kan det inte anses råda full parallellitet med Europakonventionen, som kan antas ålägga konventionsstaterna viss skyldighet att genom lagstiftning trygga föreningsskyldigheten även mellan enskilda.”

Prot. 1998/99:106

3 juni

*Ombildning av
hyresrätt till
bostadsrätt m.m.*

Vi borde se över regeringsformen om den inte uppfyller Europakonventionen. Vår nationella hållning är att föreningsfriheten får begränsas då det gäller frågor av militär natur eller förföljelse. Det verkar som om regeringen anammat militäriska fasoner vad gäller bostadsmarknaden och har satt i gång en förföljelse mot frihet för bostadsmarknaden. Begränsningen får aldrig gå utöver vad som är nödvändigt för ändamålet, säger regeringsformen. Man kan verkligen fråga sig vari nödvändigheten i denna åtgärd ligger.

Jag yrkar bifall till reservationerna nr 1 och nr 2.

Anf. 147 RIGMOR AHLSTEDT (c):

Fru talman! "Äntligen!" skulle vi bostadspolitiker kunna säga denna vår. Bostadsfrågorna är inne i debatten. Under detta riksdagsår har bostadsutskottet haft många ärenden på sitt bord. Dessvärre har ärendena denna säsong inte alltid varit till fördel för bostadsmarknaden och de boende. Många ärenden har i stället visat att den socialdemokratiska regeringen vill bestämma över allt och alla. Den senaste tidens ärenden visar mycket tydligt på det. Det har varit diskussioner om ägarlägenheter. Jag undrar när regeringen kommer att verkställa det beslut som riksdagen, trots s, har fattat.

Riksdagen skall också innan sommaruppehållet behandla hur kommunerna skall bakbindas, så att de inte till äventyrs säljer kommunala bostadsbolag.

Debatten om bostadsfrågorna kommer att hållas vid liv. Jag hoppas innerligt att det skall medföra något positivt för alla berörda.

Dagens ärende har återkommit efter hörande av konstitutionsutskottet. Jag hyser största respekt för konstitutionsutskottets behandling av ärendet. Jag sade redan när vi diskuterade ärendet i bostadsutskottet att detta är en politisk fråga. Det handlar om vilken människosyn partierna har i boendefrågorna i Sverige. Vill man visa och skapa förutsättningar för valfrihet och mångfald? Vill man tillåta initiativ och kreativitet?

Det här ärendet visar återigen ett prov på att s, v och mp lägger en hämsko på initiativ och mångfald. Jag och du, ensamma eller i förening med andra, tillåts inte att så att säga ta ut bestämmandesvängen för generöst. När socialdemokraterna anar något sådant ordnar de till ett lagförslag som får gehör hos en majoritet i riksdagen. I dag består denna majoritet av s och v i skön förening med Miljöpartiet.

Nu går man från ord till handling. Det gäller att ha både hängslan, v, och livrem, Miljöpartiet, på sig. Som kosmetik, för att få Miljöpartiet med sig, pudrar man med lite eftergifter i andra bostadsärenden – som vi får anledning att återkomma till.

Fru talman! I grund och botten är detta förslag i dag lika dåligt som det förra förslaget var häromveckan i kammaren.

Ärendet har inte tillförts något som har fått Centerpartiet att ändra uppfattning. Vi kvarstår i vårt grundförslag. Jag avser inte att förlänga debatten med vad jag sade förra gången, utan jag ber att få hänvisa till vad jag sade då. Jag yrkar dock, nu som då, bifall till reservationerna 1 och 2.

Anf. 148 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp):

Fru talman! Precis som här har sagts fördes debatten om ombildning av hyresrätt till bostadsrätt för bara 14 dagar sedan i kammaren. Därför finns det inte någon anledning – särskilt inte som tre personer redan har haft sina inlägg – att upprepa argumenten från den tidigare debatten. Jag vill bara upprepa en enda sak. Jag kan inte förstå hur majoriteten kan anse att det behövs två tredjedelars majoritet för att bilda en bostadsrättsförening, när man klarar sig i riksdagen och i andra demokratiska församlingar med enkel majoritet. Jag nöjer mig med detta och yrkar bifall till reservationerna nr 1 och nr 2.

Anf. 149 CARINA ADOLFSSON (s):

Fru talman! Betänkande BoU10, som vi i dag återigen behandlar i kammaren, handlar om ombildning av hyresrätt till bostadsrätt. När vi behandlade detta betänkande den 20 maj hävdades det från borgerligt håll att förslaget bröt mot de mänskliga rättigheterna enligt Europakonventionen, att det var ett hot mot föreningsfriheten och inte minst ett hot mot demokratin.

Flera talare tog upp frågan ur demokratisk synpunkt, för att något senare på dagen kräva att frågan skulle gå till KU för yttrande om inte förslaget till nya regler bröt mot föreningsfriheten. Då var det fem sjätte-dels majoritet som gällde. Det är att vända kappan efter vinden.

Nu har frågan prövats av KU, och KU har inget att erinra. Ett enhälligt KU anser att förslaget inte inskränker på föreningsfriheten. Samma sak säger Lagrådet i sitt yttrande, dvs. att reglerna inte begränsar den grundlagsfästa föreningsfriheten.

Vi socialdemokrater konstaterar med stor tillfredsställelse att vi hela tiden har haft rätt. Vi har lagt fram ett konkret och riktigt förslag som ligger i linje med en politik som vi under lång tid har fört för den sociala bostadspolitikens bibehållande och utveckling.

Att nu såväl KU som Lagrådet stöder oss känns bra.

Fru talman! Våra argument är väl kända. Men för säkerhets skull upprepar jag det viktigaste.

Vi socialdemokrater anser att bostaden är en social rättighet och att bostaden är en viktig del i välfärdspolitiken, att alla människor som så önskar skall få möjlighet till en bra bostad i en bra miljö till en rimlig kostnad. För oss är det inte det viktigaste att äga utan rätten att få bestämma själv, dvs. boendeinflytande. Vi kan aldrig acceptera ett samhälle eller en bostadspolitik där det är plånboken som avgör om samhällsmedborgaren får inflytande.

För oss socialdemokrater handlar boendet om att bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden i livets olika skeden samt att vi vill slå vakt om den lilla människans möjligheter. De som har jobb och en ekonomisk och social trygghet klarar sig alltid. Men för dem som inte har de förutsättningarna vill vi slå vakt om deras rättigheter och möjligheter till en bra bostad. Det handlar om mänskliga rättigheter.

Fru talman! Vi anser att alla skall ha rätt att välja den boendeform de vill ha. Bostadsrätten är ett alternativ. Den vill vi slå vakt om. Men rätten till en hyresrätt måste finnas i hela landet. Jag yrkar därmed bifall till hemställan i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 150 KNUT BILLING (m) replik:

Fru talman! Det var egentligen bara en sak av det Carina Adolfsson sade som föranledde mig att replikera. I själva sakfrågan upprepade hon bara det hon sade förra gången, och jag avstår från att kommentera det.

Hon sade en sak, nämligen att när vi använde oss av en regel i vår grundlag, att hemställa om att detta skulle föranleda en prövning om förslaget var i överensstämmelse med grundlagen, innebär det att vi vänder kappan efter vinden när vi hävdar att en sjättedel skulle kunna få igenom ett sådant beslut. Jag vill då säga följande till Carina Adolfsson.

Den regeln har socialdemokrater, precis som moderater och ledamöter från alla övriga partier, godtagit här i riksdagen. Vi har dessa regler i vår grundlag för att skydda en minoritet. Normalt sett fattas beslut med enkel majoritet.

Om Carina Adolfsson hade velat säga att vi från och med nu bör övergå till att fatta alla beslut i Sverige med två tredjedels majoritet hade jag något lite förstått hennes argumentation. Men det ville hon inte säga.

Anf. 151 CARINA ADOLFSSON (s) replik:

Fru talman! Det jag åsyftade var att det i den förra debatten, som jag inte skall upprepa, handlade mycket om att beslut med två tredjedels majoritet inte var demokratiskt. Det var det jag avsåg med att man hävdar att det är demokrati när man lite senare övergår till att rösta med fem sjättedels majoritet.

Vad gäller grundlagen är det självklart att vi ställer upp på den.

Anf. 152 KNUT BILLING (m) replik:

Fru talman! Då har vi klarat ut den saken, att detta är i överensstämmelse med grundlagen. Då kan vi avföra den delen från debatten.

Då kvarstår den andra frågan, huruvida det är rimligt att beslut i Sverige fattas med enkel majoritet eller om det skall vara kvalificerad majoritet. Den normala ordningen är att enkel majoritet gäller. Carina Adolfsson vill nu ha ett system när det gäller ombildning till bostadsrätt där det skall krävas kvalificerad majoritet. Men när det gäller exempelvis någonting som Carina Adolfsson känner väl till, nämligen att höja skatter och liknande, räcker det bra med enkel majoritet.

Jag menar att detta är lite grann av dubbla standarder. Vad vi bör acceptera är att beslut i Sverige fattas med enkel majoritet. Det är den huvudregel som skall gälla.

Anf. 153 CARINA ADOLFSSON (s) replik:

Fru talman! Det handlar om, anser vi från socialdemokratiskt håll, att när man skall bilda bostadsrättsförening skall man ha en så stark förening som möjligt. Det är stora ekonomiska åtaganden som man skall besluta om. Att man då har en så stark majoritet som möjligt anser vi är positivt, och det är bl.a. därför som vi föreslår detta.

Anf. 154 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Carina Adolfsson åberopar Lagrådets fulla stöd. Jag skulle vilja läsa ett stycke från Lagrådet, som säger så här:

"Föreningsfriheten är enligt inledningen till 2 kap. 1 § regeringsformen tillförsäkrad medborgarna 'gentemot det allmänna'. Det allmänna omfattar inte riksdagen såsom stiftare av civillag. Regleringar och förbud som är av rent civilrättslig art inkräktar alltså inte på föreningsfriheten sådan denna är bestämd i regeringsformen. I denna del kan det inte anses råda full parallellitet med Europakonventionen, som kan antas ålägga konventionsstaterna viss skyldighet att genom lagstiftning trygga föreningsfriheten även mellan enskilda. Som förut antytts gäller dock den prövning som enligt 2 kap. 12 § skall göras regeringsformens bestämmelser."

Jag skulle vilja fråga: Skulle Carina Adolfsson haft en annan uppfattning om vi till fullo hade följt Europakonventionen?

Anf. 155 CARINA ADOLFSSON (s) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja ge samma svar till Ulla-Britt Hagström som jag för en stund sedan gav till Knut Billing. Det handlar om stora ekonomiska åtaganden i en sådan här förening, och vi anser att det är stor skillnad mellan en annan förening och en bostadsrättsförening, just med tanke på det stora ekonomiska åtagandet.

Anf. 156 STEN LUNDSTRÖM (v):

Fru talman! Åhörare! Det är med viss tillfredsställelse som vi från Vänsterpartiets sida har kunnat konstatera att överorden när det gällde grundlagar, föreningsrätt och mänskliga rättigheter har avfärdats såsom tagna ur luften av ett enigt konstitutionsutskott. Det tackar vi konstitutionsutskottets klarsynthet för. Man kunde önska att den klarsyntheten också omfattade bostadsutskottets ledamöter.

Sedan går jag över till sakfrågan. Vi klargjorde ganska tydligt vid det förra tillfället vad Vänsterpartiet tycker om den här frågan. Trots allt upprepas en del argument här i dag. Man upprepar argumentet att skillnaden mellan 51 % och två tredjedels majoritet, skulle vara som skillnaden mellan himmel och motsatsen. Efter ert resonemang om t.ex. föreningsfriheten kan man undra varför ni väljer en majoritet på 51 % eller 50 % – varför inte bara 40 %? Det är fortfarande en förening. Ni inskränker föreningsrätten även i ert eget förslag.

Det här är ett bra beslut. Det är bra för de bostadsrättsföreningar som bildas. De kommer att stå på en ganska stabil grund med det som sparbanker och andra ekonomer rekommenderar, att ca 70 % bör ansluta sig från början för att bostadsrättsföreningen skall få en tillräckligt stark ekonomi. Det är också ett bra beslut för att skydda minoriteter.

Jag tycker att man någon gång skulle föra en diskussion i demokratiens namn, om det alltid är så att 51 % får köra över 49 %. Det finns många tillfällen då kvalificerad majoritet är ganska användbar. Jag tror att även Knut Billing inser det. Jag tycker t.ex. att om 99 % av befolkningen anser att 1 % inte skall ha rösträtt gör 1 % fullständigt rätt i att köra över 99 %. Det finns en mängd andra tillfällen också.

Om man skulle vilja ändra ägandeformen på min bostad tycker jag att det är ett fall där det krävs att en större grupp än 51 % fattar beslutet.

Fru talman! Jag yrkar, precis som förra gången, bifall till utskottets hemställan i dess helhet.

Anf. 157 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Fru talman! Jag förbehåller mig rätten att gå upp i talarstolen i dag också. Jag förbehåller mig dessutom rätten att delta i beslutsfattandet i Sveriges riksdag, eftersom jag är demokratiskt vald av väljarna i Östergötland att företräda Miljöpartiet under den här mandatperioden.

Av förståeliga skäl skulle vår utskottsordförande antagligen helst se att så inte var fallet, därför att då skulle väl förslaget inte gå igenom.

Nu yrkar jag i alla fall bifall till förslaget, eftersom jag glömde det förra gången.

Fru talman! Jag brukar inte vara långsint, men jag har svårt att glömma hur vår utskottsordförande här i kammaren den 20 maj ifrågasatte om jag över huvud taget skulle delta i beslutsfattandet när jag inte begrep hans fråga. Jag kan gott erkänna att jag som ny inte har kunnat sätta mig in i allt som vår ordförande haft flera mandatperioder på sig att lära sig. Men om det är något som jag behärskar någorlunda efter 25 år som yrkesverksam socialarbetare är det hur folk har det i sin vardag, att allting inte är så tjugigt och jämlikt som vi ibland inbillar oss.

Bo måste alla göra, men vem som helst kan inte köpa sin bostad. Det ligger ingen avundsjuka i detta. Det är bara ekonomiska realiteter. Skillnaderna – klyftorna – i samhället är för stora, och de ökar dessutom.

Detta förslag är bra, och det har alla förutsättningar att gå igenom.

Till sist skulle jag vilja påpeka, om vi fortsätter och läser i texten från konstitutionsutskottet, att det står så här: "När det i – – – regeringsformen talas om föreskrifter om enskildas 'personliga och ekonomiska förhållanden inbördes' avses härmed delar av civilrätten." Sedan fortsätter man med att skriva om att minoritetsskyddet ligger på olika nivåer för olika typer av verksamheter.

Detta är just en sådan verksamhet där minoritetsskyddet behöver stärkas.

Anf. 158 CARL-ERIK SKÅRMAN (m):

Fru talman! Argumenten är framförda. Fakta är på bordet. Jag skall inte tillföra något mer. Jag vill bara vädja till riksdagens majoritet, bestående av Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet, att sluta jaga bostadsrätten. Sluta hacka på bostadsrättsföreningarna!

Med detta vill jag instämma i Knut Billings tidigare framförda yrkande.

Anf. 159 STEN ANDERSSON (m):

Fru talman! Knut Billing höll här en liten lektion i demokrati som jag tyckte var behövlig och välmotiverad. Däremot är resonemanget om 51 % eller 66 % rätt ointressant i detta sammanhang. Även om 99 % av de människor som i dag bor i hyresrätt anser att de vill bilda bostadsrätt betyder det i mångt och mycket inte ett dugg. Det är banken och finansierarna som avgör hur bra förutsättningar man har. Därför är det beslut vi fattar i dag i praktiken onödigt.

Till sist, fru talman, vill jag mot bakgrund av alla andra tunga beslut vi fattar i denna riksdag med en rösts övervikt säga att jag tycker att detta är lite skamligt ur demokratisk synpunkt.

Överläggningen var härmed avslutad.

SfU12 Vissa frågor om det nya pensionssystemet

Mom. 3 (kvinnors pensionsförmåner)

1. utskottet

2. res. 3 (v, mp)

Votering:

237 för utskottet

44 för res. 3

1 avstod

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 110 s, 63 m, 37 kd, 16 c, 11 fp

För res. 3: 33 v, 11 mp

Avstod: 1 s

Frånvarande: 20 s, 19 m, 10 v, 5 kd, 2 c, 6 fp, 5 mp

Mom. 5 (finansiering)

1. utskottet

2. res. 5 (v)

Votering:

245 för utskottet

36 för res. 5

1 avstod

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 110 s, 63 m, 36 kd, 16 c, 11 fp, 9 mp

För res. 5: 33 v, 3 mp

Avstod: 1 s

Frånvarande: 20 s, 19 m, 10 v, 6 kd, 2 c, 6 fp, 4 mp

Mom. 6 (finansiell stabilitet och finansiell infasning)

1. utskottet

2. res. 6 (v)

Votering:

249 för utskottet

32 för res. 6

1 avstod

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 110 s, 63 m, 37 kd, 16 c, 11 fp, 12 mp

För res. 6: 32 v

Avstod: 1 s

Frånvarande: 20 s, 19 m, 11 v, 5 kd, 2 c, 6 fp, 4 mp

Mom. 8 (allmänt om premiepensionssystemet)

1. utskottet

2. res. 8 (v, mp)

Votering:

236 för utskottet

43 för res. 8

1 avstod

69 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 109 s, 63 m, 36 kd, 16 c, 11 fp, 1 mp

För res. 8: 32 v, 11 mp

Avstod: 1 s

Frånvarande: 21 s, 19 m, 11 v, 6 kd, 2 c, 6 fp, 4 mp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

FiU27 Tilläggsbudget 1 för budgetåret 1999

Mom. 2 (anslaget Statistiska centralbyrån)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

Votering:

220 för utskottet

62 för res. 1

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 33 v, 37 kd, 16 c, 11 fp, 12 mp

För res. 1: 62 m

Frånvarande: 20 s, 20 m, 10 v, 5 kd, 2 c, 6 fp, 4 mp

Ulf Kristersson (m) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats som frånvarande

Mom. 11 (förslag om ny tilläggsbudget inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg)

1. utskottet

2. res. 7 (c)

Votering:

266 för utskottet

16 för res. 7

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 63 m, 33 v, 37 kd, 11 fp, 11 mp

För res. 7: 16 c

Frånvarande: 20 s, 19 m, 10 v, 5 kd, 2 c, 6 fp, 5 mp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

KU27 Prövning av fråga om tillämpligheten av 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen i visst fall

Kammaren beslutade den 20 maj att hänvisa lagförslagen i bostadsutskottets betänkande nr 10, såvitt avsåg majoritetskravet för förvärv av hyresfastighet för ombildning till bostadsrätt och intresseanmälan för sådant förvärv, till konstitutionsutskottet för prövning som avses i 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen.

Konstitutionsutskottet hade i sitt betänkande nr 27 anmält att bestämmelserna i 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen enligt utskottets mening inte var tillämpliga ifråga om lagförslagen.

Konstitutionsutskottets anmälan lades till handlingarna.

BoU10 Ombildning av hyresrätt till bostadsrätt m.m.

Med hänsyn till utgången av konstitutionsutskottets prövning hade kammaren att slutgiltigt besluta i resterande delar av detta betänkande, nämligen moment 1 och 2.

Mom. 1 (kravet på kvalificerad majoritet vid ombildning)

1. utskottet

2. res. 1 (m, kd, c, fp)

156 för utskottet

127 för res. 1

66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 111 s, 33 v, 12 mp
För res. 1 63 m, 37 kd, 16 c, 11 fp
Frånvarande: 20 s, 19 m, 10 v, 5 kd, 2 c, 6 fp, 4 mp

Mom. 2 (en övergångsreglering)

1. utskottet

2. res. 2 (m, kd, c, fp)

Votering:

Kammaren biföll utskottets hemställan genom uppresning.

9 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Förslag

1998/99:RR8 Riksdagens revisorers förslag angående Skolverket och skolans utveckling

1998/99:RR9 Riksdagens revisorers förslag angående utvecklingssamarbetet – styrning, genomförande, samordning och uppföljning av biståndet

10 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 2 juni

1998/99:695 av *Ola Sundell* (m) till näringsministern
Sveaskog

den 3 juni

1998/99:696 av *Berit Jóhannesson* (v) till finansministern

Köp av konsulttjänster

1998/99:697 av *Anne-Katrine Dunker* (m) till finansministern

Reklamskatten och presstödet

1998/99:698 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till finansministern

Koldioxidbeskattningen för cement- och kalkbranschen

1998/99:699 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till socialministern

Nytt aphis vid Smittskyddsinstitutet

1998/99:700 av *Jeppa Johnsson* (m) till statsrådet Mona Sahlin

Fordonstrafiken Malmö–Köpenhamn

1998/99:701 av *Ola Karlsson* (m) till kulturministern

Fördelning av radiofrekvenser

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll torsdagen den 10 juni.

11 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmälades att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 3 juni

1998/99:652 av *Göte Jonsson* (m) till justitieministern
Domstolsverket

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll torsdagen den 10 juni.

12 § Kammaren åtskildes kl. 17.25.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 13.54,
av talmannen därefter till 7 § anf. 121 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL CARPELAN

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

1 § Omval av ställföreträdande ombudsman vid JO-ämbetet.....	1
2 § Justering av protokoll	1
3 § Hänvisning av ärenden till utskott	1
4 § Beslut om utskottsbetänkande som slutdebatterats den	
2 juni	2
FiU23 Penningpolitiken och Riksbankens förvaltning 1998.....	2
Meddelande om samlad votering	2
5 § Vissa frågor om det nya pensionssystemet	3
Socialförsäkringsutskottets betänkande 1998/99:SfU12	3
Anf. 1 SIV HOLMA (v)	3
Anf. 2 KERSTIN-MARIA STALIN (mp)	6
Anf. 3 RONNY OLANDER (s)	7
Anf. 4 MARGIT GENNSER (m).....	9
Anf. 5 RONNY OLANDER (s) replik.....	10
Anf. 6 MARGIT GENNSER (m) replik.....	11
Anf. 7 RONNY OLANDER (s) replik.....	11
Anf. 8 KERSTIN-MARIA STALIN (mp) replik	11
Anf. 9 MARGIT GENNSER (m) replik.....	12
Anf. 10 KENNETH LANTZ (kd)	12
Anf. 11 BIRGITTA CARLSSON (c).....	14
Anf. 12 BO KÖNBERG (fp).....	16
Anf. 13 KERSTIN-MARIA STALIN (mp) replik	19
Anf. 14 BO KÖNBERG (fp) replik.....	19
Anf. 15 KERSTIN-MARIA STALIN (mp) replik	20
Anf. 16 BO KÖNBERG (fp) replik.....	20
Anf. 17 CARLINGE WISBERG (v).....	20
Anf. 18 KENNETH LANTZ (kd) replik.....	22
Anf. 19 CARLINGE WISBERG (v) replik.....	22
Anf. 20 KENNETH LANTZ (kd) replik.....	22
Anf. 21 CARLINGE WISBERG (v) replik.....	22
Anf. 22 RONNY OLANDER (s) replik	23
Anf. 23 CARLINGE WISBERG (v) replik.....	23
Anf. 24 RONNY OLANDER (s) replik	23
Anf. 25 CARLINGE WISBERG (v) replik.....	24
Anf. 26 BO KÖNBERG (fp) replik.....	24
Anf. 27 CARLINGE WISBERG (v) replik.....	25
Anf. 28 BO KÖNBERG (fp) replik.....	25
Anf. 29 CARLINGE WISBERG (v) replik.....	25
Anf. 30 BO KÖNBERG (fp) replik.....	25
Anf. 31 CARLINGE WISBERG (v) replik.....	25
Anf. 32 MARIE ENGSTRÖM (v)	26
Anf. 33 BO KÖNBERG (fp).....	27
Anf. 34 MARIE ENGSTRÖM (v)	27
Anf. 35 BO KÖNBERG (fp).....	28
Anf. 36 MARIE ENGSTRÖM (v)	28

Anf. 37 RONNY OLANDER (s)	29
Anf. 38 MARIE ENGSTRÖM (v)	29
Anf. 39 RONNY OLANDER (s)	29
Anf. 40 MARIE ENGSTRÖM (v)	30
Anf. 41 KENNETH LANTZ (kd)	30
Anf. 42 MARIE ENGSTRÖM (v)	30
(Beslut fattades efter 8 §.)	30
Ajournering	30
Återupptagna förhandlingar	30
6 § Frågestund	30
Anf. 43 TALMANNEN	30
<i>Användning av den nationella insatsstyrkan m.m.</i>	31
Anf. 44 ANITA SIDÉN (m)	31
Anf. 45 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	31
Anf. 46 TALMANNEN	32
Anf. 47 ANITA SIDÉN (m)	32
Anf. 48 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	32
<i>Missbrukarvården</i>	33
Anf. 49 ROLF OLSSON (v)	33
Anf. 50 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	33
Anf. 51 ROLF OLSSON (v)	33
Anf. 52 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	34
<i>Levande historia</i>	34
Anf. 53 KARIN PILSÄTER (fp)	34
Anf. 54 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	34
Anf. 55 KARIN PILSÄTER (fp)	35
Anf. 56 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	35
<i>Äldrevården</i>	35
Anf. 57 CHATRINE PÅLSSON (kd)	35
Anf. 58 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	35
Anf. 59 CHATRINE PÅLSSON (kd)	36
Anf. 60 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	36
<i>EU:s importregler</i>	36
Anf. 61 MAJLÉNE WESTERLUND PANKE (s)	36
Anf. 62 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s)	37
Anf. 63 MAJLÉNE WESTERLUND PANKE (s)	37
<i>Rovdjurspolitiken</i>	37
Anf. 64 CARL G NILSSON (m)	37
Anf. 65 Miljöminister KJELL LARSSON (s)	38
Anf. 66 CARL G NILSSON (m)	38
Anf. 67 Miljöminister KJELL LARSSON (s)	38
<i>AMS</i>	38
Anf. 68 HANS ANDERSSON (v)	38
Anf. 69 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	39
Anf. 70 HANS ANDERSSON (v)	39
Anf. 71 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	39
<i>Kalkningsverksamheten</i>	39
Anf. 72 ÅKE SANDSTRÖM (c)	39

Anf. 73 Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	40
Anf. 74 ÅKE SANDSTRÖM (c)	40
Anf. 75 Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	40
<i>Nazistiskt och rasistiskt våld</i>	<i>40</i>
Anf. 76 YVONNE RUWAIDA (mp).....	40
Anf. 77 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	41
Anf. 78 YVONNE RUWAIDA (mp).....	41
Anf. 79 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	42
<i>Forskningsresurser i Västra Götaland</i>	<i>42</i>
Anf. 80 SONJA FRANSSON (s)	42
Anf. 81 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	42
Anf. 82 SONJA FRANSSON (s)	43
Anf. 83 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	43
<i>Jämställdheten.....</i>	<i>43</i>
Anf. 84 MARGARETA VIKLUND (kd).....	43
Anf. 85 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s).....	44
Anf. 86 MARGARETA VIKLUND (kd).....	44
Anf. 87 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s).....	45
<i>Lönebidrag till unga handikappade</i>	<i>45</i>
Anf. 88 CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m)	45
Anf. 89 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	45
Anf. 90 CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m)	46
<i>Stimulansbidrag för om- och nybyggnad av äldreboenden.....</i>	<i>46</i>
Anf. 91 ROSMARIE JÖNSSON NECKÖ (s).....	46
Anf. 92 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	46
Anf. 93 ROSMARIE JÖNSSON NECKÖ (s).....	47
<i>Trafikmiljöpolicen</i>	<i>47</i>
Anf. 94 KARIN SVENSSON SMITH (v)	47
Anf. 95 Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	47
Anf. 96 KARIN SVENSSON SMITH (v)	47
Anf. 97 Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	48
<i>Enklare regler för småföretagarna.....</i>	<i>48</i>
Anf. 98 BIRGITTA SELLÉN (c).....	48
Anf. 99 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	48
Anf. 100 BIRGITTA SELLÉN (c).....	48
<i>Handelshinder på den tyska marknaden</i>	<i>49</i>
Anf. 101 JAN-EVERT RÅDSTRÖM (m)	49
Anf. 102 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s)	49
Anf. 103 JAN-EVERT RÅDSTRÖM (m)	49
Anf. 104 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s)	49
Anf. 105 TALMANNEN	50
7 § Tilläggsbudget 1 för budgetåret 1999	50
Finansutskottets betänkande 1998/99:FiU27	50
Anf. 106 ANNA ÅKERHJELM (m)	50
Anf. 107 STEFAN ATTEFALL (kd).....	52
Anf. 108 KARIN PILSÄTER (fp)	55
Anf. 109 JÖRGEN ANDERSSON (s)	57

Anf. 110	STEFAN ATTEFALL (kd) replik.....	58
Anf. 111	JÖRGEN ANDERSSON (s) replik	59
Anf. 112	STEFAN ATTEFALL (kd) replik.....	59
Anf. 113	JÖRGEN ANDERSSON (s) replik	60
Anf. 114	KARIN PILSÄTER (fp) replik	60
Anf. 115	JÖRGEN ANDERSSON (s) replik	61
Anf. 116	KARIN PILSÄTER (fp) replik	61
Anf. 117	ANNA ÅKERHIELM (m) replik.....	62
Anf. 118	JÖRGEN ANDERSSON (s) replik	62
Anf. 119	ANNA ÅKERHIELM (m) replik.....	62
Anf. 120	JOHAN LÖNNROTH (v)	63
Anf. 121	STEFAN ATTEFALL (kd) replik.....	64
Anf. 122	JOHAN LÖNNROTH (v) replik.....	64
Anf. 123	STEFAN ATTEFALL (kd) replik.....	65
Anf. 124	JOHAN LÖNNROTH (v) replik.....	65
Anf. 125	KARIN PILSÄTER (fp) replik	65
Anf. 126	JOHAN LÖNNROTH (v) replik.....	66
Anf. 127	KARIN PILSÄTER (fp) replik	66
Anf. 128	JOHAN LÖNNROTH (v) replik.....	67
Anf. 129	MATZ HAMMARSTRÖM (mp).....	67
Anf. 130	KARIN PILSÄTER (fp) replik	68
Anf. 131	MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik.....	69
Anf. 132	KARIN PILSÄTER (fp) replik	69
Anf. 133	MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik.....	69
Anf. 134	STEFAN ATTEFALL (kd) replik.....	69
Anf. 135	MATZ HAMMARSTRÖM (mp) replik.....	70
Anf. 136	STEFAN ATTEFALL (kd) replik.....	70
Anf. 137	GUDRUN LINDVALL (mp)	70
Anf. 138	LENA EK (c)	71
Anf. 139	GUDRUN LINDVALL (mp)	72
Anf. 140	LENA EK (c)	73
Anf. 141	GUDRUN LINDVALL (mp)	73
Anf. 142	LENA EK (c)	73
Anf. 143	GUDRUN LINDVALL (mp)	73
Anf. 144	LENA EK (c)	74
	(Beslut fattades efter 8 §.)	74
8 §	Ombildning av hyresrätt till bostadsrätt m.m.....	74
	Konstitutionsutskottets betänkande 1998/99:KU27	74
	Bostadsutskottets betänkande 1998/99:BoU10	74
Anf. 145	KNUT BILLING (m)	74
Anf. 146	ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd)	75
Anf. 147	RIGMOR AHLSTEDT (c).....	76
Anf. 148	YVONNE ÅNGSTRÖM (fp).....	77
Anf. 149	CARINA ADOLFSSON (s).....	77
Anf. 150	KNUT BILLING (m) replik.....	78
Anf. 151	CARINA ADOLFSSON (s) replik.....	78
Anf. 152	KNUT BILLING (m) replik.....	78
Anf. 153	CARINA ADOLFSSON (s) replik.....	78
Anf. 154	ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik	78

Anf. 155 CARINA ADOLFSSON (s) replik	79
Anf. 156 STEN LUNDSTRÖM (v)	79
Anf. 157 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp).....	80
Anf. 158 CARL-ERIK SKÅRMAN (m).....	80
Anf. 159 STEN ANDERSSON (m).....	80
Beslut	81
SfU12 Vissa frågor om det nya pensionssystemet	81
FiU27 Tilläggsbudget 1 för budgetåret 1999	82
KU27 Prövning av fråga om tillämpligheten av 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen i visst fall	83
BoU10 Ombildning av hyresrätt till bostadsrätt m.m.....	83
9 § Bordläggning.....	84
10 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	84
11 § Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	85
12 § Kammaren åtskildes kl. 17.25.	85

Elanders Gotab, Stockholm 1999